

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

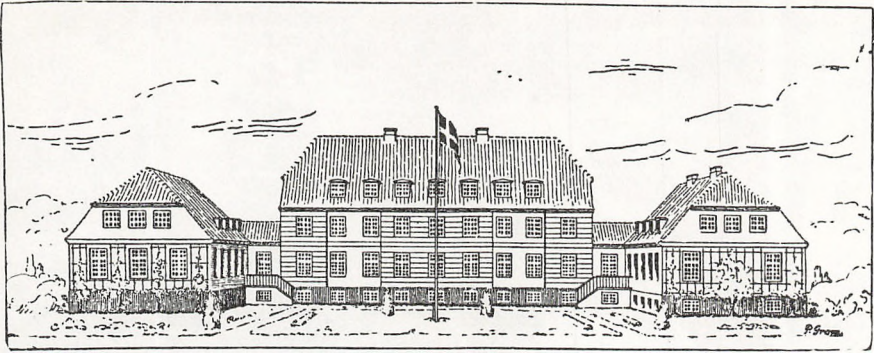
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsskrift

1971

Graasten
Landbrugsskole

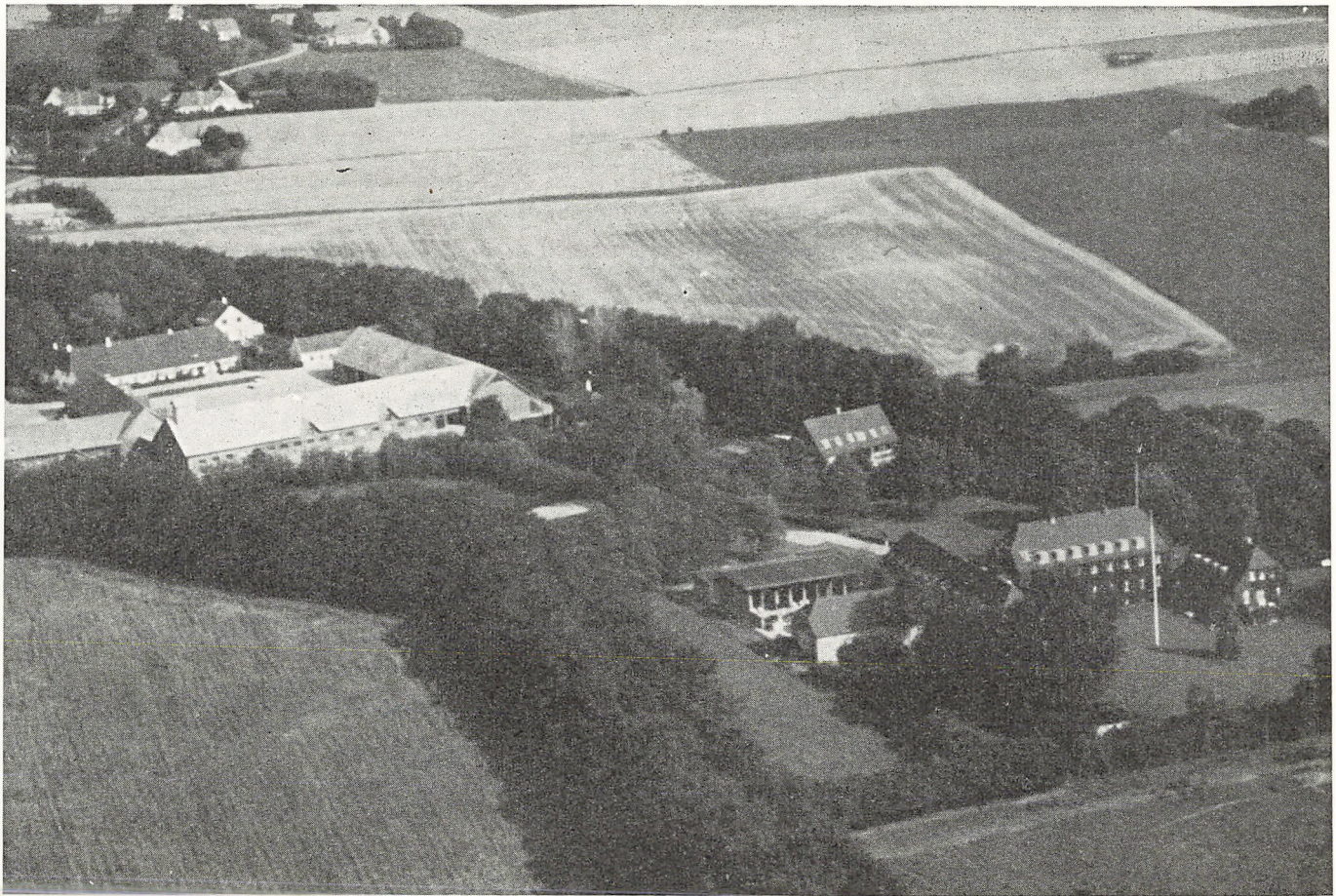
»GRAASTEN ELEVER«S
ÅRSSKRIFT

1971

A. RASMUSSENS BOGTRYKKERI
RINGKJØBING

Den nye tid

Den nye tid har også nye ord. I ordet pluralisme har vi et af dem. Pluralisme betyder noget i retning af, at livet består af mangfoldigheder, hvis eksistens må accepteres, og som må leve sammen og gensidigt befrugte hinanden.

Der er meget, der kommer ind under ordet pluralisme. Jeg vil nævne to områder, hvor vi i disse år mærker det i særlig grad, og nævne disse to områder, fordi de hører nøje sammen, det ene fører det andet med sig.

Pluralisme gør sig gældende befolkningsmæssigt. I mange lande er befolkningen ikke mere så homogen, af samme art og stamme, som den tidligere har været. Store skarer af indvandrere og fremmedarbejdere gør, at der er et vist indslag af fremmede og nye livsformer.

Denne udvikling har taget fart efter den sidste krig og skyldes ikke blot fremmedarbejderne, men også den ret store udveksling af unge, der er kommen med Afrika, Asien og Amerika. Man er taget ud for at hjælpe, lære og belære, alt efter hvilket land det drejer sig om. Det er ikke blot folk, der mødes, men også kirkesamfund, ja religioner, og det bliver ikke blot ved, at man mødes, men man påvirker også hinanden. Og her står vi på en helt anden måde end tidligere, hvor der også fandt påvirkning sted, men dengang mente man, at det var den vestlige verden, der alene havde noget at bringe også i religiøse spørgsmål. Man troede, at kristendommen snart ville blive enerådende, for Asiens og Afrikas religioner var udlevede og gik døden imøde.

Det blev anderledes. Idag har vi i Danmark en muhammedansk Moské i Hvidovre, bygget af danske muhammedanere. I sommer var der en muhammedansk gudstjeneste for fremmedarbejdere i Rådhus-hallen i København. Ved Horsens fjord ligger der et hindukloster, hvor unge danske samles til meditation under ledelse af en dansk

kvinde, der har udtalt: »den kristne kirkes forkyndelse kunne ikke give mig det, jeg søgte. Den manglede spiritualitet.«

Vi er ikke blot på vej ind i en befolkningsmæssig pluralisme, men også på vej ind i en religiøs pluralisme, hvor vi møder de gamle kirkesamfund, den græsk-ortodokse og den romersk-katolske kirke, særlig gennem sydeuropæiske arbejdere, men også hinduisme og muhammedanisme.

Det nye skal ikke fejles væk som uægte og falsk, for hvor en religion udøves i ærlighed og tro, er der noget af den guddommelige sandhed, vi er jo alle skabt i Guds billede, og det vil sige med religiøs længsel i os. Nej, her er noget at lære, både inderlighed og fromhed, nidkærhed og meditation og hvilke værdier det kirkesamfund og den religion vi møder nu er præget af.

Det vil sige, vi skal lære og inspireres, men ikke forkaste, hvad vi har, fordi det fremmede synes mere spændende. Pluralismen må ikke betyde, at vi har så og så mange tilbud, som vi kan vælge og vrage imellem efter vort forgodtbefindende, men derimod, at det tilbud vi har gennem vor gamle kristne kirke bliver beriget og befrugtet. Hvis dette sidste bliver tilfældet, kan den pluralistiske tid, vi er på vej ind i, betyde noget værdifuldt, ikke blot for vor kultur og folkeliv, men også for vor kristne tro og kirke.

Den nye tid behøver ikke blot at forvirre og ødelægge, den kan også, hvor den bliver modtaget ret, gøre os rigere med det vi ejer.

K. M. Knudsen, Graasten.

Danmark i fremtidens Europa

Een af de allersidste dage i oktober vedtog det britiske Parlament som bekendt med et betydeligt flertal Englands optagelse i de europæiske Fællesskaber fra 1. januar 1973. Dermed er den vigtigste og i lang tid eneste forudsætning for Danmarks optagelse sket fyldest. Tilbage står at få en endelig afklaring med hensyn til Grønlands og Færøernes forhold samt nogle detaljer med hensyn til fiskeripolitikken og overgangsproblemerne.

Det er nu op til os selv at sige ja eller nej til dansk medlemskab. I Folketinget vil der være et overvældende flertal for tilslutning, men derefter skal denne bekræftes ved en folkeafstemning, og selv om det nok stadig er det mest sandsynlige, at tilslutningen vil blive bekræftet ved folkeafstemningen, så kan denne ikke uden videre betragtes som en formalitet. Et stort oplysningsarbejde forestår.

Der har været talt og skrevet meget om de økonomiske virkninger og perspektiver i medlemskabet, og disse er naturligvis overordentlig vigtige, men de er ikke ene afgørende, tværtimod. For mig og mange med mig er der andre faktorer, som også vejer stærkt til. Det er om disse faktorer, jeg gerne vil skrive lidt i denne lille artikel.

I tiden op til den sidste verdenskrigs slutning fandtes der stormagter. Der var f. eks. U.S.A., Sovjetrusland, Japan, England, Frankrig, Tyskland og Italien. Disse lande var stormagter i den forstand, at de var i stand til i kraft af deres forholdsvis størrelse suverænt at ordne egne forhold. Det gjaldt militært, handelspolitisk, udenrigspolitisk m. v. Derudover var der en række mindre lande, som i udenrigspolitisk henseende var henvist til at holde sig neutrale i forhold til stormagterne, medens de i handelspolitisk henseende traf to-sidede handelsaftaler med de øvrige lande, d.v.s., i hvert fald hvad stormagterne angik, på deres vilkår.

Denne politiske opdeling førte Europa og den øvrige verden ud i

opslidende krige 2 gange i vor tid. Efter den sidste henlåg Europa som en ruinhob med et ødelagt produktionsapparat og en befolkning, der på tværs af de gamle grænser hadede hinanden. Tilbage var kun to stormagter i gammeldags forstand: U.S.A. og Sovjet.

Lykkeligvis var der fremsynede politikere, der i denne situation kunne tænde håb for Europas folk. Den amerikanske general Marshall, der fostrede tanken om en storstilet amerikansk økonomisk hjælp til opbygning af alle europæiske lande uden hensyn til om de havde været at finde på Hitlers eller de allieredes side under krigen. Andre, bl. a. Winston Churchill og belgieren Paul Henri Spaak, så Europas chance og fremtidige muligheder i et samarbejde og en forsoning mellem de europæiske lande.

På denne baggrund er samarbejdet i det hidtidige europæiske Fællesskab udviklet. Hvad næsten ingen troede muligt er sket gennem de seneste 12-14 år: Et nært og tillidsfuldt samarbejde er opbygget mellem Tyskland, Italien, Frankrig og Benelux-landene. Lande som har været i blodig krig med hinanden gentagne gange i den sidste menneskealder.

Disse lande har nu valgt at føre en fælles handelspolitik, en fælles landbrugspolitik, de har nedbrudt toldskrankerne imellem sig, de har etableret eet stort, frit arbejds- og kapitalmarked, de har afskaffet retten til at bruge nationalitet som diskrimination. De har afskaffet den økonomiske kamp mellem landene og har erstattet den nationale magt med fælles retsregler, der ikke kan håndhæves ved trusler om magt, men med ret og dom.

Det er dette fællesskab suppleret med England, vi har søgt og fået tilbudt optagelse i. En del herhjemme er modstandere. De siger bl. a., at vort nationale særpræg, vor kultur, vort sprog går til grunde i et sådant fællesskab, fordi vi er så små i forhold til de andre. Man kan imidlertid ikke finde holdepunkter for noget sådant i det hidtidige forløb.

Hollænderne er ikke blevet mindre hollandske, belgierne ikke mindre belgiske o.s.v. Det er efter hvad de selv siger snarere omvendt. De bliver sig mere bevidste som hollændere o.s.v. Det, der gør dem til hollændere, ændres ikke.

Hvad kulturen angår, da har vi jo allerede på mange måder et europæisk fællesmarked. Radio og TV respekterer ikke toldgrænser. Udenlandske aviser og bøger kan købes allevegne, malerkunsten og musikken er international o.s.v. Hvad angår talen om vort nationale særpræg, da rummer dette vel egentlig en overvurdering af os selv.

Vi har en kultur, vi er stolte af, vi har en demokratisk indstilling, en liberal livsholdning, en retsopfattelse og meget andet, som vi sætter meget højt. Men dette anfægtes naturligvis ikke af, at vi kommer med i en toldunion. Meget af det, som har præget os, kommer netop udefra, og vi er vel ret beset skyldnere i det forhold. Men det, at vi har modtaget så mange kulturelle påvirkninger udefra, viser jo netop, at disse påvirkninger ikke spærres ude af toldgrænser.

For mig at se står vi overfor en storslået udfordring, hvor det nu er op til vor generation at være med til at overvinde forældede nationale fordomme og modsætninger i Europa. For første gang i historien har vi en reel mulighed for at være med til at skabe det nære økonomiske og politiske demokratiske samarbejde som kan hindre nye, ødelæggende krige i vor verdensdel, og vel at mærke et samarbejde, der bygger på ret og ikke magt. Vi skal intet opgive af vort – de skal intet opgive af deres – men sammen skal vi skabe en fredeliggjort verdensdel, der med økonomisk styrke kan hjælpe de underudviklede områder i verden. Digteren Axel Juel siger noget om dette i nedenstående vers.

Vi priser de grønklædte høje,
der bølger fra strand til strand,
vi favner med tanke og øje
vort dejlige fædreland.

Men ude i fremmede riger
fra palmer til snefjelds rand
går frejdige drenge og piger
og synger om *deres* land.

De priser i vester og øster
hvad fædrene elsked engang,
og de er vor broder og søster:
vi tolker den samme sang.

Og alle de stemmer vil mødes
og tone i jublende kor,
når intet i tvedragt forødes,
men retten er magt på jord.

Sv. Karlskov Jensen.

Under forandringens lov

Skoler i store små,
dertil i hjælpe må,
at det blir til gavns med den forandring.
(C. Hostrup).

Vi har altid været underkastet forandringens lov, og der er altid sket forandringer, ellers ville udviklingen jo stå stille; men tempoet har ikke været lige hurtigt. I nogle perioder er det gået meget stærkt, i andre mere jævnt, men der har aldrig været helt stilstand. I den sidste snes år er det gået endog meget stærkt, så de gamle næsten ikke kan kende tilværelsen igen. Det kunne der jo nævnes en meget lang række eksempler på. Her skal kun nævnes enkelte. Fra siden århundredskiftet er der oprettet masser af nye ejendomme, nu nedlægger vi ejendomme i stor stil, fra i en lang årrække af udvide kvægbestanden indskrænker vi den nu ret stærkt, hestene er erstattet med traktorer, vi bygger ikke længere nye mejerier og slagterier, sammenlægger (nedlægger) nu i stedet, den menneskelige medhjælp er i meget stor udstrækning erstattet af maskiner, vi får andre handelsforhold (fællesmarkedet) o.s.v., o.s.v.

Den forandring, vi kan kalde den strukturforandring eller tilpasning til den nye tid, eller hvad andet man kan hitte på, ser ud til at få mindst lige så stor betydning – i hvert fald for landbruget – som omlægningen i kriseårene i 80erne og 90erne, men udviklingen har jo nu modsat fortegn. Ikke sådan at forstå, at det var galt med udstykningsen og de andre ting op til 2. verdenskrig, men »forandringens lov« nødvendiggør nu en anden udvikling. Men derfor kan der jo godt komme noget godt ud af forandringen, som der gjorde det i 80erne og fremover. Meget vil jo afhænge af, om vi forstår at leve under udviklingens lov og træffe de rigtige dispositioner. Det kan være meget vanskelig, og det kan næppe undgås, at der gøres fejl, thi ingen kan jo se helt klart ind i det forjættede land (fremtiden).

Vi ved ikke, om det bliver et fredens og tryghedens land og et samarbejdets land eller det modsatte. Og det er vel heldigt, at vi ikke ved det.

Men vi ved dog, at der bliver brug for dygtighed, flid og en god uddannelse, der gør det muligt at vurdere rigtigt, en vis form for sparsommelighed, d.v.s. et fornuftigt forhold mellem penge til produktionsinvestering og forbrug; men disse egenskaber er jo ikke nye, har altid været taget i brug under vanskelige tider og vist sin virkning. Jeg mener ikke heller, at det hverken nu eller fremover vil komme til at skorte på disse almene dyder – ungdommen bekræfter det.

Videnskab, forskning og forsøg stiller som aldrig før resultater af produktionsteknisk og produktionsøkonomisk art til rådighed, og organisationer, konsulenter, skoler og kursus formidler dem ud til de praktiske landmænd, der er mere end villige og har evnen til at udnytte dem.

Faglig set skulle vi være veludrustet til at leve *under forandringens lov*, og det er næppe på dette område, der bliver vanskeligheder. Hvordan det vil gå økonomisk – både privatøkonomisk som landsøkonomisk – afhænger af så mange indre- som ydrepolitiske forhold af markedsmæssigt og anden art, at det er meget vanskeligt at sige noget sikkert om, og her vil vi da nøjes med at håbe, at vi også på dette område må leve op til udviklingen.

Der er imidlertid et område, hvor man kan nære nogen betænkelighed, og det er det *menneskelige*. Forandringen skaber jo også andre mennesker. Fra at landmandsgerningen tidligere var et liv, er det nu en forretning, og det kan ikke undgå at præge mennesket, og vi må være opmærksom på, at det kræver andre egenskaber. Jeg kommer til at tænke på historien om den russiske bonde, der fik det tilbud, at han måtte få så megen jord, som han kunne omløbe fra solopgang til solnedgang. Han løb og løb og styrtede tilsidst død om, da solen sank i vest. Han blev fuldstændig slugt af *materialismen*, og det kan være farligt. Man kan sulte i overfloden og være fattig med mange penge, hvis det er det eneste. Bonden så slet ikke solen, ikke blomsterne langs grøftekanten, han lugtede ikke mulden, og han hørte ikke fuglenes sang. Han havde ikke sind som den finske bonde, der efter krigen huggede skov for at opdyrke ny jord, lod et træ stå. Og da hans mere jordbundne naboer spurgte ham, hvad det skulle gøre godt for, træet stod jo iveren for dyrkningen, svarede han: »Det træ skal fuglene have at synge i.«

Vi er vel alle skyldige i, at forbruget er blevet for stort i by som på land, vel mest det første sted. Fritiden er blevet for lang, og der er jo en del, der ikke har noget godt at bruge den til. Alle møder med *krav*, og kun få tænker på, at det er tjenersindet – den personlige handlemåde, der er kilden til fremgang. Når kravene bliver for store, slår pengene ikke til hverken privat eller for staten, og vi må låne milliard efter milliard hos folk, der bedre end os har forstået at sætte tæring efter næring. Det skal der betales for, og så rejses der nye krav. Den overskruede møtrik har fået en ny omdrejning. Store og vigtige opgaver må vente.

Fra omkring århundredskiftet og til ca. 1945 levede vi i en *landbrugstid* med alt det, det førte med sig; nu lever vi delvis i en *industritid*. Det hele bliver mere forretningsmæssigt. Det gamle landsbysammenhold om forsamlingshus, skole, mejeri, brugsforening m. m. er ved at forsvinde, vi får byen og dens livsform på godt og ondt ind i borg og hytte, ja mange landmænd eller deres koner må tage et job i byen for at kunne få en rimelig levefod. Det kan alt sammen være udmærket, men det kan næppe undgå at præge menneskene.

I det nye er der ligesom ikke så megen plads til sangbogen og det, den er udtryk for, ja der er »kloge« folk, der vil have højskolesangbogen brændt, skønt der næsten i hver eneste sang er livsværdier at hente også for moderne mennesker. Ikke mange af de moderne digtere har et budskab at bringe, der kan stå mål med hvad de gamle og ældre havde at bringe.

Nå, det kan blive godt på landet igen, og der er tegn på en vending, så »trækprocenten« mod byen er ved at falde, ja måske endda gå den anden vej.

Nu vil nogle af jer sige, at disse betragtninger er gammelmands-snak, dertil vil jeg sige, at de dog er bygget på et langt livs erfaringer og kendskab til landbrugshistorien, og med hensyn til fremtiden båret af en fast tro på, at vi evner at leve *under forandringens lov*, hvis vi får det menneskelige med. Gør vi ikke det, kan det let gå galt også på de andre områder.

»Vi skal have personligheder, der er kloge nok til at sætte sig udover det, som de andre ligger på maven for,« som *Storm Petersen* siger.

De hjerteligste hilsener til gamle elever med ønsket om en god jul.

L. Lauridsen.

Ensidig dyrkning af samme kornart

Indtil for få år siden blev det af læreren i planteavl regnet for godt stof, når han i sin undervisning var nået til afsnittet om sædskifter og markplaner.

Alle elever var tilsyneladende indforstået med, at dette var noget, der vedrørte dem alle, og som kunne få betydning for dem senere i livet som praktiske landmænd. Og alle satte en ære i at kunne lave et fornuftigt sædskifte.

I dag tager man væsentlig mere afslappet på disse problemer – i al fald for mange elevers vedkommende. Efter at læreren først har gjort opmærksom på, hvad der taler for en fornuftig veksling mellem afgrøderne, går resten af tiden nogenlunde som et af de tidligere Oxford-møder. En efter en rejser eleverne sig og »bekender«, hvorledes de derhjemme bevidst forsynder sig mod de mest elementære krav til et fornuftigt sædskifte. Og skulle der tilfældigvis i flokken være en, der, sandheden i ære, ikke kan prale af så moderne tilstande derhjemme, så fejler det aldrig, at vedkommende kender flere, der har haft i det mindste byg efter byg gennem en lang årrække.

I denne situation er det slet ikke let at være den, der står bag katederet. Spørger man nemlig eleverne om, hvordan det så ligger med udbyttet, efter at man har praktiseret disse driftsformer gennem en årrække, får man nærmest indtrykket af, at udbyttet er jævnt stigende gennem årene. Og karakteristisk er det, at foldudbyttet altid bliver opgivet til mellem 22 og 30 fold.

Under forudsætning af, at disse oplysninger er rigtige, og det kan en lærer ikke tillade sig at betvivle, er der kun tilbage at konstatere, at så står det ikke helt galt til i dansk landbrug til trods for, at man altså ser lidt stort på alt dette med sædskiftet. Og læreren kender jo da også selv i snesevis af landmænd, der har en god avl til trods for et mildt sagt forenklet sædskifte.

Men inderst inde sidder der vel nok i de fleste lærere en lille tvivlens orm og gnaver. Skulle det dog være helt betydningsløst, alt det man i sin tid lærte om dette emne, og som man gennem årene mange gange mener at have set bekræftet i praksis.

Den eneste mulighed for at få dette besvaret er ved at lave forsøg. Og allerede i 1960 blev der ved statens forsøgsstationer påbegyndt forsøg, hvor man ved at lade samme kornart komme igen i samme mark år efter år, vil undersøge, hvilke virkninger en sådan drift vil få for udbyttet. Forsøgene fortsættes, men i foråret 1971 kom så den første beretning med resultater fra forsøgene. Et uddrag af denne beretning følger hermed og er absolut et nærmere studium værd både for den, der tror, og den, der tvivler.

I tabellen er resultaterne af pladshensyn opgivet som gennemsnit af tre forsøgsperioder. Det drejer sig om gennemsnitstal for perioderne 1960–63, 1964–67 og 1968–70.

Forsøget er gennemført både på lerjorder og sandjorder og med de fire almindelige kornarter. Der er i forsøget anvendt stigende mængder kvælstof i form af kalksalpeter. I årene 1960–67 blev der således til vårsæd givet 40 – 70 – 93 kg N/ha og fra 1968 er der tillige parceller med 108 – 132 og 155 kg N/ha.

For vintersædens vedkommende er der i samme tidsrum givet 62 – 93 – 124 kg N/ha og fra 1968 tillige 140 – 171 – 202 kg N/ha. Der er således efter 1968 anvendt meget store N.mængder, selv efter gældende normer for praksis.

I tabellen er der opgivet gens.udbyttet pr. ha samt »normaludbytte«. (Normaludbyttet er det udbytte, der ved den pågældende forsøgsstation er opnået i de parceller, hvor et almindeligt sædskifte har været praktiseret.

En gennemgang af tabellen viser, at *fortsat dyrkning af byg på lerjord* i første periode ikke har bevirket nogen nedgang i udbyttet af betydning. Til gengæld har der så heller ikke været noget merudbytte for de største N-mængder. I anden periode er udbyttet efter ensidig bygdyrkning 30 % under normaludbyttet ved de lave N-mængder, medens udbyttet kun er 10 % under normaludbyttet ved anvendelse af 93 kg N/ha. I sidste periode, hvor der er anvendt meget store N-mængder, er forholdet det samme, – men forøgelsen af gødningsmængderne har praktisk taget ikke givet nogen forøgelse af udbyttet.

I forsøgene på sandjorden er nedgangen i udbyttet væsentligt større og begynder tidligere end på lerjorden, og her har virkningen af de

Ensidig dyrkning af de enkelte kornarter
hkg kærne pr. ha (gns.)

Kornart	Forsøgssted	Gns.	46 N	70 N	93 N	108 N	132 N	155 N	»Normal- udb.«	
Byg	<i>Lerjord</i> Aarslev	1960-63	42,3	42,6	42,1	—	—	—	46	
		64-67	34,0	37,7	39,9	—	—	—	46	
		68-70	35,4	39,7	40,9	41,7	41,1	41,0	48	
	Rønhave	1960-63	43,5	45,7	47,7	—	—	—	47	
		64-67	34,8	39,6	42,7	—	—	—	51	
		68-70	31,8	39,2	42,8	44,2	44,9	46,5	50	
	Ødum	1960-63	39,3	42,1	41,3	—	—	—	42	
		64-67	35,7	45,1	48,3	—	—	—	50	
		68-70	37,6	42,3	45,5	44,3	47,9	46,9	49	
	Lerjord gns.	1960-63	41,7	43,5	43,5	—	—	—	45	
		64-67	34,8	40,8	43,6	—	—	—	49	
		68-70	34,9	40,4	43,1	43,4	44,6	44,8	49	
	<i>Sandjord</i>	Studsgaard	1960-63	20,3	24,4	27,9	—	—	—	35
			64-67	21,2	25,2	27,5	—	—	—	38
			68-70	19,8	22,2	23,7	22,4	22,9	23,9	38
		Tylstrup	1960-63	23,3	29,3	33,3	—	—	—	35
			64-67	24,9	30,8	35,1	—	—	—	46
			68-70	19,3	23,0	24,8	26,3	27,7	28,2	40
Sandjord gns.		1960-63	21,8	26,9	30,6	—	—	—	35	
		64-67	23,1	28,0	31,3	—	—	—	42	
		68-70	19,6	22,6	24,3	24,4	25,3	26,1	39	
Havre		Lerjord gns.	1960-63	42,0	44,8	44,4	—	—	—	48
			64-67	35,3	41,4	43,2	—	—	—	55
			68-70	27,8	32,9	36,0	35,3	37,1	36,8	48
	Sandjord gns.	1960-63	31,9	38,4	42,1	—	—	—	41	
		64-67	20,5	25,4	28,0	—	—	—	45	
		68-70	—	—	—	—	—	—	—	
			62 N	93 N	124 N	140 N	171 N	202 N		
Hvede	Lerjord gns.	1960-63	34,8	39,2	39,3	—	—	—	54	
		64-67	31,8	38,9	41,6	—	—	—	57	
		68-70	21,8	27,3	29,7	30,0	31,5	31,2	56	
Rug	Lerjord gns.	1960-63	38,1	39,2	39,2	—	—	—	—	
		64-67	37,4	41,1	43,3	—	—	—	—	
		68-70	30,2	34,7	36,9	38,0	39,7	40,0	—	
	Sandjord gns.	1960-63	22,5	26,6	27,8	—	—	—	31	
		64-67	18,8	22,8	24,4	—	—	—	35	
		68-70	17,6	19,9	20,9	21,9	22,1	23,0	40	

stigende N-mængder i første periode været bedre. Ved anvendelse af 93 kg N/ha har der således gennem de tre perioder været en nedgang i udbyttet på 13 – 25 og 38 % i forhold til normaludbyttet. De største N-mængder har heller ikke i dette tilfælde været rentable.

Havren har på både ler- og sandjorder klaret sig pænt i 1. periode. Til gengæld er nedgangen i udbyttet meget stort i anden og tredje periode. Heller ikke havren har givet et merudbytte af betydning for de meget store N-mængder i tredje periode.

Vinterhveden gik ved ensidig dyrkning stærkt tilbage i udbytte allerede i 1. periode. Selv hvor der er anvendt 124 kg/N, er nedgangen over 25 % i de to første perioder. I tredje periode er nedgangen endog over 40 % i forhold til normaludbyttet.

På sandjorden har rugen heller ikke kunnet tåle fortsat dyrkning. I anden periode er der således en nedgang i udbyttet på 30 %, og i tredje periode er udbyttenedgangen på ikke mindre end 48 % i forhold til normaludbyttet ved samme gødskning.

Hvis man ud fra de foreliggende forsøgsresultater skal give en vurdering af den ensidige korndyrknings muligheder og resultater, må det altså blive denne: Byg er den kornart, der klarer sig bedst under sådanne forhold. Der må dog forventes en nedgang i kærneudbyttet, en nedgang, der på den lette jord kan blive meget følelig.

Også havren har vist faldende udbytter. Og i havren er der endda stor fare for total misvækst på grund af nematodeangreb. Har vi først en højtydende havresort, der er resistent mod de to smitteracer af nematoder, kan det for havrens vedkommende ændre billedet afgørende.

Vinterhveden tåler meget dårligt den fortsatte dyrkning på samme areal. Og udbyttenedgangen viser sig i hveden omgående.

På den lette jord er der stærkt faldende udbytter for rugens vedkommende, – et forhold der nok vil komme som en overraskelse for en del »sandjordfolk«.

Det er værd at bemærke, at for vintersædens vedkommende var vanskeligheden ved bekæmpelse af ukrudtet en medvirkende årsag til nedgangen i udbyttet.

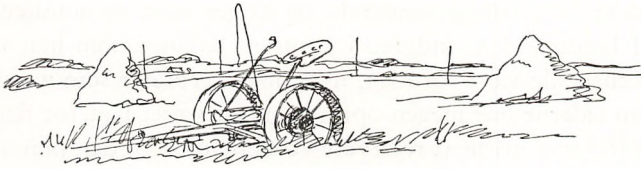
For samtlige fire kornarters vedkommende gælder, at større kvælstofmængder kunne udligne noget af udbyttenedgangen. Men i intet tilfælde nåede man ved at øge N-mængden op på normaludbyttet. I det hele taget bør økonomien ved anvendelse af de i forsøget anvendte kvælstofmængder studeres grundigt. Anvendelse af meget store N-mængder er jo ikke et mål i sig selv. Den landmand, som ved brug

af større N-mængder er tilfreds, bare udbyttet ikke går ned, hører i sandhed til de nøjsomme i samfundet.

Som det tydeligt fremgår af de opnåede forsøgsresultater, er det altså ikke helt gratis at praktisere ensidig korndyrkning. Men dette forhindrer selvfølgelig ikke, at de stedlige forhold kan være af en art, så det trods alt er den bedste eller eneste løsning.

Chr. Gedbjerg.

Ukrudt

Ukrudt i markernes afgrøder er en gene, som man jo med garanti kan påstå er årlig tilbagevendende, og krigen mod de uønskede vækster et af landmandens indgreb i naturens balance, som han vel i og for sig gerne ville være foruden, men dog accepterer som uundgåelig.

Gennem tiderne har megen opfindsomhed været lagt for dagen for på mest effektive måde at reservere voksepladsen til den plantevækst, der ønskedes. Hvor tidligere tiders overvejende mekaniske ukrudtsbekæmpelse jo nok prægedes af tekniske fremskridt, men dog alligevel gav en erfaring, der ligesom kunne føres videre til nye generationer, så fornemmer man nu om dage en acceleration i udviklingen, der kan gøre det svært nok at følge med i, hvad der kan bruges af midler og metoder.

Den kemiske krigsførelse mod ukrudtet har jo bevirket denne udvikling, og den kemiske industris evne til at fremstille nye herbicider, har givet os et væld af midler til rådighed. I 25 år har kemisk ukrudtsbekæmpelse været almindelig i dansk landbrug, og enorme mængder af kemikalier har i disse år været anvendt. Som udviklingen er blevet, har landmanden set sin fordel ved selv at udføre sprøjtearbejdet. Det har sine fordele specielt med hensyn til tidspunkt for behandlingen, men bevirker jo også at man skal holde sig à jour med det meget nyt, der kommer. Det er der selvfølgelig også muligheder for gennem vor veludviklede vejledningstjeneste. Ikke mindst kemikaliefirmaerne søger jo at vejlede forbrugerne, og det gør man selvsagt efter et vist subjektivt skøn. Resultatet er et væld af handelsnavne for stort set samme midler eller blanding af midler. Det kan af og til virke forvirrende, men jeg skal ikke undlade i den forbindelse at gøre opmærksom på »den lille gule« fra L.I.K., der vel som den eneste vejledning sammenfatter de anerkendte midler fra de forskellige firmaer.

At markere de 25 års anvendelse af herbicider burde måske især

koncentrere sig om disse. Jeg vælger dog i det følgende at behandle et par forhold hos den flora som, uanset den kemiske industri's opfindsomhed, hvert år er klar til at tage kampen op. At kende den ukrudtsbestand, der er problemet på ens marker, turde dog siges at være en af de væsentligste forudsætninger for at give den rette behandling.

Det kan ske, man hører udtrykt forundring over, at man, efter år med tilsyneladende effektiv ukrudtsbekæmpelse, alligevel hvert år kan besværes med en ligeså mangfoldig bestand. Det er måske ikke så underligt endda. H. A. Jensen, Statsfrøkontrollen, foretog i midten af 60'erne en undersøgelse af en del danske marker. I pløjelaget udtoges jordprøver, og efterfølgende spiringsundersøgelser viste et gennemsnitsindhold på 50.000 ukrudtsfrø pr. m². Variationerne var fra 600 til 500.000 frø.

Det er imponerende tal. Selvom det kun er de øverste 1–2 cm, der hvert år giver spiringsbetingelser, og selvom vi kun skal regne med en forholdsvis beskedne spireprocent under almindelige dyrkningsforhold, virker det alligevel overbevisende nok til at sikre den bestand på 100–400 ukrudtsplanter på m², der er den almindelige bestand på danske agermarker.

Vil henfald og spiring af denne lagerbeholdning af ukrudtsfrø i jorden da ikke efterhånden, ved en fortsat effektiv bekæmpelse ad mekanisk og kemisk vej, opbruge denne? Vi skal nok i den forbindelse erindre, at blot en enkelt frøbærende plante på m² af kendte ukrudtsplanter som kamille, fuglegræs eller hvidmelet gåsefod (»mælde«) er rigelig til at sikre en gennemsnitsbestand. Selv omhyggelig udførte ukrudtsbekæmpelser vil sjældent være 100 % effektive.

Dertil kommer, at moderne landbrugsmetoder jo tit virker befordrende i stedet for begrænsende på spredningen af ukrudtsfrø. At vi trods oplysning og diverse etablerede foranstaltninger, ikke hidtil har været i stand til at kontrollere ukrudtsforurening, er spredningen af flyvehavre et tydeligt eksempel på. Denne plante går en formelig sejrs-gang ind i områder, hvor den aldrig har været set før. En undersøgelse i jyske landbo- og husmandsforeninger 1969 gav til resultat, at af 7061 undersøgte ejendomme, havde 22 % flyvehavre. Der er ingen tvivl om, at denne procent er steget betydeligt siden.

Mejetærskere og andre høstmaskiner har deres andel af skylden, både i spredning fra mark til mark og fra ejendom til ejendom. Transport af løst korn fra inficerede områder har bevisligt ofte ført flyvehavre til nye. For et par år siden kunne vi på sommerens botanik-

ture finde en del flyvehavre i grøftekanten langs vejen til Graasten. Det er ikke svært at gætte, hvorfra det stammede. Endnu er vi gået ram forbi her på skolen og stort set også i nabolaget. Men vi skal ikke langt for at finde udmærkede demonstrationsmarker.

Den nye flyvehavrelov, der trådte i kraft den 1. juli, er en skærkelse af den hidtil gældende. Blandt andet er der med denne lov indført pligt til at *bekæmpe* flyvehavre på alle arealer og pligt til at *udrydde* dette på arealer, der ligger 15 m fra skel på faktisk alle arealer. Hidtil har der været pligt til bortlugning. Hovedsigtet er en fuldstændig udryddelse. Har man haft lejlighed til at se, hvor ondartet og konkurrencedygtig en plante flyvehavre er, vil ingen finde det som nogen urimelig målsætning. Men nogen let opgave bliver det ikke. At den pligt, der er tale om i loven, påhviler den landmand, der har sine marker forurenede, bør man selvfølgelig gøre sig klar, også selvom man i dag føler sig og sit areal uberørt.

Ukrudt med underjordiske udløbere, og herunder specielt alm. kvik, har heller ikke mødt sit Waterloo ved fremkomsten af kemiske bekæmpelsesmidler. Af og til har man måske tværtimod haft for stor tiltro til TCA eller Dalapon, så der er blevet slækket på den mekaniske bekæmpelse. Virkningen af kemikalierne kan være god, det må indrømmes. Men det ene år med det andet skal vi se disse midler som hjælpemidler til at øge effektiviteten, og ikke som et enten eller.

At kvikforurenede marker nok snarere er blevet flere end færre, skyldes selvfølgelig, ligesom for meget andet ukrudts vedkommende, at de også har nydt godt af den bedre gødskning, der praktiseres nu om dage. Men senere høsttidspunkt, efterafgrøder og dermed yderligere vanskeliggjort efterårsbehandling, har betydet bedre forhold for planter som alm. kvik. Bagsiden af medaljen kan man sige. Vel har netop en efterafgrøde som italiensk rajgræs været fremført som en hemske for alm. kvik. Det kan en vellykket rajgræsmark nok også være, men en mindre vellykket kan så også være det modsatte.

Endnu har den kemiske industri ikke givet os de våben i hænde, der er så selektive, at de fjerner alt fra markerne af ukrudt og kun lader tilbage den plante, vi ønsker der. Mon vi kommer dertil? Erfaringerne til i dag peger ikke i retning af, at vi ikke fortsat vil have disse problemer at kæmpe med og sommetider at ærgres over. Naturen selv er trods alt svær at gøre sig til herre over, og det er måske sommetider det charmerende ved den.

Anton Mortensen.

Dagbog fra englandsturen 1971

Torsdag den 22. juli fik vi de sidste prøver i svinekontrol overstået om morgenen og fik bussen pakket, så vi var klar til afgang kl. ca. 11 om formiddagen. Turen gik over Kruså – Hamborg og videre til Hengelo i Holland, hvor vi skiftede over i Lauritzens super-hardtop-luksus-bus, hvormed vi rullede gennem Holland – Belgien til Calais i Frankrig, hvortil vi ankom kl. 8,30 for at fortsætte over Kanalen kl. 9,15.

I England havde vi første besøg hos Mr. C. S. H. MacWatt, Selton Manor Farm, Dover. Gården var en typisk engelsk farm (86 stk. malkekøer af Frisian-racen) med alle de seværdigheder, som hører et engelsk landbrug til, men som gav indtryk af et effektivt landbrug.

Efter besøget gik turen til »Venus Hotel« i London, hvor vi blev indkvarteret.

Lørdag-søndag den 24.-25.:

Gennem Londons myldretrafik (i venstre vejside) ud til Mr. J. J. Barker, Hook Place Farm, Gravesend – også kaldet »radisekongen«. Stort gartneri med salg i London for øje. Lidt uden for vort felt, men ganske interessant at se. Lørdag eftermiddag og søndag blev brugt til rundtur i London, hvor vi besøgte en hel del af storbyens seværdigheder.

Efterhånden havde vi vænnet os til takt og tone i byen, så aften-timerne tilbragtes ude i Londons natteliv.

Mandag den 26.:

Besøg på en engelsk landbrugsskole (Merrist Wood). Stor besætning, 160 malkekøer i sengebåse, et ret moderne og tilsyneladende godt landbrug. Til skolen hørte også et stort gartneri, der også tjente som undervisningsmiddel.

Om eftermiddagen var vi på besøg hos Mr. Ashton, Cheese Farm, Surrey. Gården var på 100 acres og blev drevet med 86 stk. Jersey-køer. Det var nok det mest effektive landbrug, vi så derovre. Vi fik en meget grundig forklaring af driften, og som afslutning fik vi den bedste kop kaffe, vi nogensinde fik i England.

Tirsdag den 27.:

Besøg på en »andelsgård«. Der var fire mand i samarbejde. De havde henholdsvis fåreavl, korndyrkning, kvægavl og frugtavl + en del humle. Samarbejdet havde ikke givet anledning til problemer – noget vi godt kunne lære lidt af herhjemme. Selskabet holdt møde 3–4 gange om året, og man havde den ordning, at når en produktionsgren gik godt, nød alle fire medlemmer godt af det. Besætningen

Mr. C. S. H. Mac Watt orienterer.

bestod af 3500 får + kvæg af Red Sussex-racen, som eksporteredes som avlskvæg.

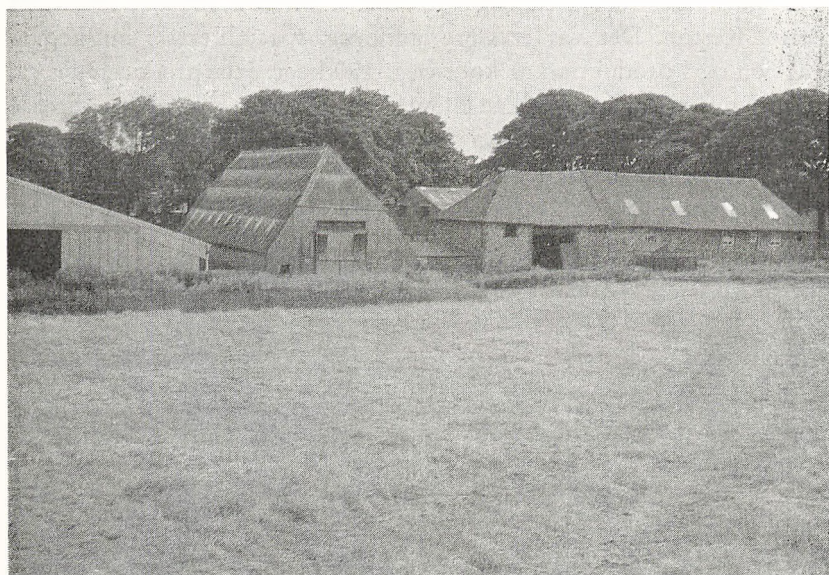
Om eftermiddagen besøgte den veterinære forsøgsstation Welcombe Foundation. Det er et stort verdensfirma, som har ca. 12.000 mand ansat. Ca. 25 % af deres produktion var husdyrmedicin – resten medicin til mennesker. Den afdeling vi så, beskæftigede sig mest med produktion af forsøgsdyr såsom marsvin (ca. 55.000 årlig) + hunde og katte. Man havde også forsøg i gang med indsprøjtning til får og kvier med et hormonmiddel, der skulle fremme tilvækst. Disse forsøg havde indtil nu vist lovende resultater.

På stationen stod der endvidere 50 stk. malkekvæg.

Onsdag den 28.:

Det var sidste morgen på hotellet, så alt vores bagage skulle læsses.

Fodermarvkål sået efter gramozonebehandlet græsmark, hos Mac Watt.

Sight-seeing med Mr. Barker (radiskongen).

Vi sagde pænt farvel og begav os ud til Mr. H. Howie, Holwood Farm, Keston. Det var et stort landbrug, specialiseret i mælkeproduktion og i produktion af kødkvæg. 150 køer. Her produceredes ca. 1600 l mælk daglig. Mælken blev fyldt i flasker på gården direkte fra kørerne og solgt i London fra egne varevogne den næstfølgende dag. Kørerne var af Ayrshire-racen, og kan beskrives som en mellemting mellem SDM og Jersey. Landbruget som helhed gjorde et godt

Mr. Ashtons pralbønner bedømmes.

indtryk. Kørerne lå i sengebåse. De havde selvfodring fra plansilo med græs + bærme om vinteren.

(Iøvrigt kan det herfra berettes, at »Døden fra Videbæk« blev stangt af avlstysten).

Eftermiddagen blev brugt til et besøg på forsøgsstationen Fernhurst ved Haslemere. Stationen ejes af kemikaliefirmaet ICI. Vi så her en masse forsøg med sprøjtning – især med Gramaxone i græsmarker. Man havde også forsøg med såning af en afgrøde uden forudgående brug af plov eller anden jordbearbejdning af nogen art. Det er forsøg, der er al god grund til at lægge meget mærke til i fremtiden, idet der ikke havde været nogen nedgang i udbytterne selv efter flere års anvendelse af metoden.

Til forsøgsgården hørte endvidere en malkekvægbestand + et stort

gartneri med ca. 1,3 ha under glas, hvor man foruden sprøjteforsøg også havde forsøg med at bekæmpe insekter ad animalsk vej ved hjælp af mariehøns.

Dette var vort sidste besøg i England, og vi satte kursen mod Dover, hvorfra vi krydsede Kanalen onsdag aften. Den efterfølgende lange tur gennem Fællesmarkedet forløb uden uheld, og vi ankom til Graasten kl. ca. 20 torsdag aften.

Turen var alt i alt behagelig, interessant og godt arrangeret. Spørgeaktiviteten blandt såvel os som vore værter var livlig, og der blev udvekslet mange meningstilkendegivelser. Det mest omtalte emne var jo nok Fællesmarkedet. Vi fik indtryk af, at rent økonomisk er englænderne interesseret i optagelse, men kommer vi over i det personlige synspunkt, er de modstandere. Mange af dem har forbindelser i Australien og New Zealand, og de kan ikke lide at lade dem derude i stikken. Disse lande eksporterer jo det meste af deres landbrugsvarer til England. 2. verdenskrig er heller ikke glemt af den midaldrende og ældre befolkningsgruppe i England – og det taler også imod.

Henrik Pade Nielsen.

Arne Rasmussen.

Målsætning i undervisningen

Forudsætningen for at en undervisning kan lykkes fuldt ud er, at en række faktorer må være i orden før undervisningen påbegyndes. En af disse er målsætningen for undervisningen. Med andre ord, hvad er det, der ønskes opnået med pågældende undervisning.

Før et undervisningsprogram kan udarbejdes, må målsætningen være helt klar. Det er umuligt at vælge den hurtigste og bedste vej til et bestemmelsessted, så længe man ikke ved, hvor det ligger.

Underviseren må foruden målsætningen ligeledes have klargjort, hvordan han ved kursusafslutningen vil kontrollere, om målet blev nået.

Det med at have nogle bestemte mål at stile efter er velkendt fra andre situationer. Tager vi f. eks. en landmand, så har han i de allerfleste tilfælde sat sig nogle bestemte mål, han vil prøve at nå i sin bedrift, det kan være et vist kornudbytte, mælkeydelse eller lignende. Og han vil derudfra søge at finde den bedste måde og de bedste og mest velegnede hjælpemidler til at nå disse mål, samt afgøre hvordan han vil kontrollere eller måle det opnåede resultat.

Undervisningens målsætning er ikke kun beregnet for underviseren, den er lige så meget beregnet for eleven. Den må udformes, så den er let at forstå. Den skal give eleven et klart billede af lærerens hensigt med undervisningen, med andre ord, et billede af den »færdige« elev. Målangivelsen skal beskrive, hvad det er, man ønsker eleven skal kunne præstere efter endt kursus, og i hvert fald for kurser med prøver eller eksaminer, hvordan han skal bevise, han har nået det foreskrevne mål.

At eleven er helt fortrolig med både mål og midler vil gøre det langt lettere at nå et godt resultat.

Som eksempler på en uklar og en klar målangivelse kunne tænkes følgende 2: 1. »- at eleven skal have tilegnet sig regneforståelse.«
2: »- eleven skal kunne løse 2.-grads ligninger.«

Det 1. eksempel er usikkert, det siger intet konkret om, hvad eleven skal kunne, regneforståelse er noget svævende, der ikke er entydig. I eksempel 2 er det derimod helt konkret 2.-grads ligninger, der skal kunne løses.

Det vil være mere tilfredsstillende for den elev, hvis målsætning er udformet som i 2. eksempel end for eleven med 1. eksempel, idet sidstnævnte egentlig ikke rigtig ved, hvad han skal stile efter. Han mener måske, han har meget regneforståelse, men vil spekulere meget på, hvad læreren forstår ved regneforståelse. Slutresultatet kan her blive noget tilfældigt, og undervisningen vil blive besværliggjort, bl. a. fordi der vil råde en vis usikkerhed og sandsynligvis utilfredshed hos eleven.

Et undervisningsmål skal beskrive et tilsigtet resultat og ikke et pensum eller kursusindhold. Pensum eller kursusindhold er en beskrivelse af, hvordan man tænker sig at nå resultatet.

Der afholdes mange kursus, hvor der fortælles en del om, hvilke emner der tænkes behandlet, men meget lidt om, hvilke resultater, der ønskes opnået med kurset. Det ville nok være bedre, om det var omvendt, så der blev lagt mere vægt på at forklare, hvad resultatet gerne skulle blive.

Kurser af førstnævnte kategori overlader det til deltagerne selv at forsøge en vurdering af, hvad de kan opnå. Denne vurdering vil nok blive noget forskellig fra deltager til deltager og medføre, at de arbejder frem mod noget forskellige mål.

Man kunne tænke sig et kursus i landbrugsbyggeri, hvor oplysningerne indskrænkede sig til, at der ville blive behandlet følgende emner: Staldklima, isolering, ventilation samt kunstig opvarmning.

Her er det overladt til deltagerne selv at skønne over, hvad der kan forventes opnået. Eksempelvis kan vi tænke os tre forskellige opfattelser af, hvad der skal nås med kurset:

1. – forventer at få en vis forståelse for emnerne.
2. – forventer efter kurset at være i stand til at gengive de væsentlige principper indenfor emnerne.
3. – forventer efter kurset, ved hjælp af forskellige hjælpemidler, at kunne foretage en ganske konkret beregning og dimensionering af isolering, ventilations- og varmeanlæg for en nærmere angiven stald.

I en sådan situation kan det være vanskeligt at opnå et godt resultat, især hvis læreren forventer det samme som nr. 3, og måske havde tænkt sig en afsluttende prøve. Havde det været gjort klart fra be-

gyndelsen, at det var f. eks. punkt 3, man stiledede efter, ville det være en fordel for kurset.

Nu er der mange slags kurser, og det er klart, at mål og midler må afpasses efter kurset. Man kan ikke fordybe sig i de store målsætnings- og kontrolproblemer ved et kursus af få timers varighed. Men det forhindrer ikke, at underviseren har en bestemt målsætning med det, han foretager sig, og gør den klar for deltagerne.

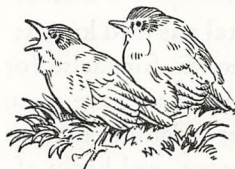
Når målet er formuleret, kommer det næste punkt, valg af undervisningsmateriale. Der vil ofte være mange valg- og kombinationsmuligheder, indenfor skriftligt materiale, film, lysbilleder o.s.v. Læreren må her vælge det, han anser for bedst egnet til at føre eleven til målet. Ligeledes må selve undervisningsformen planlægges og undervisningstiden fastlægges. Såfremt den til rådighed værende tid er forud fastlagt, må det hele, inclusive målsætning, afpasses efter det.

Når alt dette er i orden, må læreren, som tidligere nævnt, sikre sig at det bliver klargjort for deltagerne, så der så vidt muligt kan arbejdes i samme retning.

Fra kursus til kursus vil der ske større eller mindre ændringer, både i målsætning, undervisningsmateriale og undervisningsform. Bl. a. fordi kravene ændres, og der kommer nye ting frem, ligesom læreren høster erfaringer under kurset, ikke mindst ud fra elevreaktioner overfor stoffet, formen, eller måske selve målsætningen.

Når eleverne kender mål og midler, vil de i reglen være mere interesserede og positive overfor undervisningen og vil dermed langt bedre kunne medvirke til at forbedre både mål og midler, så deres udbytte af kurset bliver størst muligt.

Jens Stisen.

Sverigsturen 1971

Efter starten den 23. juli kl. 7,30 om morgenen var vort første mål det forhistoriske museum på Mosegård. Mens vi var her, regnede det temmelig stærkt, men da besøget var indendørs, hyttede vi os.

Efter dette besøg fortsatte vi gennem Århus til Ødum Forsøgsstation, hvor forstander Mølle gjorde udmærket rede for de forsøg, man der arbejdede med. Det var mest ensilering og konservering af grøntafgrøder, det drejede sig om. Vejret havde på det tidspunkt bedret sig, så vi kunne komme ud og se forsøgene i marken. De havde mange nye slags havre, som kun havde det formål at være en god grøntafgrøde til ensilering.

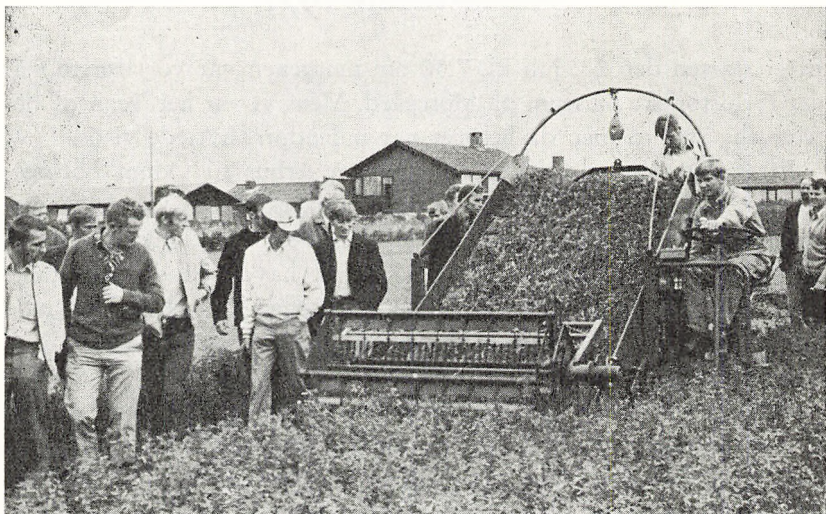
Så gik turen til S. Josiassen i Vrinner, som havde et stort sohold i en meget moderne stald. Der var automatisk fodring med et Funkiapparat og halvautomatisk udmugning. Stalden havde kostet 250.000 kr. Desuden var der opført en ny lade til 81.000 kr. og et siloanlæg til 19.000 kr. Sidstnævnte med mølleri, blandingsapparat u.o.s.v. Jeg synes, det var et meget interessant besøg. Gården var kun på 20 tdr. land, hvilket viste, at det godt kan lade sig gøre at starte en stor produktion, selv om man ikke har hverken 50 eller 100 ha. Han købte korn lige efter høst for derved at få det lidt billigere. Han var ikke stærkt interesseret i Danmarks tilslutning til Fællesmarkedet, men han ville da gå med til det. Vedrørende kornordningen sagde han, at han sikkert regnede med en kornordning, men at denne så ville sætte en grænse for svineproduktionen, således at der ikke ville ske de store omvæltninger. Han havde en meget livlig og interessant måde at fortælle tingene på.

Om aftenen slog vi vore telte op på Kalø Landbrugsskole. Det gav et ordentligt regnskyl om natten, men teltene var tætte.

Ved 9-tiden næste morgen kørte vi til Sivested Odde. Et område på 350 tdr. land, hvoraf de 120 var med frø. Jorden her er meget frugtbar og behøver ikke at kalkes, da det er gammel havbund. Vi kørte gennem Kolindsund, og aldrig har vi set mage til korn. Det

stod så tæt og frodigt, at det slet ikke havde plads til at vælte. Lods-ejerne her i Kolindsund har ca. 100 kr. i pumpeudgifter pr. tdr. land. Der er 2 pumpestationer for at kunne klare afvandingen.

Kl. 13 sejlede vi fra Grenaa og var i Varberg kl. 17,30. Vi slog lejr for natten i Borås. Det første indtryk af svensk landbrug var, at det virkede ret primitivt. Mange steder tørrede man hø på snore og stativer.

Special-grønthøster på Ødum studeres.

Om aftenen var nogle ude i byen for at more sig, medens andre blev hjemme for at få sig en »stille«.

Næste dag kørte vi de 450 km til Stockholm gennem et stenet og klippeagtigt landskab. Kornmarkerne her var ikke så frodige som dem, vi er vant til at se.

Vi ankom til Stockholm campingplads ved aftenstid – tog et bad i søen og kunne så ellers nok finde soveposerne.

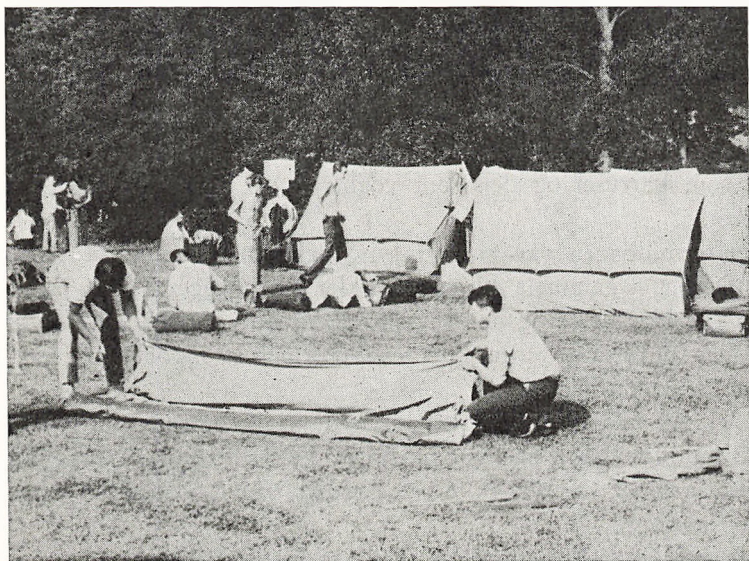
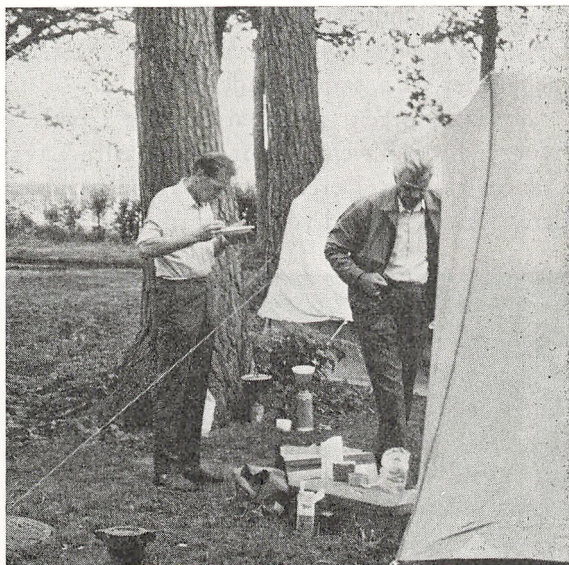
Vort første besøg i Sverige gjaldt Europas mest moderne forsøgsstation for kvæg. De havde de mest moderne siloer, korntøringsapparater, stalde (løsdrift såvel som båsestalde) m. m.

Vi fik frokost på landbohøjskolen i Ultuna, som lå i nærheden af forsøgsstationen. Senere var vi rundt at se på nogle af skolens gårde. De havde ialt et areal på 1300 ha, hvoraf en del kunne vandes.

Sidst på dagen besøgte vi Finsta Landbrugsskole, som havde et tiliggende på 240 ha. Bygningerne var meget forskellige fra danske.

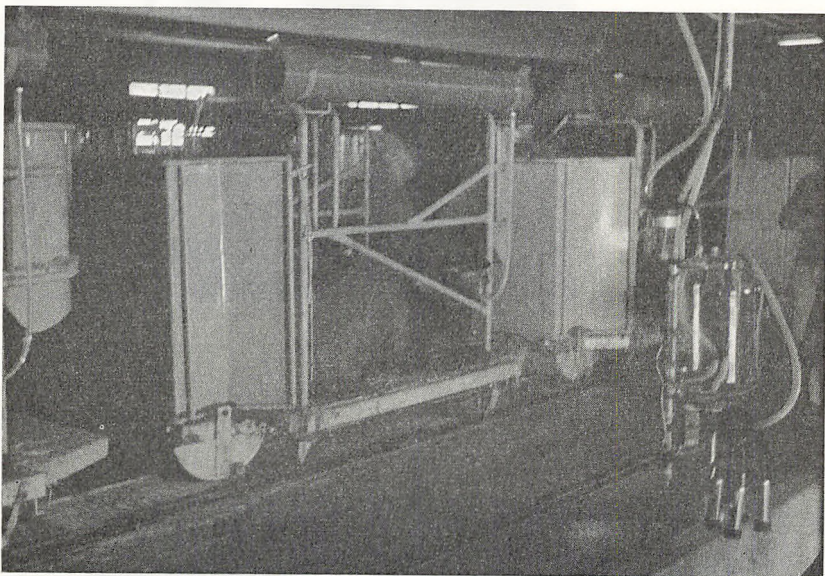

Sverigestur efter
campingmetoden
blev en succes.

Store, høje, klodsede træbygninger. Selve skolebygningen var en gammel fin bygning, hvor eleverne havde næsten alle moderne bekvemmeligheder, bl. a. sauna i baderummet.

Tirsdag morgen gik turen til Alfa Laval's hovedkontor i Tumba, hvor vi først fik en forklaring om Alfa Laval's oprindelse og virke gennem tiderne. Derefter viste agronom Ove Sode os rundt. Vi så deres forsøgsstalde, hvor de afprøvede malkevogne, der dels var ud-

Fra besøget på Alfa Laval.

formet som karrusel og dels som vogne, hvori kørerne opholdt sig hele tiden.

Om eftermiddagen var vi en tur i Stockholm, hvor vi så Vasaskibet. Det er et gammelt vikingskib, der blev bygget i 1600-tallet, men da det blev søsat og havde sejlet 50 m ud i sundet, gik det til bunds. Det fik altså en meget kort levetid – men et imponerende bygningsværk er det alligevel.

Onsdag gik turen til Eskilstuna, hvor vi besøgte en gård, som havde 3 Simplex siloer, og hvor fodringen kunne foregå på mekanisk vis. Dette projekt var dog ikke helt færdigt, så vi så ikke det automatiske foderbord.

Næste sted var »Katrineholm«, hvor vi besøgte agronom Gunnar Waidmann, som havde en af Alfa Laval's malkekaruseller. Her kunne

der malkes 80 køer i timen af 1 mand. Gunnar Waidmann var også i gang med at bygge en gammel stald om til sengestald. En ombygning til 450.000 sv. kroner.

Disse to gårde, som her er omtalt, drives begge af forpagtere. De har deres forpagtning til at løbe over 25 år – derfor de store investeringer.

Den sidste nat overnattede vi i Mariestad, hvor der var en moderne campingplads med både swimmingpool og sauna. Det havde de fleste af os aldrig prøvet før, men her havde vi altså lejligheden.

Torsdag koncentrerede vi os om turen tilbage til Graasten. Det var en tur på godt 500 km, som forløb gnidningsløst – i en ret munter bus.

De svenske landbrug vi har set har været meget moderne. Vi har fået mange synspunkter vedrørende stalde. Jeg tror nok mange af os nu er i tvivl, om det skal være sengestalde eller båsestalde, vi skal investere i. Der skal i hvert fald mange køer til, før man skal investere i de meget store malkestalde, vi har set.

En ting som høbjergning har svenskerne også forstand på. Det fandt vi ud af på trods af de lidt gammeldags metoder, vi så først. Mange har høtørringsapparat – og flere vil få det.

Deres kornmarker så ikke for godt ud, hvilket skyldtes en meget tør sommer. De har kun fået 11 mm i hele vækstperioden, og det har naturligvis sat sit præg på mange markafgrøder.

Håkon Friederichsen

Fra besøget på Alfa Laval.

Fodringsvejledning

I den nye form Helårsforsøgenes beretning har fået, er det muligt for den praktiske landmand at se, hvor mange økonomiske oplysninger man kan få frem ved at foretage en grundig analyse af en bedrifts omsætninger – såvel de indre som de ydre.

Der er her muligheder for udfra et dækningsbidrag – godt eller dårligt – at finde frem til årsagen til dette. Der kan være en fare ved at sammenligne direkte fra et brug til et andet, der måske ikke har de samme forudsætninger – men man kan alligevel lære meget ved at studere de enkelte brugs effektivitet. Især hvis man med tallene i hånden tager ud og besøger de enkelte brug og taler med ejeren for at høre om hans specielle problemer. Det vil da næsten altid vise sig, at nogen af dem er fælles for flere brug.

Helårsforsøgene er i den form de har nu en vældig god og oplysende måde at drive forsøgsvirksomhed på – ikke mindst fordi de ligger ude i praksis og ikke på en speciel forsøgsstation.

Også indenfor den praktiske fodringsvejledning fra konsulent til landmand har man i de senere år mange steder prøvet at gå nye veje.

Man har flere steder – især i Jylland – gjort det sådan, at en konsulent aflægger 4 faste besøg årlig hos en række besætningsejere. Hvis konsulenten er heltidsansat på jobbet, kan det godt være omkr. 100 besætninger, og det beløb, ejerne så skal betale for denne service, bliver ikke helt urimeligt. For en besætning på 30 køer + opdræt vil det komme til at ligge i størrelsesområdet omkring 200 kr. årlig.

De fire faste besøg lægges indenfor følgende ramme:

Nr. 1: nov.–dec. Nr. 2: jan.–marts. Nr. 3: maj–juni. Nr. 4: august–oktober.

Det enkelte besøgs arbejdsopgaver er varierende, men selvfølgelig diskuteres foderplaner og justeringer af disse hver gang, og ved efterårsbesøget foretages en foderopgørelse og budgetlægning for vinterfoderet, men udover dette er det altid rart for landmanden at kunne

få diskuteret andre problemer indenfor kvægholdet igennem med sin konsulent – ikke mindst de økonomiske.

Det tværfaglige arbejde konsulenterne imellem har meget stor betydning for resultaterne af dette arbejde. Mulige ændringer i grovfoderarealerne og for dårlige udbytter af disse kan drøftes med planteavlskonsulenten, ligesom fodringskonsulenten kan være med at gennemgå kvægholdets økonomiske resultat ud fra regnskabskontorets seneste opgørelse.

I august måned besøgte jeg nogle landmænd, der er deltagere i en sådan fodringsvejledningskreds i Kolding Herreds Landboforening, og talte også med deres konsulent T. Petersen Dalum, der har tilrettelagt arbejdet, for at høre hvilke erfaringer man har indvundet der.

I det følgende skal refereres nogle af de synspunkter, der kom frem:

Konsulenten:

Selve det at lave foderplanerne er i sig selv ikke noget stort arbejde, men diskussionerne om og forsøgene på i fællesskab at løse de problemer, der opstår i de enkelte besætninger, er det mest værdifulde, og det der tager den længste tid.

Vi savner at kunne få grovfoderanalyser hurtigt nok frem, når foderplanerne skal lægges.

Kontrolregnskabsformen som den er i dag, er ikke overskuelig nok og indeholder ikke oplysninger nok til, at man hurtigt og nemt kan se f. eks. følgende ting, der alle er af betydning ved bedømmelsen af et kvægholds økonomi:

1. Ydelsen i 4 % mælk for hver enkelt ko ved de enkelte kontrolleringer.
2. Hvordan klarer de indkøbte kvier sig i forhold til egne.
3. Kælvningsintervaller.
4. Kælvningsfordeling.
5. Kalvedødelighed.
6. Udsætterprocent.
7. Gns.-alder for kælvekvier.
8. Månedlig mælkeleverance til mejeri.

De fire besøg årlig søges suppleret op med faglige møder om vinteren. En fodringsvejledningskreds er et udmærket grundlag for dyberegående faglig information i mindre grupper.

Landmanden må være klar over, at han selv skal medvirke til at skaffe så solide oplysninger om sin bedrift som mulig.

For at give landmanden løbende oplysninger om bedriftens effektivitet sender vi skemaer ud, som landmanden den 15. i hver måned skal udfylde og sende tilbage til kontoret, hvorefter vi beregner effektivitetstal, der duplikeres og sendes tilbage til landmændene. (En sådan duplikeret tabel ses omstående).

Bemærkninger til tabellen.

Ved en sommeropgørelse som den, der foreligger et eksempel på her (15. juli), vil det ses, at der fremkommer meget høje optagelser af græs. Dette skyldes sandsynligvis, at køernes vægt ikke indgår i skemaet, og hvis køerne f. eks. har tabt sig i perioden, vil det give sig udslag i meget høj optagelse af græsfoderenheder.

En vinteropgørelse af samme slags vil kunne bruges til en beregning af fodereffektivitet udtrykt i procent.

Det vil af arbejdsomkostningerne ses, at tabellen også kan sige noget om, hvornår en fodermester belaster økonomien for hårdt.

Med visse mellemrum kan der til medlemmerne udsendes faglige informationer såsom sommerfoderplaner, kraftfoderindkøb, vurderinger af grovfoderindkøb, o. l.

Landmændene:

Vi har haft meget ud af at være med.

Det giver os en bedre kontakt med arbejdet i kostalden og siger os en hel del om vort landbrugs interne omsætning.

Hvis man er ved at specialisere sin bedrift, således at man kun vil have køer, kan man med de oplysninger, man får gennem en sådan fodringsvejledning godt undvære sit bidragsregnskab og alligevel vide, hvordan økonomien i bedriften stiller sig.

Det er lettere at gøre en fodermester interesseret i sit arbejde, når han kan følge sine resultater på den måde.

Det har hidtil været forbundet med store vanskeligheder at finde ud af, om man arbejdede effektivt nok i sin kostald, men dette hjælper os meget.

Det ville være en fordel, hvis vi hurtigere end tilfældet er nu kunne få analyser frem på det grovfoder, vi bruger om vinteren.

Ved udarbejdelsen af foderbudgettet om efteråret får vi det mere nøjagtigt for roernes vedkommende ved at tælle læs end ved at opmåle kuler.

Det er af betydning, når konsulenten er her, at det ikke bare er

Eks. på oversigt udarbejdet efter oplysninger pr. 15. juli 1971

Besætnings nr.	Race	Køer ialt	% golve	F.e. pr. ko	Grovfoderenheder	% grovfoder	F.e. græs udnyttet	Kg % mælk		Kr. pr. ko					Øre pr. kg 4 % mælk				
								Pr. ko	Forskel fra forr. år	Mælk	Kraftfoder	Grovfoder	Arbejds løn	Rest	Indtægt	Kraftfoder	Grovfoder	Arbejds løn	Rest
1	R	36	11	10,2	8,2	80	4,7	10,5	+3,0	5,96	1,43	1,66	1,75	1,12	56,8	13,6	15,8	16,7	10,7
2	Bl	40	15	10,9	8,9	82	8,0	12,2	+4,1	7,91	1,36	0,98	2,00	3,57	65,0	11,2	8,0	16,4	29,4
4	R	52	19	11,9	10,4	87	9,2	14,8	-	9,53	1,01	1,17	1,88	5,47	64,6	6,9	7,9	12,8	37,0
5	R	19	11	10,9	8,9	82	8,9	12,2	+4,8	8,55	1,50	0,89	1,90	4,26	70,0	12,3	7,3	15,6	34,8
7	Bl	33	9	11,5	9,4	82	9,4	13,7	+1,3	9,28	1,41	0,94	1,90	5,03	67,6	10,3	6,8	13,8	36,7
9	R	37	14	11,2	9,0	80	9,0	12,9	-	7,64	1,43	0,90	1,80	3,51	59,1	11,0	7,0	13,9	27,2
10	R	27	19	9,5	9,1	96	9,1	9,0	+5,6	5,46	0,39	0,91	1,90	2,26	60,7	4,3	10,2	21,1	25,1
12	Bl	25	0	13,0	10,0	77	10,0	17,6	-	13,09	2,18	1,00	1,90	8,01	74,2	12,4	5,7	10,8	45,3
15	R	46	0	12,1	6,1	50	6,1	15,2	-	11,30	4,13	0,61	1,81	4,75	74,3	27,2	4,0	11,9	31,2
16	Bl	35	9	10,9	9,3	85	9,3	12,1	+1,3	7,65	1,03	0,93	2,51	3,18	63,0	8,4	7,6	20,7	26,3
20	R	77	21	10,5	7,4	70	5,9	11,2	+2,0	6,92	2,09	0,89	1,75	2,19	61,5	18,6	7,9	15,6	19,4
24	Bl	54	17	10,6	8,9	84	7,8	11,6	+0,2	7,49	1,18	1,00	1,85	3,46	64,8	10,3	8,6	16,0	29,9

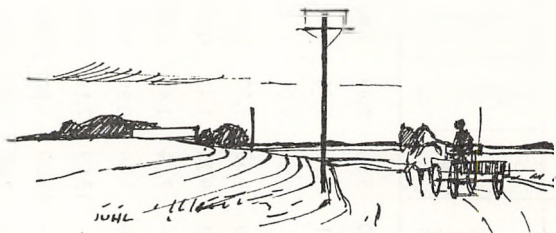
foderplaner og budgetter, der diskuteres, men også alle de andre ting, der har betydning for det samlede kvægholds økonomi.

Vi ser frem til en bedring i økonomien, hvis vi kommer i Fællesmarkedet, og det er en af grundene til, at vi stadig holder ved kvæget, men vi er klar over, at det er en fuldkommen misforståelse at tro, at vi af den grund kan lade hånt om effektiviteten.

Det er mit indtryk, at denne form for tilrettelæggelsen af arbejdet med fodringsvejledning er et skridt i den rigtige retning.

Det må kunne følges op og udbygges mange andre steder.

P. Trier Hansen.

Elevmødet 1971

Elevmødets dato var i år den 30. juni, og vejret artede sig igen i år pænt.

Dagen begyndte med morgensang, hvorefter Karlskov bød velkommen til de mange fremmødte.

Der lyttedes med interesse til det, Karlskov havde at sige, både om skolen og dens avlsgård, men også om landbrugsemner og -problemer i al almindelighed.

Ved denne lejlighed bød Karlskov det nyudnævnte medforstanderpar, Asta og Christian Gedbjerg, velkommen til samarbejdet.

Hvad angår driften af skolens landbrug var der ingen »slinger i valsen« – stadigvæk et godt resultat.

Det blev nævnt, at en ombygning af maskinhallen var påbegyndt, idet der her skal indrettes eenmandsværelser. Der er stadig flere elever, der ønsker at bo på eneværelse, hvilket må betegnes som fornuftigt.

Indledningstalen blev efterfulgt af generalforsamling i elevforeningen. Undertegnede indledte med at mindes de medlemmer, der i årets løb er afgang ved døden, fortsatte med en lille beretning om foreningens virke i det forløbne år, hvorefter kassereren fremlagde regnskabet.

Ved det påfølgende valg var tre styrelsesmedlemmer på valg: Filt Jensen, Finn Schou og Trier Hansen. Alle blev genvalgt.

Blandt lærerne på skolen var det i år blevet Bondes tur til at holde et lille foredrag, og han fortalte om propionsyrebehandling af korn – dens fordele og ulemper.

Ved det efterfølgende middagsbord var der mange deltagere (ca. 400) men først på eftermiddagen strømmede endnu flere til, idet vi havde fået landbrugsminister Henry Christensen til at holde eftermiddagens foredrag. Det tog forøvrigt nogen tid, inden vi kunne byde ministeren velkommen, idet han var ca. 1 time forsinket. Da han

langt om længe kom, fik vi til gengæld også lov at beholde ham i en rum tid. Han fortalte om øjeblikkets aktuelle landbrugsemner, og en livlig spørgelyst bagefter gav anledning til mange gode svar.

Efter foredraget var der mark- og staldvandring, inden vi hver gik til sit.

Om aftenen var der, traditionen tro, en hyggelig sammenkomst for skolens 10-års jubilare.

Mads Schmidt Eriksen.

Lidt om lyd og støj

Ser man i et leksikon under lyd, står der: Bølgebevægelse, der udgår fra et svingende legeme og forplanter sig i et elastisk stof, som regel luft, men også gennem væske eller fast stof. Bølgernes hastighed afhænger af stoffets art, den er i luft 340 m, i vand ca. 1400 m og i jern 5000 m pr. sec. Svingninger mellem 20 og 20.000 pr. sec. opfanges af det menneskelige øre som lyd. Lave antal svingninger er dybe toner, og de mange svingninger er høje toner. Antal svingninger pr. sec. = Hertz. Altså ret udførligt beskrevet. Hvorimod støj ikke er nævnt i lidt ældre leksikon.

Nu har vi ellers i nogle år hørt om støj og høreskader. Støj er vel al ubehagelig lyd, men hvad der er ubehagelig for en, behøver ikke at være det for andre (pigtrådsmusik). En bæks sagte rislen kan være sød musik, hvorimod en vandhane, der drypper, er rædsom irriterende. Fordi en lyd er ubehagelig, behøver den ikke at give høreskader.

Men hvor kraftig en lyd er eller lydstyrken kan måles, og her bruges ofte decibel værdier (dB). Nulpunktet på skalaen er den svagest hørlige lyd, som et normalt menneskelig øre kan opfange. 20 dB er $10 \times 10 = 100$ gange så kraftig en lyd, 30 dB er $10 \times 10 \times 10 = 1000$ gange så kraftig, 40 dB er $10 \times 10 \times 10 \times 10 = 10.000$ gange så kraftig o.s.v.

Bladenes raslen en stille dag i skoven ca. 10 dB. Svag hvisken 1,5 m afstand 34 dB. Alm. tale i 1 m afstand 60 dB. I en kørende bil måles som regel 70 dB. Ved 84 dB indtræder faregrænsen for øret, ved 120 dB ligger ørets smertegrænse, og ved 130 dB springer trommehinden.

Hvor lang tid øret påvirkes spiller også en rolle, det kan tåle 90 dB i 8 timer, 95 dB i 5 timer og 100 dB i 2 timer daglig. Det har vist sig, at skibsværftsarbejdere, der nitter, kan få høreevnen nedsat

for de svingninger, de påvirkes af fra nitningen, mens andre svingninger høres godt nok.

Undersøgelser har imidlertid vist, at der er dukket nye støjgener op fra bl. a. turbinemaskiner. Infralyde under 20 Hz og ultralyde over 20.000 Hz med tilstrækkelig styrke kan give høreskader, selv om de ikke kan høres, eller registreres som lyd. Forsøg har vist, at infralyde mellem 5 og 10 Hz og med en lydstyrke på 150 dB kan give hovedpine, opkastninger og åndedrætsbesvær. Ultralyde kan også være skadelige, men forskningen på området er kun lige indledt.

Lyd kan også dræbe. Ved forsøg med en lydkanon på 175 dB eksploderede en mus simpelt hen i tusinde stykker, da den blev kastet ind i lydstrålen. En mus, der anbringes tæt op ad en jetmotor, der er i gang, dør af lydchokket i løbet af få minutter.

I adskillige københavnske gader har man allerede i dag overskredet den for hørelsen farlige støjgrænse på 84 dB, på tre gadehjørner er der målt 90, 97 og 102 dB.

Er et øre først beskadiget af støj, er der ingen chance for, at det kan helbredes. Normalt kan øret skelne mellem 1500 forskellige tonehøjder og over 300 styrkegrader. Når dette tonekontrolorgan er i orden, er der altså et utal af kombinationsmuligheder.

Udsættes det fintmærkende organ for kraftig støj, sker der en belastning over for en mængde små »hår«, der er i stand til at registrere tonehøjde og lydstyrke til hjernen. Bliver belastningen for hård, knækker hårene af, først dem der registrerer de høje toner. Vedvarer trykket, går det også ud over den del af øret, der registrerer lavere toner.

Af en eller anden grund er der kun et fåtal, der søger at sikre sig mod høreskader på arbejdspladsen, selv om en undersøgelse har vist, at personer med høreværn hørte væsentligt bedre end personer, som arbejdede med ubeskyttede ører i samme lokale med et støjniveau mellem 90 og 100 dB.

Ikke alle er lige støjfølsomme. Fem beatorkestre, som havde spillet sammen i over to år og adskillige aftener i støj med 120 dB, blev undersøgt på Statens Hørecentral. Ingen af de 20 unge var blevet høreskadet, hvilket kan ligge i, at der ikke er tale om konstant støj, men måske også skyldes, at netop denne gruppe var mindre følsomme overfor støj.

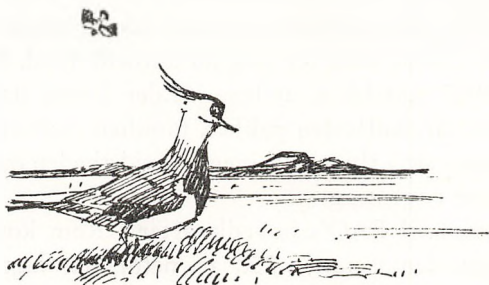
Nogle mennesker har det sådan, at de vågner ved den mindste lyd. Andre kan sove, selv om vækkeuret kimer, eller det tordner. Og andre kan i den grad have vænnet sig til larm, at de irriteres, når de

møder stilheden i naturen. Så slæber de båndoptager eller transistor-radio med ud til skov og strand, hvor de så irriterer dem, der har nok i bladenes raslen eller bølgerens skvulpen. Resultatet bliver måske, at der skal laves reservater for musiknarkomaner.

Men det er ikke alene i byerne og på fabrikker, der er støj, det har man også i landbruget, og her er traktoren nok den værste, støjniveauet målt i 7,5 m afstand ligger for manges vedkommende mellem 85 og 90 dB og ved førerens øre væsentligt højere, måske omkr. 100 dB, hvis så førehuse ville dæmpe støjen, men til tider kan de forstærke den i stedet for. Så mon ikke man skulle give sig selv et høreværn i julegave og så spare høreapparatet om 10–20 år.

Den rivende tekniske udvikling, der har betydet så store fordele, skulle nødvendigvis koste hørelsen.

Jens J. Bonde.

Ethiopien - FAO - Danmark

Det er marts 1971. Telefonen ringer. I den anden ende spørger en mand fra udenrigsministeriet: »Har du tid til at tage en tur til Etiopien?« »Hvad skal jeg der?« »Se på et FAO-gødningsprojekt, der finansieres fra dansk side.« Så siger man: »Ja, måske«, snakker med konen, telefonerer til manden og svarer: »Ja, gerne.«

Forberedelserne begynder. Venlige læger pumper mærkelige vacciner ind i kroppen på en, mens man ind imellem læser tilsendte rapporter på engelsk om projektet og snuser på biblioteket for at finde noget om dette fjerne, men for mig nu aktuelle land, Etiopien. I et leksikon fra 1907 står bl. a. at læse, at der findes slanger af uhyre størrelse! Tiden går, kufferten pakkes, familien omfavnes, og den 16. august sætter man sig i flyvemaskinen i bevidstheden om, at man ikke ved ret meget om nogeting.

Ved ankomsten til FAO's hovedkvarter i Rom konstaterer man, at en hedeølge, den værste i 200 år, netop har lagt sin kvælende hånd over byen. En stabel korrespondance og rapporter vedrørende projektet, digre som telefonbøger, prøver at forklare, hvorledes projektet i Etiopien har udviklet sig indtil nu. Trods hedeølgen begynder det at dæmre for en, hvad det hele går ud på. 5 dage senere går turen videre til Ethiopiens hovedstad, Addis Ababa. Heldigvis sidder der på sædet ved siden af en FAO ekspert, der har været i Etiopien før, og som kender en del til projektet. De følgende 9 dage går med møder og forhandlinger med de implicerede personer og myndigheder. Et par ture ud på landet er også på programmet. Alt dette for at vi kan skrive en rapport om projektets udvikling indtil nu, og under hvilken form vi mener, det bør fortsættes.

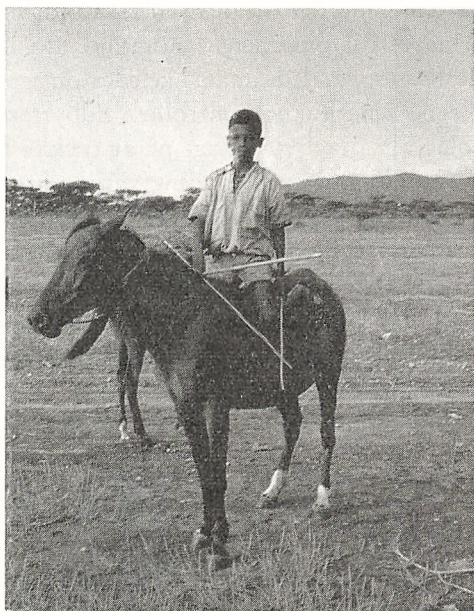
Og hvad er det så for et projekt?

I 1960 startedes FN's udviklings-tiår, hvis mål var at fremme udviklingen i u-landene og dermed mindske svælget mellem de rige og de fattige lande.

Et af FAO's (FN's Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation) bidrag var Frihed-for-sult-kampagnen, hvoraf en af aktiviteterne var det såkaldte kunstgødningsprogram, der havde som mål at forøge fødevarerproduktionen i u-landene ved hjælp af kunstgødning.

Op gennem 60-erne blev der i udviklingslandene startet adskillige projekter under kunstgødningsprogrammet. Midt i 60-erne anmodede de etiopiske myndigheder om at få startet et projekt i Ethiopien. I

En kvæghyrde.

foråret 1967 startede dette projekt. Danmark har finansieret det, mens FAO har taget sig af administrationen af det. Der har hele tiden været mindst en dansk ekspert i projektet.

I årene op til 1967 var forbruget af kunstgødning i Ethiopien ca. 2000 tons årligt eller, sagt på en anden måde, ca. $\frac{1}{2}$ kg pr. ha landbrugsareal. Gødningen blev væsentlig brugt til industriplanter (bomuld, sukkerrør o. lign.) på nogle enkelte store landbrug. Den almindelige småbruger kendte ikke kunstgødning. Der var i Ethiopien ikke udført forsøg med kunstgødning til de almindelige kornafgrøder, så den første ekspert måtte selv finde ud af, hvilke plantenæringsstoffer der var mangel på. I 1967 fik eksperten med lokal hjælp udlagt næ-

sten 500 demonstrationsforsøg i visse udvalgte områder. Hvert demonstrationsforsøg bestod af 5 parceller, hver på 400 m² og med følgende behandlinger: 1) Ingen gødning. 2) 40 kg N (kvælstof)/ha. 3) 20 kg P (fosfor)/ha. 4) 40 kg N + 20 kg P/ha. 5) 40 kg N + 20 kg P + 31 kg K (kalium)/ha.

Demonstrationsforsøgene blev lagt i landmændenes marker, og man prøvede at finde marker, der lå tæt ved veje eller landsbyer, for at så mange som muligt kunne få lejlighed til at følge forsøgene. Under vækstsæsonen blev der afholdt »markvandring«, hvor forsøgene blev forklaret for omegnens landmænd. Da demonstrationsforsøgene skulle høstes, samlede man ligeledes omegnens landmænd, for at de med egne øjne kunne kontrollere udbytterne i de enkelte parceller. Der blev altså lagt stor vægt på at trække landmanden ud i marken og vise ham, hvad kunstgødning var, og hvor mange penge, der kunne tjenes ved at bruge det. Nogle forsøgsresultater fra Addis Abeba ville en etiopisk landmand ikke tro på; han skulle se det i sine egne marker for at blive overbevist om, at dette mærkelige »salt« kunne give ham større udbytter og dermed større indtægter.

Resultaterne blev overvældende gode. Uddrag af de første 3 års resultater er vist i nedenstående tabel.

Afgørde Antal »forsøg« Behandling	Teff*)		Hvede	
	612	612	490	490
	hkg/ha Udbytte	hkg/ha Merudbytte	hkg/ha Udbytte	hkg/ha Merudbytte
Ingen gødning	7,7	—	9,4	—
40 kg N	11,1	3,4	12,4	3,0
20 kg P	11,9	4,2	13,4	4,0
40 kg N + 20 kg P	15,4	7,7	17,4	8,0
40 kg N + 20 kg P + 31 kg K	16,5	8,8	17,8	8,4

*) Teff er en etiopisk hirseart, der bruges som brødkorn.

Forsøgene viser meget klart, at det var N og P, der var mangel på, mens K kun viste mindre merudbytter og kun på visse jordtyper. Interessant for en dansk landmand er det at se, at 20 kg P har givet større udbytte end 40 kg N. Tilførsel af N og P fordoblede udbyttet. Omregnet til penge viste forsøgene, at hver krone givet ud til kunstgødning gav en merindtægt på 3–4 kroner.

I de områder, hvor der havde været demonstrationsforsøg, var der allerede i 1968 landmænd, der ønskede at købe kunstgødning. Problemet var nu at få organiseret salget og for de fattige småbrugere at skaffe penge til køb af kunstgødning om foråret.

Her hjalp projektet også. Af penge fra Danmark blev der i en lokal bank oprettet en fond, der sørgede for indkøb af kunstgødning og salg til småbrugerne på kredit efter nogenlunde samme princip, som vi kender det her i landet ved høstpantebreve. Ret hurtigt efter høst skulle landmanden tilbagebetale det lånte beløb. Tilbagebetalingen forløb meget fint. Pengene gik tilbage til fonden og kunne så bruges det følgende høstår. Fonden blev de følgende år forøget ved yder-

Et demonstrationsforsøg inspicerer.

ligere tilskud fra Danmark og fra de ethiopiske myndigheder. Nedenstående tabel viser udviklingen i salget af kunstgødning på kredit og pr. kontant.

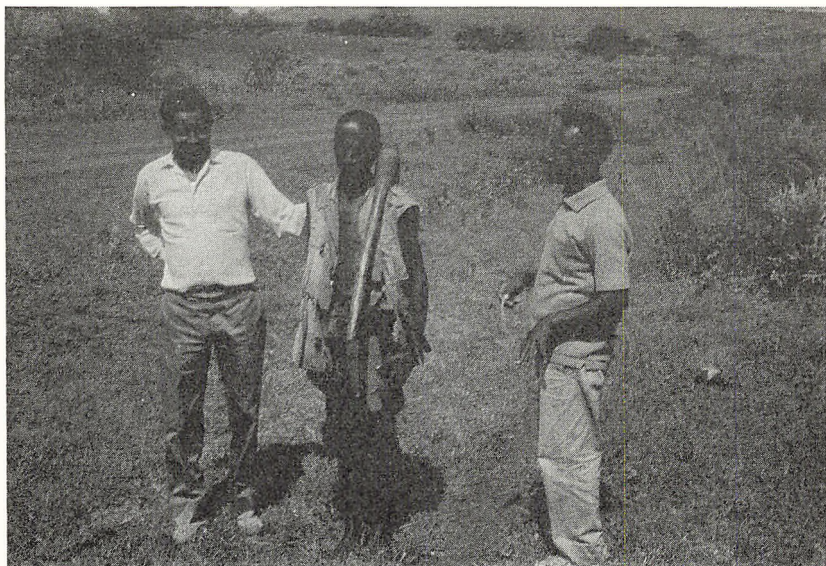
	Salg af kunstgødning på kredit		Beløbet udlånt i kroner	Kontant
	til antal landmænd	antal ha		salg ha
1968	70	117	24.000	27
1969	345	572	114.000	388
1970	1477	2628	423.000	3054

I årene op til 1970 forøgedes såvel antallet af demonstrationsforsøgene som salget af kunstgødning. Som nævnt lå forbruget af kunstgødning i Etiopien op til 1967 på ca. 2000 tons. I 1971 var dette tal steget til 22.000 tons.

Projektet er i princippet meget simpelt. Man viser småbrugeren, hvad der sker, når han bruger kunstgødning, og derefter hjælper man ham med at skaffe gødningen. Mange u-landsprojekter er for komplicerede, og de fremmede eksperter engagerer sig for meget, så der opstår vanskeligheder den dag, da eksperterne forlader projektet.

Svenskerne startede i 1967 et ret stort to-sidet projekt, hvor man

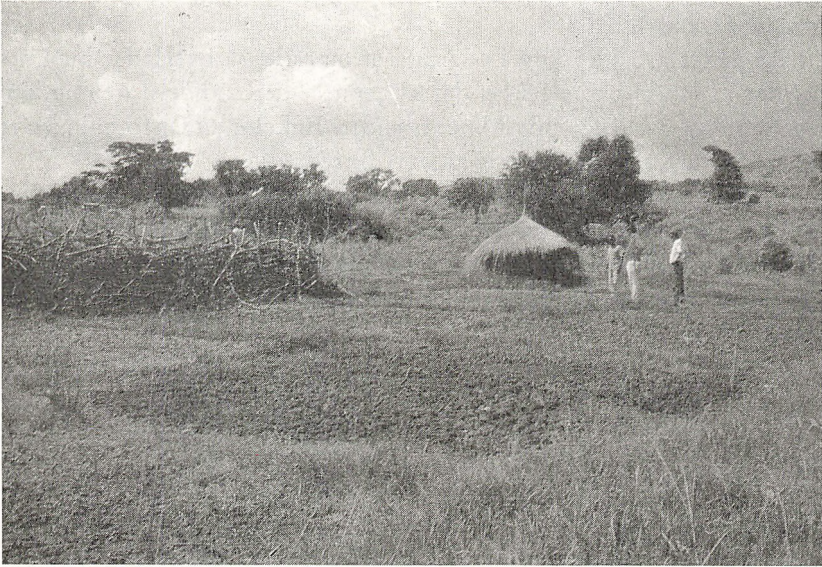
En etiopisk bonde med sin hakke får gode råd af et par konsulenter.

ved en ret stor indsats af eksperter og kapital har prøvet at få en landbrugsudvikling i gang i et enkelt område.

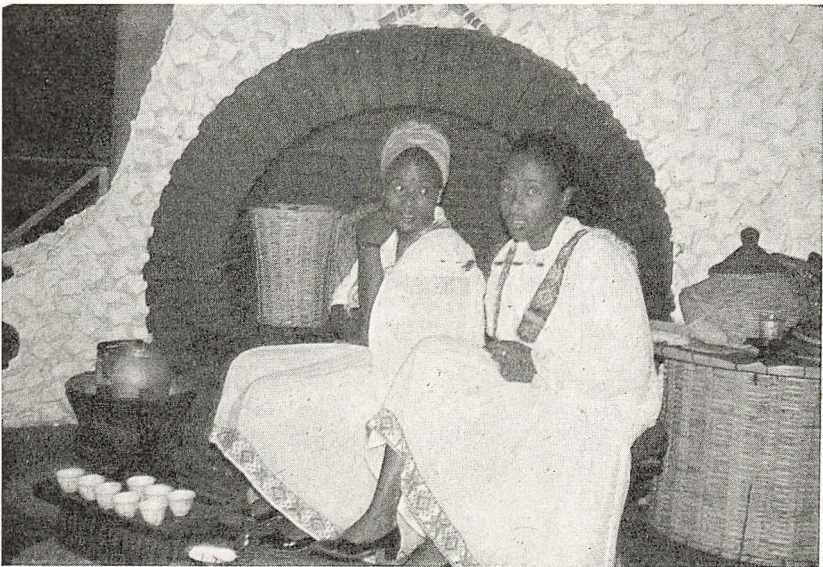
Fra foråret 1971 har det etiopiske landbrugsministerium samlet erfaringer og kræfter fra det danske gødningsprojekt og det ovenfor nævnte svenske projekt, og lavet et stort etiopisk udviklingsprojekt, der arbejder efter nogenlunde de samme principper som det danske kunstgødningsprojekt, dog i en meget større skala.

I udvalgte områder udlægges gødningsdemonstrationer for at få landmændene gjort interesserede; i de følgende år hjælper projektet med salg af kunstgødning og såsæd på kredit eller pr. kontant. Samtidig gøres der fra projektet et stort arbejde for at aktivere landmændene, bl. a. ved at få dem til at oprette andelsforretninger, der kan overtage salg af kunstgødning og såsæd m. m., køb og videresalg af

Flere steder så vi denne måde at tilføre staldgødning på. Om natten holdes kreaturerne ude på marken i små indhegninger (til venstre i billedet). En gang om ugen flyttes indhegningen, og på den måde får man udnyttet og fordelt gødningen. En sådan »gødningsmark« indgår i sædskiftet. I baggrunden hyrdens hytte.

Fra hotellet. To piger, der laver og serverer kaffe på etiopisk vis.

landmændenes produkter samt administrere kreditgivningen («høst-pantebrevene«).

Projektet arbejder kun i 6-7 år i et område, så overlader man arbejdet til landmændene selv, der så gennem deres andelsforening kan fortsætte og udbygge udviklingsarbejdet. Enkelte andelsforeninger er allerede startet og har vist sig at være bæredygtige.

Efter 9 travle dage i Etiopien går turen tilbage til Rom. Vi nedfælder vore indtryk i en rapport, og ugen efter går turen hjem til Danmark, i håb om at det arbejde, der er startet af FAO og Danmark, må fortsætte nogle år endnu til gavn for de sympatiske ethiopere.

Thorkil Bruscb.

Studietur til Israel

Deltagerne til turen var af rejsens leder T. Petersen-Dalum sagt til at møde på Hammers restaurant i Kastrup lufthavn klokken 8,00. Til stede var desuden Hans Henrik Silkeborg, der skulle hjælpe Petersen-Dalum med ledelse af turen, hvilket han havde særlige forudsætninger for, idet han har opholdt sig i Israel i to år. Direktør Buck fra Tuborgfondet var tilstede og ønskede os en god rejse.

Klokken 9,30 lettede selskabet, 18 personer ialt, i en Super Caravelle fra Sterling Airways. I maskinen var foruden os Tjæreborg-rejsende med samme feriemål.

Fra Lod lufthavn i Tel Aviv til Jerusalem, hvor vi opholdt os den første uge, viste sig et ufrugtbart landskab, afsvedne bjergsider med enkelte olivenlunde i dalene. Der falder ingen regn mellem februar og december, og betingelsen for agerbrug i Israel er kunstvanding.

Det er i den arabiske del af Jerusalem, som israelerne erobrede i 1967, man finder de vigtigste helligdomme. Her indenfor den gamle bymur i de arabiske basarer, findes et utal af trosbekendelser, og man har tilsyneladende kappedes om at bygge kirker på de steder, Jesus gjorde ophold på vej til Golgatha med korset på ryggen.

Omkring jødernes største helligdom, Grædemuren, var der stor trængsel om lørdagen (jødernes helligdag). Pladsen foran muren er delt i to afdelinger. Mænd til venstre og kvinder til højre. Ceremoniellet bestod i, at man hver især læste op af Thoraen (jødernes bibel) samtidig med, at man stod og vuggede frem og tilbage med kroppen.

Udflugterne fra Jerusalem var alle til området erobret fra jorderne i 1967.

Dødehavet ligger ca. 300 meter under havets overflade, og her var det næsten uudholdeligt varmt, et afsvalede bad i Dødehavet kunne man ikke få, på grund af det store saltindhold flyder man faktisk ovenpå.

I de gulte bjerge øst for Jerusalem støder man af og til på beduin-

lejre; vi besøgte en sådan i deres meget primitive telt. De vogter gede- og fåreflokke over store områder, der er langt mellem græsstråene i disse egne.

Alami farm er en gård beliggende på ørkenlignende område i nærheden af Jericho. Den er hjem og arbejdsplads for forældreløse arabiske drenge og drives med kvæghold, sortbrogede køer importeret fra Holland, iøvrigt stammer alle køer i Israel og de besatte områder fra hollandske sortbrogede.

Manden, gården er opkaldt efter, en araber, som hed Alami, havde et ønske om at få den tørre, men ellers gode, jord opdyrket og samtidig få nogle af de mange forældreløse drenge i flygtningelejrene beskæftiget. Efter mange forgæves boringer efter vand fandt man endelig en mægtig underjordisk flod, der kunne forsyne området med vand til vanding.

Vi aflagde besøg på to arabiske gårde med malkekvæg. Det var meget primitivt, man malkede med hånd, og foderet købtes af israelerne, man kunne ikke vande sin egen jord og få et ordentligt udbytte af den.

Den sidste uge boede vi i Haifa i Solilca, og herfra tog vi ud og besøgte kibbutser og moshaver. Området heroppe er meget frodigere end egnene omkring Jerusalem.

I Israel tillader man kun to måder at oprette landbrug på, kibbutz og moshov. Kibbutzen drives kollektivt, hver familie får et lille hus med stue, bad og et tekøkken. Al spising foregår samlet i en stor spisesal. Børnene opholder sig på vuggestuen – børnehave eller skole, og er kun hos forældrene få timer om aftenen.

Selve den administrative del foregår således, at der hvert år på generalforsamlingen bliver valgt en generalsekretær, hvilket er et full-time job. Dernæst vælges forskellige udvalg f. eks. vedrørende husdyrbruget, markdrift, investeringsudvalg m. m. En gang om året gøres kibbutzens udbytte op, heraf tages først til nyinvesteringer, resten fordeles ligeligt til medlemmerne.

Ikke alle kibbutzens medlemmer arbejder der, men andre steder. Som et eksempel blev nævnt en bankdirektør i Haifa, som pænt afleverede sin løn hjemme mod at modtage lomme penge som de andre medlemmer.

I moshoven er der fælles afsætning af produkterne, fælles indkøb af produktionsmidler, fællesskab om de dyre specialmaskiner. Derimod har man sin egen jord og bygninger. Starten af en moshov består i, at de enkelte medlemmer får stillet jord, bygninger og besæt-

ning til rådighed. Efter et vist åremål begynder afdragene på bygninger og besætning, som derefter bliver medlemmets ejendom.

Jord og bygninger kan gå i arv fra far til søn, men man kan ikke sælge til udenforstående uden de andre medlemmers samtykke. Alle medlemmer har samme jordareal.

På næsten alle kibbutzer vi besøgte, havde man store kvæg- og fjerkræhold. Og overalt var det effektivt drevet, en høj mælkeproduktion i gennemsnit pr. ko, og en meget høj daglig tilvækst hos fedekalvene.

Sildebensmalkestalde og åbne løsdriftstalde med sengebåse og spalter er fremherskende. Fedekalvene går også på spalter i åbne stalde, og kraftfoder tildeles dem med automatisk foderanlæg.

Årsgennemsnittet pr. ko var 6500 kg mælk med 3,3–3,5 % fedt. Der malkes tre gange dagligt, hvilket forøvrigt er tilfældet på ca. 75 % af kibbutzerne. Udskiftningsprocenten var på ca. 33. Kvierne bliver løbet allerede i 12 måneders alderen. Årsagen til at dette kan lykkes må sikkert søges i, at de året rundt bliver fodret på stald, og en ret stor procentdel af foderet er kraftfoder, så den nødvendige tilvækst kan sikres.

Tyrene fedes op til 450–500 kg, hvor de kan koste ca. 10 kr. pr. kg levende vægt, en pris der fastsættes på regeringsplan. Der anvendes hormoner ved opfedningen indtil tre måneder før slagtning.

Foderet til køerne består af ca. 60 % kraftfoder og 40 % grovfoder. Årsagen til det høje kraftfoderforbrug må søges i vanskelighederne med at skaffe tilstrækkeligt grovfoder grundet det tørre og meget varme klima samt mulighederne for vanding.

De enkelte kibbutzer har ikke fri rådighed over vandet, idet Israel er oppe på at bruge 90 % af de tilgængelige vandmængder. På hver kibbutz findes en slags vandmåler, der bliver kontrolleret af staten. Med de fleste vandingsanlæg kan man tilføre afgrøderne kunstgødning, oftest urea.

Appelsiner og grapefrugt bliver dyrket på kibbutzer, der har dette alene som speciale. Bomuld, tomater, sukkerroer, lucerne og bananer dyrkes på de fleste andre kibbutzer.

Bomuld er den mest indbringende af markafgrøderne, den kan give 4000 israelske pund (ca. 8000 kr. pr. ha). Den stiller bestemte betingelser for såning og vanding. Den såes i marts, når jordtemperaturen er ca. 16 grader. Første vanding skal ske nøjagtig 1 måned efter såning.

Der dyrkes en tomatsort indført fra Californien. Den er meget

fast og dermed egnet til maskinplukning. Tomaterne høstes, når 80–85 % er modne. De bearbejdes til ketchup og puré i kibbutzernes fællesforetagende.

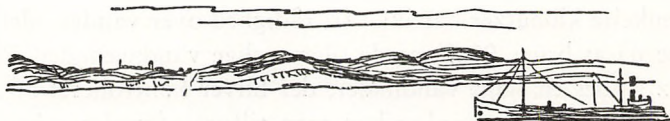
Lucerne bliver tørret og presset i piller. Tørrestationen, også et kibbutzfællesskab, høster afgrøden på marken. Der kan tages 13 slæt årligt (med vanding), og lucerne ligger 4 år. 1 ha lucerne giver ca. 3000 pund årligt (6000 kr.).

Sukkerroerne giver det formidable udbytte af 100 tons pr. ha, hvilket stort set er dobbelt op en god afgrøde i Danmark. Roerne bliver sået efter bomuld i oktober og tages op i juni.

Bananer giver det ringeste udbytte. At de bliver bibeholdt skyldes, at de kan give nogen beskæftigelse, og fordi andre afgrøder ikke kan udvides i det omfang, man gerne vil, idet der er produktionsbegrænsninger. Bananer stiller derudover ikke store krav til jordens beskaffenhed, hvorfor de dyrkes på de mest stenede jorder med et tyndt muldrag.

Under de mange kibbutzbesøg imponeredes man den ene gang efter den anden over de omfattende vandingsanlæg, israelerne har konstrueret, og som også er grundlaget for, at israelsk landbrug er så effektivt. Vi var alle enige om, at israelsk landbrug havde været et interessant bekendtskab.

Erik Kock Andersen.

Avlsdyreksportens vilkår og muligheder

Ved bedømmelsen af avlsdyreksportens vilkår og muligheder vil det nok være formålstjenligt at gøre sig klart, hvilke motiver, der ligger til grund for køberens ønske om at importere avlsdyr, samt hvilke forhold, der kan bevirke, at man vælger at købe danske avlsdyr.

Begrundelsen for import af avlsvæg er normalt følgende: 1: Opbygning af en malkekvægbestand i landet, enten fordi landet aldrig har haft malkekvæg af betydning, eller fordi kvæget er reduceret meget stærkt grundet epidemiske kvægsygdomme eller krige. Der vil da være tale om import af både hundyr og tyre. 2: Forbedring af de sundhedsmæssige forhold hos landets kvæg ved slagting af syge og smittede dyr og import af sunde dyr. I disse tilfælde vil der også være tale om import af både hundyr og tyre. 3: Ønsket om at forbedre landets egne kvægracer ved krydsning. Der vil da kun være tale om import af tyre. I mange tilfælde vil det dog være en kombination af flere af ovennævnte grunde, der ligger bag ønsket om import af avlsvæg.

Danmark er grundet et dygtigt gennemført avlsarbejde og en effektiv udryddelse af smitsomme kvægsygdomme i stand til at efterkomme ønsket om sunde dyr med gode arvelige egenskaber. Når dertil kommer, at vi grundet markedsforholdene, har haft noget lavere priser på kvæg som helhed end vore konkurrenter, kan det ikke undre, at der har været en stor eksport de senere år.

Men selvom vi havde verdens bedste og billigste avlsdyr, ville det ikke hjælpe meget, dersom der ikke var nogen, der vidste det. Der er da også i årenes løb gjort en hel del for at udbrede kendskabet til dansk avlsvæg. Det er gjort gennem deltagelse i udstillinger, udgivelse af brochurer, udsendelse af fodermestre til hjælp for købere af avlsvæg i den første tid efter modtagelsen af dyrene, og enkelte steder ved direkte drift af demonstrationsgårde.

Disse forskellige ting skal naturligvis fortsættes for at fastholde en stor eksport, specielt på nye markeder, særligt da disse ligger langt fra Danmark. Det skal også tages med i betragtningen, at vore

konkurrenter – særlig Holland og Canada – gør meget på disse områder. Det er imidlertid et problem set med danske øjne, at medens det for eksempel er den canadiske stat, der direkte finansierer Canadas udstillings- og reklame-virksomhed, så er det i det store og hele den enkelte danske eksportør, der selv skal betale den danske indsats. Da det på trods af forskellige samlings-bestræbelser i årenes løb endnu ikke reelt er lykkedes at opbygge en samlet salgsorganisation for avlsvæg, er meget enten gjort dobbelt, eller man har måttet undlade at gøre noget grundet mangel på penge. Det skal nævnes, at konkurrencen mellem udbydere af dansk kvæg ikke virker højnende på priserne. At der også her i landet kunne spares meget, dersom selve opkøbs-formen blev ændret, så man ikke skulle køre de samme områder igennem flere gange med en udenlandsk kommission, er noget andet, som jeg ikke her skal komme ind på.

Interessen har i de senere år samlet sig om de sortbrogede, og antallet der er eksporteret af røde og jersey har været meget begrænset. Der synes ikke at være nogen udsigt til, at dette skal ændre sig fremover. Grundene hertil er naturligvis flere, men her skal kort nævnes nogle. For jerseys vedkommende er problemet, at man overalt idag ønsker mælk og i mindre grad smør, og selvom man kan hævde, at jersey kan give begge dele, så er det vanskeligt at overbevise udlændingene herom. Det eneste land, der i de senere år er eksporteret noget videre jersey til er Tyrkiet, men da de politiske forhold der er meget svingende, er muligheden for et sikkert marked meget små.

I de lande, hvortil vi i starten eksporterede en hel del røde, fortrinsvis de østeuropæiske, blev resultaterne ikke helt tilfredsstillende, og selvom de manglende resultater langt fra skyldes dyrene, så fik disse ofte skylden, og man bestemte så fremover at importere sortbrogede. Måske skyldes de sortbrogedes fremgang også, at disse kunne importeres mange steder fra, men at man kun kunne hente gode røde fra Danmark.

I Vesteuropa og i de udviklingslande, hvortil der eksporteres avlsdyr, er det ligesom her i Danmark på mode at have sortbrogede. For udviklingslandene har det sikkert også stor betydning, at deres ledere for det meste har deres uddannelse fra universiteter i U.S.A. og England og der har fået indpodet, at fremtidens ko skal være sortbroget. Dette gælder specielt de, der er uddannet på amerikanske universiteter.

Ved vurdering af mulighederne for eksport fremover vil det nok være nødvendigt at dele områderne op, da det for en stor del er

politiske og ikke saglige grunde, der vejer til ved bestemmelsen af, om der skal importeres avlsdyr til det pågældende land eller ikke. Til Østeuropa vil der, såfremt de politiske forhold ikke ændres væsentligt, kunne sælges ret store mængder af sortbrogede kvier, og til specielt Rusland en del tyre til brug ved krydsning med forskellige nationale racer.

I det egentlige Vesteuropa er der reelt kun mulighed for eksport til Italien og Spanien.

Det spanske marked er for øjeblikket meget dødt, grundet statslige import-begrænsninger og mangel på kapital til at købe for. Der er dog ingen tvivl om, at der på længere sigt vil være gode muligheder for eksport til Spanien, da den stadig stigende strøm af turister til dette land giver en øget efterspørgsel efter mælk, og denne kan kun efterkommes ved udvidelse af kvægbestanden.

Italien er det land, hvor der for øjeblikket er den største efterspørgsel efter avlsdyr. Man ønsker her store og tunge dyr, dette hænger givetvis sammen med, at kødpriserne er gode i Italien. Kan man så få et stort dyr toldfrit ind i Italien, grundet at det importeres som avlsdyr, så er skaden ikke stor, dersom dyret ikke giver en ordentlig ydelse. Der er dog meget, der taler for, at der også, selvom vi efter indtræden i fællesmarkedet får højere priser her i landet på kvæg, kan afsætte avlsdyr til Italien, da der specielt i Norditalien gøres meget for at forbedre kvægavlen.

Eksporten til udviklingslandene er mere tvivlsom og svingende, idet kun de olierige af disse lande har penge til disse formål. Der er dog sket det glædelige, at bl. a. den danske stat har anerkendt, at avlsdyr er et varigt gode og derfor kan anerkendes som tilskudsberettiget hvad angår u-landsstøtte. Dette letter eksporten noget, og der er eksporteret en hel del dyr på det grundlag, bl. a. til Nord-Afrika. Der burde dog stilles som betingelse, at der skulle vejledere med i den første tid for at hjælpe modtagerne over de første vanskeligheder, da det ofte er en helt utrolig behandling dyrene får i de områder, hvor man ikke tidligere har haft med malkekvæg at gøre.

Der er ingen tvivl om, at så længe vi har avlsdyr at undvære af, så længe vil der også være gode muligheder for at afsætte disse. Selvom man naturligvis ikke kan tilrettelægge sit kvæghold alene efter, at man vil sælge avlsdyr, så kan de ekstra indtægter, der opnås ved salg af disse, dog være med til at betale nogle af de udgifter, der er forbundet med en effektiv ydelses- og sundheds-kontrol.

Chr. Ermose.

Nyt fra skolen

SIGTET MED UNDERVISNINGEN

Et nyt elevhold er rykket ind på Graasten Landbrugsskole. I lærerkollegiet har vi tilrettelagt undervisningen for dette skoleår. Det er en krævende opgave. Landbruget er et erhverv, der netop i disse år er underkastet en dynamisk udvikling. Det er op til os at lægge undervisningen til rette, så de unge ikke alene får den nødvendige uddannelse og oplæring set ud fra det nuværende stade, men vi skal have med i sigtet de krav, som fremtiden vil stille. Det elevhold, der nu er rykket ind, er årgang 1950. De vil endnu være landmand i deres bedste alder, når vi passerer år 2000.

Vi kan ikke vide meget om kravene til landmanden så langt frem i tiden, men vi kan pejle udviklingsretningen og tage bestik derudfra. Det søger vi at gøre. Fundamentet lægges kun een gang. Supplerende kurser må så føje det dagsaktuelle til efterhånden.

For få år siden var sigtet med landbrugsskolens undervisning – lidt forenklet – at lære landbrugets unge at skabe den størst mulige og billigst mulige produktion. Vi skulle konkurrere på prisen. Vi nåede langt i Danmark i denne henseende, længere end i andre lande.

NYE UNDERVISNINGSSOMRÅDER

I de seneste år er føjet en ny hovedlinje til. De økonomiske fag har fået en stadig mere omfattende placering på timeplanen. Det er store beløb, en landmand administrerer. Det er ikke alene driftstilrettelægnings, der skal ske ud fra økonomiske beregninger. Forud for investeringer må gå kalkulationer og driftsanalyser til belysning af indvirkningen på den samlede økonomi. Bidragregnskabet har vist sig som et egnet redskab til større sikkerhed på dette område. Likviditets kalkuler må tilføjes. De senere år har både i landbrug og industri haft alt for mange eksempler på økonomiske forlis på grund af likviditetskriser selv om virksomhederne ivoøvrigt var solvente.

Et nyt område er nu ved at trænge sig frem og vil allerede få en lidt mere fremskudt plads på timeplanen her på skolen i indeværende skoleår. Det drejer sig om hygiejne i videste forstand. Fremtidens landmænd og fødevarereproducenter vil møde et krav om kvalitet og hygiejne på mange felter. Mælkeproducenten møder allerede stærkt stigende krav til mælkenes kvalitet med hensyn til såvel kimindhold som en række andre faktorer. Svineproducenten stilles overfor omfattende hygiejniske krav, om tingene skal lykkes. Men derudover vil der givetvis opstå stærke krav om en anden form for hygiejne, nemlig med hensyn til anvendelse af kemiske foder- og sprøjtemidler. En enorm gevinst vil ligge til os, om vi i dansk landbrug vil gå foran alle andre med hensyn til at begrænse og kontrollere indholdet af »farlige« stoffer i levnedsmidlerne. Jeg tror, vi bør gå foran forbrugerkravene i så henseende.

Et helt andet hygiejne-område vil nok også melde sig med krav til landmanden. Det er landmanden, der administrerer store dele af naturen. Det lægger et ansvar på os med hensyn til mange ting. Vi bør gøre vort til, at vandløb og damme ikke forurenes. Fjernelse og destruktion af tom emballage, salg af gamle maskiner og redskaber m. v. Nedrivning og fjernelse af bygningsruiner. Tilplantning af mergelgrave og uudnyttede arealer, så vildtet får tilholdssteder o. m. a. Landskabshygiejne bør ikke være fremmed for den kommende tids landmænd.

Vi søger at tilpasse undervisningen efter de krav, udviklingen stiller til os, men vi må tillige medtage i sigtet, at vi har mulighed for at påvirke udviklingen, om vi er fremsynede nok i vor undervisning.

ÅRETS GANG

Elevåret 1970-71 blev et godt skoleår med »fuldt hus« her på skolen. 103 elever ialt, heraf 90 på 9 mdrs. holdet. Dette var alt, hvad vi kunne rumme med det daværende antal eet- og to-mands værelser, og endda kun i kraft af, at 3 boede hjemme.

Fra dagbogen tager vi nogle udpluk, der viser lidt af det, der foregik på skolen udover undervisningstimerne:

Nov.: Oplæsningsaften v. Trier H., Svinekontrollassistenternes årsmøde med foredrag af kons. Peter Nielsen, Ulkebøl, samt kons. H. E. Langballe, Kbh., eleverne deltog i hele mødet. Afrika-filmen »Afrika 66«, foredrag af Busk Pedersen, Rinkenæs, der fortalte om spændende oplevelser fra Grønland.

Dec.: Ermose fortalte og viste lysbilleder fra Canada, kons. Ålling, Sommersted, fortalte og viste billeder fra U.S.A. m. v., L.O.K.-kursus, julebal, underholdning v. tryllekunstneren Mr. Miller og musik v. Frandsens og Kryhlmands orkester. Den sidste skoledagsaften julemøde med forældre og gæster. Provst Petersen, Holbøl, holdt juletalet, musikpædagog frk. Andersen, Gråsten, og et skolekor underholdt med sang og blokfløjtespil. Jeg læste et par julelegender.

Jan.: Brusch fortalte og viste lysb. fra Rusland, Oscar Hårder, Rønshoved, fortalte og viste lysb. fra Afrika, elevunderholdning, film m. v.

Febr.: Elevdisk., etableringsprobl., oplæsn. v. Trier H., forst. Rasmussen, Danebod, gav en Kaj Munk-aften, forskellig elevunderholdning.

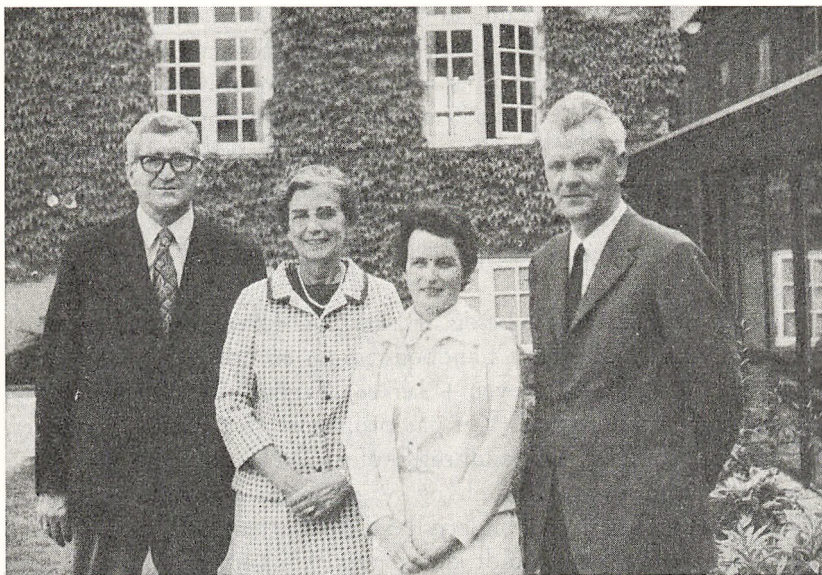
Marts: Forårsbal. Underholdning ved violin-virtuosen Wandy Two-rek. Dans til Kryhlmands orkester. Tage Albertsen, Stubbæk, fortalte om humor som livsunderholdning. Flere elever viste lysbilleder og fortalte om oplevelser i U.S.A., Canada, England og Cypern.

April-juli: Elevmødet refereres andet steds i elevskriftet. Vi glæder os meget over, at det årlige elevmøde samler stigende tilslutning år for år. Allerede fra formiddagsmødet er der mere end fyldt i foredragssalen, og om eftermiddagen var vi i år 700 til eftermiddagskaffe, som måtte drikkes i to hold. Det er dejligt at møde så mange gamle elever hvert år.

I tilslutning til elevmødet havde vi jubilæumsfest for 40 års- og 10 års jubilarerne. Endvidere havde vi om sommeren forældre- dag, sommerbal med mannequinopvisning m. v.

Af fremmede talere havde vi bl. a. kons. Kjærbøl, Svendborg, Knud Friis, Rinkenæs, kons. Ammitsbøl, Rødekro, m. fl. Som noget nyt havde vi arrangeret en »Fællesmarkedsdag«. Vi havde indlæg af

Skolens to forstanderpar.

fuldmægtig Myllerup, Landbrugsrådet, samt konsulenterne Aage Sørensen, Flensborg, og Christian Møller, Sønder Brarup, Sydslesvig. Efter korte oplæg havde vi en lang række spørgsmål udarbejdet. De blev stillet panelet hårdt og ligepå. Vi fik megen god og alsidig oplysning.

Af ekskursioner havde vi mange i årets løb. I flæng nævnes J.F.-fabrikken, Sønderborg, Tyrestationen, Dybbøl, Tyreopdrætningscentralen, Langagergård, Avnbøl, Graasten Slagteri, Forsøgsstationen Sønderjylland, Bov Sogns Andelsmejeri, Avlscentret Langdel, Augustenborg, gdr. Peter Sibbesen, Broager, (rund svinestald), gdr. Peter Christiansen, Todsbøl, (selvbyggeri), gdr. Hans Matthiesen, Raved, (løsdriftsstald), Kreaturslagteriet, Bylderup Bov, Tyrestationen Bov-

lund, gdr. Jens Brande, Skodborg, Afkomsprøvestationen Brøstrupgård, Rødding, gdr. Sv. Nissen, Ø. Gejl, Arne Nielsen, Hesselgård, Ungskuets, Herning, Fællesskuets, Åbenrå + mange andre, hvor eleverne i mindre hold foretog opmåling af jord og bygninger, fik driftsoplysninger, studerede specialer m. v.

De store ekskursioner gik i år til England med den ene halvdel af holdet og til Sverige (Stockholm-Upsalaegnen) med den anden halvdel. Disse ture er refereret andet steds i elevskriftet.

Som det fremgår af denne kortfattede redegørelse er det et overmåde stort antal mennesker, gårde og institutioner samt virksomheder, vi og vore elever kommer i berøring med gennem et 9-mdrs. kursus. Det er en meget stor og værdifuld imødekommenhed og gæstfrihed, vi derigennem møder. Der læres noget. Der lyttes. Undervisningens teoretiske stof placeres midt i avanceret praksis. Man får et indtryk af samhørighed med det landbrug, eleverne forbereder sig til en fremtid i. Vi takker fra skolens side på det hjerteligste for, at dette er muligt.

I årets løb har vi haft besøg af adskillige foreninger, kursus, skoler m. v.: Aabenraaegnen Landboudom, en hollandsk landbrugs-skole fra Limbourg (50 elever + lærere), Faghøjskolen for Landbrug, Rendsborg, 32 studerende + et par professorer fra Kiels Universitet, Landbrugsfakultetet, en landbrugsskole fra Nordholland, Slesvigsk Automobilklub med 150 gamle og svagelige fra Flensborg og omegn, sportshesteklubberne fra Sønderjylland til et aftenmøde, Det nordiske Landboudomsstævne holdt deres juniorkonkurrencer ved et ugestævne her på skolen. 125 deltagere. Et selskab af tyske foderstof-fabrikanter, et par gymnasieklasser fra henholdsvis København og Grindsted, samt adskillige mindre selskaber og enkeltpersoner.

Af kurser har vi bl. a. haft de to allerede nævnte L.O.K.-kurser samt 2. tr. af den erhvervsprægede ungdomsundervisning fra Haderslev og Aabenraa-Sønderborg amter. Endvidere har vi i samarbejde med Specialarbejderskolen Sønderjylland holdt 5 kurser for fodermestre og svinefodermestre.

SKOLENS AVLSBRUG

Det forløbne år har ikke budt på større ændringer i avlsgårdens drift. Såtiden faldt meget normalt i dagene 16.-20. april for kornets vedkommende, og umiddelbart derefter blev rodfrugterne sået. Vejret artede sig glimrende gennem hele vækstperioden, så afgrøderne ud-

viklede sig absolut tilfredsstillende, dog var der en del spring i dele af roemarkerne. Til gengæld har vi vist aldrig haft større roer end i år. Kornhøsten påbegyndte vi den 17. august og var færdige allerede den 26. aug. Udbyttet blev gennemgående meget tilfredsstillende. Af hvede høstede vi 59 hkg pr. ha i tørret og rensset tilstand. Den ene mark var sået 18. sept. og gav ikke mindre end 67 hkg, mens den anden først var sået 12. oktober. Den gav kun 53 hkg pr. ha.

Bygmarkerne, som alle er udlægsmarker, gav i gennemsnit 48 hkg tørret og rensset korn, medens havren skuffede en del, det var kun et mindre areal, som var temmelig befængt med kvik og dertil havde et par våde pletter. Den kom kun på ca. 30 hkg pr. ha. Alt i alt dog et meget tilfredsstillende udbytte af velbjerget korn. Hestebønnerne ved vi endnu ikke ret meget om. De ligger i tørresiloen og kan først vejes, når de køres over i oplagssiloen, men vort skøn er et ikke særlig stort udbytte – vel nogle og tredive hkg pr. ha – men til gengæld af meget fin kvalitet. Endelig har vi rodfrugterne. Vi har ikke tal på udbyttet endnu, men det er stort. Det er vist længe siden, vi har haft større grovfoderbeholdninger at gå vinteren i møde med. Vi havde allerede fra forsommeren en stor høhøst. Dertil kom gode græsafgrøder til ensilering og et meget betydeligt udbytte af rajgræsudlægget, hvor vi havde det som efterafgrøde. Det blev tilmed ensileret i særdeles fin tilstand i det gode efterårsvejr.

Hvad angår kvægbesætningen, da har vi i det forløbne år haft en del besvær med drægtighedsforholdene for en del af køerne. Kvægavlsforeningen er gået over til »dybfrost-strå«, og det har ligesom taget lidt tid at få det »kørt ind« eller hvad det nu kan være. Nu synes det at gå normalt igen, men alt for mange køer fik skubbet kælvetiden fra efteråret til februar-marts. Derfor blev gennemsnitsydelsen lidt lavere end sædvanligt, i gennemsnit 230 kg smør.

På fællesskuet i Åbenrå udstillede vi 2 røde kosamlinger + een ko af S.D.M. Den ene kosamling opnåede 1. pr. 23 points + ærespræmie, den anden samling + den enkelte sortbrogede fik 1. pr. 22 points. Vi har i årets løb fået to tyrekalve optaget på tyreopdrætningscentralen Langagergård. Den ældste har nu passeret eet års fødselsdagen, som er første eksamen. Den klarede sig fint, med en daglig tilvækst på 1230–40 g og står nu på tyrestationen i Dybbøl.

I svinestalden har vi haft nogle problemer i de seneste måneder. Efter at vi »lukkede« besætningen, var vi faktisk helt fri for sygdomme en overgang, men vi har nu igen en del med nysesygge. Vi tog to orner i brug omtrent samtidig, indkøbt i samme avlscener.

Efter den ene får vi kun sunde grise, men efter den anden har vi en del med nysesygge. Den blev naturligvis slagtet omgående, men de sidste grise efter den er først lige kommet til verden. Vi håber nu, at vi får ryddet denne svæghed ud i løbet af de næste måneder, men vi lider jo lidt under de mange besøg i staldene. Smitte kan let slæbes med. Især er jeg noget nervøs for tarmbrand, som optræder adskillige steder, men det er ikke let at låse dørene for interesserede på en landbrugsskole.

Klassificeringen har været meget tilfredsstillende, idet 34 % gik i AI ekstra, 56 % i AI, 9 % i A og knap 1 % i B.

BYGGEARBEJDER M. V.

Af byggearbejder har vi i år været optaget af at gennemføre ombygningen af den tidligere maskinhal til elevfløj. Dette arbejde er nu gennemført, så fløjen kunne tages i brug til vinterskolen i år. Der er indrettet 12 dejlige eneværelser + et fælles tekøkken samt badeværelse og toiletter. Dette arbejde var udbudt i licitation allerede efteråret 1969. Tilbuddene lå da på ca. 250.000 kr. ialt. Vi syntes, det var for dyrt, udskød derfor byggeriet og holdt en fornyet licitation i marts i år. Priserne var da også mere rimelige, idet det hele nu er afsluttet til en pris af 185.000 kr.

Midt på sommeren holdt vi licitation over nedbrydning og salg af den gamle trælade. Vi fik netto 3600 kr. for den samt lov at beholde fire nye garageporte. På nogenlunde samme plads er nu opført en nybygning med maskinundervisningslokale, garager og værksted samt grøntsagsafdeling m. v. Det er et nyt Tectum-typehus, der er opført. Byggeregnskabet er endnu knapt afsluttet, men prisen kommer på omkring 115.000 kr., så det samlede byggeri løber op i rundt regnet 300.000 kr. Udgifterne har vi selv afholdt af driften uden lån eller tilskud.

Ud over dette har vi lagt tæpper på gangene og i forhallen på hovedbygningen og forskellige småforbedringer. Skolen skal jo ikke alene vedligeholdes, men vi tilstræber derudover en stadig forbedring af de ydre rammer, så den kan være på højde med tiden.

PERSONALIA M. V.

Indenfor lærerkollegiet er der i det forløbne år ikke sket store ændringer, idet ingen er rejst, men vi har i de tre sommermåneder i år

haft en ung lærer ekstra til hjælp i undervisningen. Agronom Per Rønde, der sidste vinter underviste på Korinth Landbrugsskole, »lånte« vi i disse tre måneder, hvorefter han igen er vendt tilbage til Korinth. Vi takker ham for god hjælp på en række områder. Fra november i år har vi ansat agronom Martin Sølvsten, der blev færdiguddannet fra Landbohøjskolen i sommer. Vi byder ham velkommen til arbejdet.

Endvidere er der – som I sikkert ved – sket det, at lærer Chr. Gedbjerg fra 1. okt. i år er tiltrådt som medforstander, idet min kone og jeg har ønsket en vis aflastning, og bestyrelsen har indvilget heri. De administrative byrder er vokset særdeles meget de senere år, dels i forbindelse med den nye lov, som landbrugsskolerne sorterer under, dels på grund af et stigende antal korte kurser. Endelig er der sket det, at jeg ved valget i september igen blev indvalgt i Folketinget, hvorfor jeg må være noget mere borte fra skolen end hidtil, selvom fine flyveforbindelser fra Sønderborg letter meget. Ændringen mærkes ikke som nogen stor forskel, da Gedbjerg jo også tidligere har aflastet mig en del.

Da min kones helbred desværre ikke har været så godt det sidste par år, har fru Asta Gedbjerg samtidig aflastet hende ved fra 1. oktober at overtage ledelsen af køkkenafdelingen, mens min kone fortsætter med ledelsen af de øvrige afdelinger. Det er et meget krævende job at være husmor på en stor skole, men med denne arbejdsdeling mener vi at have fået en god ordening, og vi er glade for, at Asta og Chr. Gedbjerg har indvilget i at påtage sig dette større arbejde og ansvar.

På avlsgården er sket den ændring, at avlsleder Frede Henningsen efter 5 års dygtigt virke er fratruddet. Samtidig med at vi takker Frede Henningsen for en særdeles god indsats her ønsker vi for ham, at han snart må finde det landbrug, hvor han som selvstændig landmand kan øve sin indsats. Han har alle forudsætninger for at kunne drive det til noget i landbruget.

Iøvrigt er der sket den ændring, at Knud Larsen fra november har afløst Frede som avlsleder, mens Jonni Nørgaard Petersen fra elevh. 1970–71 har afløst Knud Larsen som svinefodermester. Gunnar Nielsen fortsætter som fodermester for kvægbesætningen.

Til slut vil jeg gerne bringe en varm tak til alle, som har haft deres virke her i det forløbne år og har medvirket til det gode forløb af skoleåret 1970–71. Mange har samvirket herom.

Et nyt skoleår er begyndt. Vi glæder os over at vi igen i år har skolen fyldt. 107 elever fik vi plads til takket være den nye elevfløj samt det forhold, at et par elever bor hjemme.

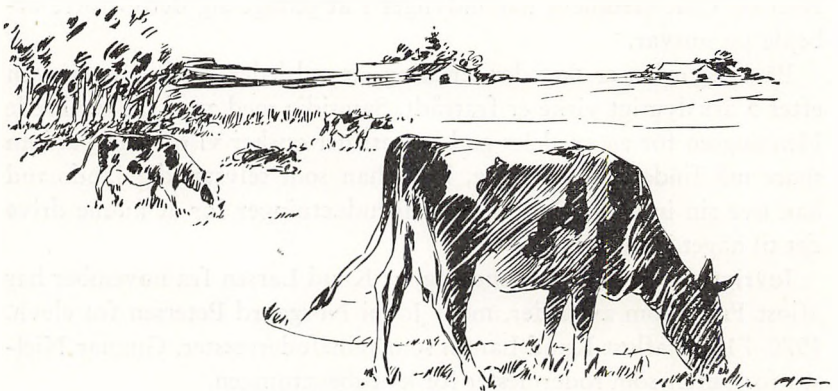
For første gang i mange år synes elevtallet at være vokset lidt i sin helhed. Godt 1000 elever er der i år på samtlige landbrugsskoler. Måtte dette betyde, at nedgangslinjen er brudt, og at landbruget igen virker mere dragende på den ungdom, der står overfor at vælge erhverv.

Hermed de bedste hilsener til alle gamle Graasten-elever og alle venner af skolen med ønsket om en god jul og et på gensyn ved elevmødet til sommer.

LEGAT-TILDELING

Atter i år har vi haft den glæde af Dronning Ingrid at blive tildelt eet af INGRID-FONDENS rejsestipendier til een af vore sønderjydske elever. Det blev Regnar Jensen, Skovgård, Kollund, elev 1970-71, der blev den heldige. Legatet er på 4.000 kr., og Regnar Jensen agter at bruge det til en studierejse til England til sommer.

Margrethe og Sv. Karlskov Jensen.

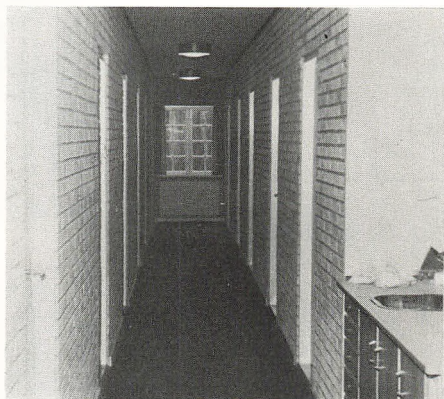

Den gamle lade falder -

*r at give plads
r en ny
maskinhal*

*Interiør fra den tidligere
maskinhal - nu vestfløjen*

Biler og

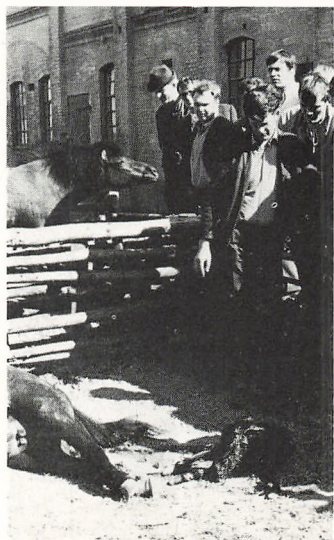
blomster

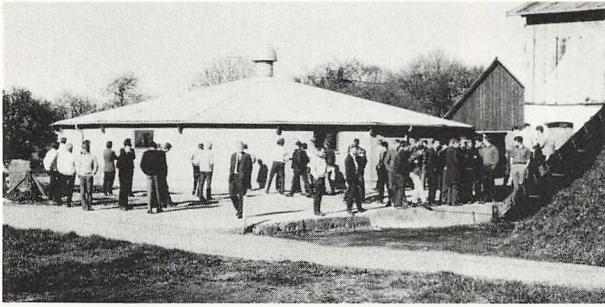

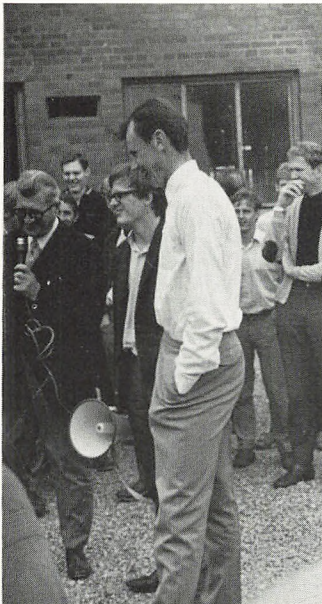
*Præstationer
af forskellig art*

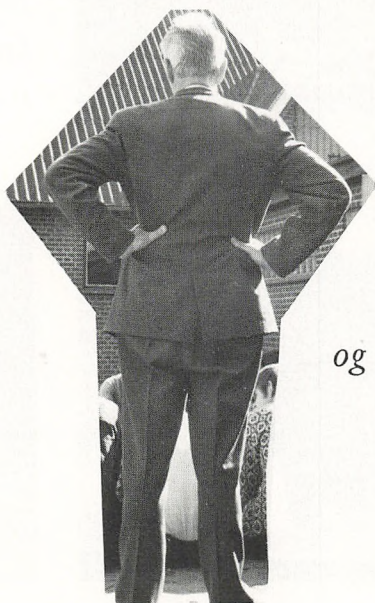

*driftsbesøg med
sagligt og
fornøjeligt præg*

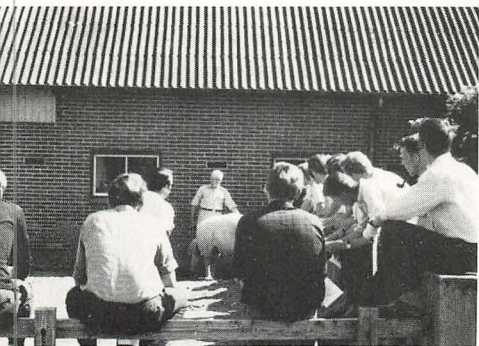

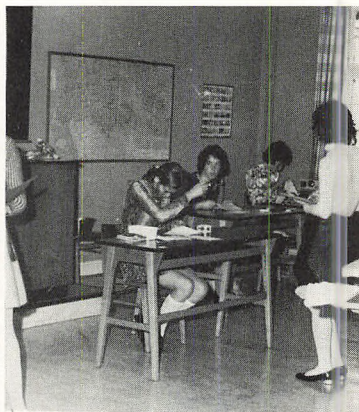

Mannequin -

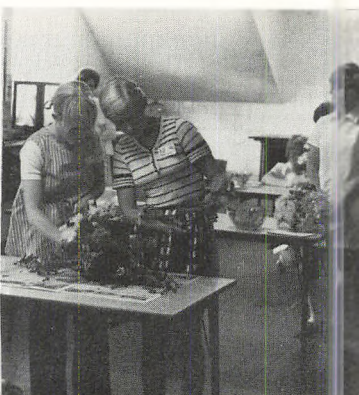
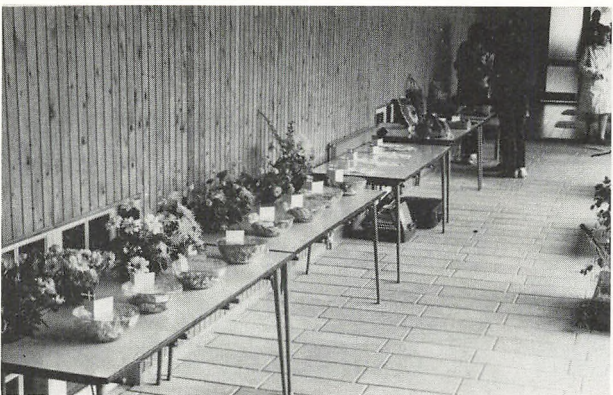
og anden fremvisning

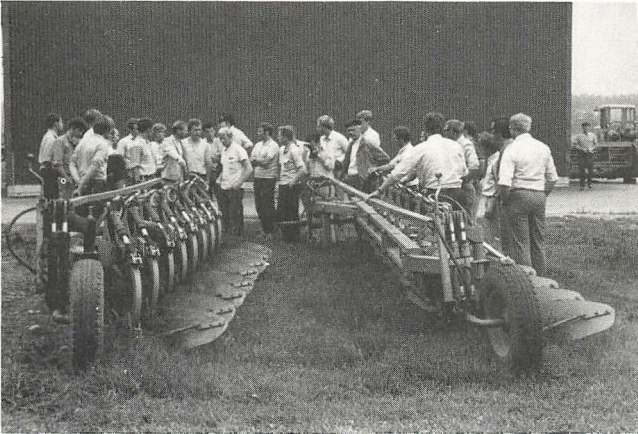
*Fra det nordiske
landboungdoms-
stævne i september*

Ove Sode fortalte om svenske forhold, men

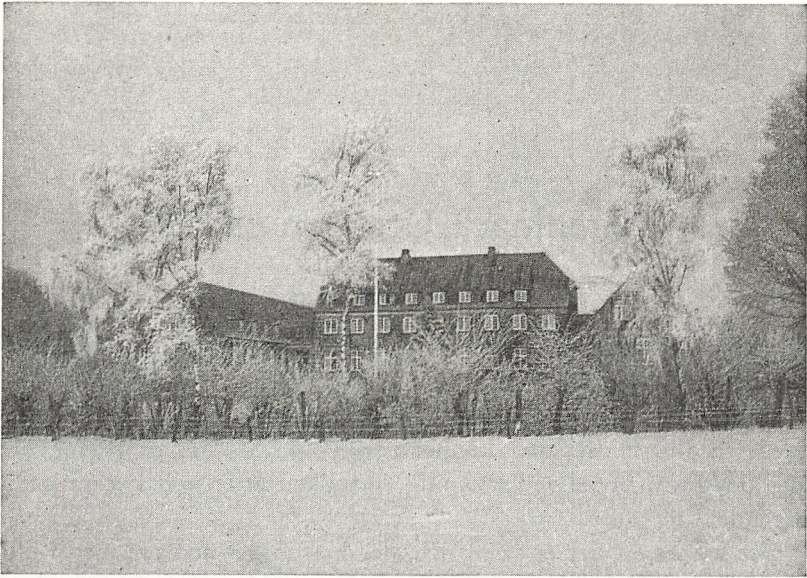
om plovene i fremtiden skal være af denne størrelse -

det må der yderligere regnes på

Julehilsen

Gamle Graasten elever og skolens øvrige venner sendes de bedste ønsker for julen og det kommende år.

*Margrethe og Svend Karlskov Jensen
Jens Erik*

*Asta og Christian Gedbjerg
Peter, Anne Mette og Helle*

*Lis og Jens Jacob Bonde
Jørn, Christian og Aase*

Chr. Ermose

*Else Marie og Anton Mortensen
Tyge, Lone, Britta, Marianne og Tine*

*Ulla og Thorkil Brusck
Alida*

*Marie og Jens Stisen
Charlotte og Helle*

Asta og Povl Trier Hansen

Foreningen Graasten elever

Almindelige oplysninger.

Foreningens medlemstal var pr. 1. juni 3003. Det er en mindre tilbagegang på 18 medlemmer.

Nedenstående oversigt over regnskabet viser, at vi med det forøgede medlemsbidrag har kunnet opretholde balance på regnskabet, men omkostningerne ved trykning af årsskriftet er jo desværre stadig stigende.

Det vil ses, at der er så mange, der har ønsket at være med i indsamlingen til Lauridsen billede, at der er blevet et overskud på 6.418,95 kr. Disse penge er overført til en fond.

Vi har igen i år kunnet konstatere, at alt for mange lægger girokortet væk, når de har modtaget årsskriftet. Det er en ekstra bekostning at være nødt til at sende alle de mange rykkere.

Lad der blive færre i år.

Regnskabet.

Oversigt over regnskabet fra 1/6-70 til 31/5-71

<i>Indtægter:</i>	<i>Udgifter:</i>
Kassebeholdning 1/6-70:	Lauridsens billede 4.638,30
Bankbeholdning . 15.101,49	Elevmøde (honorar, indb. m. m.) 675,42
Giro 13.997,05	Årsskriftets trykning 18.645,80
Kontant 175,45	Tryksager 1.352,58
2881 kontingenter 29.273,99	Porto 4.177,05
Tilskrevne renter 29.424,60	Kontormateriale 27,45
Tilskrevne renter 1.858,81	Tilbagebet. kontingent 11,80
Bidrag t. Lauridsens billede 34,00	Sekretærløn 400,00
	Fanen repareret 20,00
	Film 124,75
	Overskud fra Lauridsens billede overf. til fond 6.418,95
	Kassebeholdn. 22.417,46
	Giro 1.531,74
	Kontant 150,10
	24.099,30
Balance 60.591,40	Balance 60.591,40

Konsulent Hans Hansens legat:

Indestående 1/6-70	3.785,96	Udbetalt understøttelse til elever 1970	600,00
Renter af obl. i Sdr. Kreditforening	588,00	Indestående pr. 1/6-71 . . .	4.221,99
Renter af indest. (1½ år) .	448,03		
Balance	<u>4.821,99</u>	Balance	<u>4.821,99</u>

Graasten Landbrugsskoles uddannelsesfond:

Indestående 1/6-70	2.135,14	Indestående pr. 1/6-71	8.808,54
Renter (1½ år)	245,24		
Indg. fra Lauridsens bill. . .	6.418,95		
Balance	<u>8.808,54</u>	Balance	<u>8.808,54</u>

Regnskabet har fået følgende påtegning:

Regnskabet er gennemgået, bilagene sammenholdt med kassebogen.
Bankbøgerne er forevist og alt fundet i orden.

Graasten, den 17. juni 1971.

L. Lauridsen.

Sv. Karlskov Jensen.

(sign.)

Efter generalforsamlingen den 30. juni 1971 består styrelsen af følgende:

Mads Schmidt Eriksen, Broballe, Nordborg, (formand).

Jørgen Vehl, Tandslet.

Filt Jensen, Vester Sottrup.

Finn Schou, Haderslev.

P. Trier Hansen, Vårhøj, Rinkenæs, (sekretær).

Jørgen Friisbjerg, Gudum, Slagelse.

Jes Sørensen, Sdr. Sejerslev, Højer.

Håkon Friederichsen, Rørkær, Jejsing.

Regnar Jensen, Skovgård, Kollund.

} Valgt af 1969-70-holderet.

} Valgt af 1970-71-holderet.

Adressefortegnelse

6-mdr.s holdet:

Axel, Henning, Kildegården, Fredsted,
6100 Haderslev.
Byllemoes, Henning, Elstrup, 6461 Gu-
derup Als.
Christensen, Peter, Vennemosen, Abild,
6270 Tønder.
Jacobsen, Søren, Vester Gasse,
6780 Skærbæk.
Lenger, Johannes, Jelsskov, 6571 Jels.
Lindberg, Jørgen S., Brabæk,
6070 Christiansfeld.
Nørregård, Peter, Oksbøl, 6100 Ha-
derslev.
Paulsen, Svend Erik, Christiansdal,
6180 Marstrup.
Schultz, Nis Frederik, Holm,
6430 Nordborg.
Wollesen, Henning, Bøghoved, 6225
Varnæs.

9-mdr.s holdet:

Andersen, Erik Kock, Vinkelvej,
5781 Espe.
Andersen, Frede, Ulvemosen, 6240
Løgumkloster.
Andersen, Henry, St. Meldgård, 6990
Ulfborg.
Andersen, Peter Beck, Steinhof, Abild,
6270 Tønder.
Andresen, Andreas, Saksborg,
6372 Bylderup Bov.
Anker, Svend, Vindelund, Flovt,
6192 Øsby.
Bejerholm, Oluf, Øster Løgum,
6552 Hovslund.
Bonde, Kristian, Tirslund,
6541 Bevtoft.
Bonde, Peter, Holm, 6430 Nordborg.
Brendstrup, Lars, 8382 Hinnerup.

Brodersen, Jes O., Sundsmark,
6400 Sønderborg.
Bukbjerg, Palle, Øster Bukbjerg,
6990 Ulfborg.
Byg, Asbjørn, Alslevkro, 6240 Løgum-
kloster.
Christensen, Heinz, Lovtrup,
6360 Tinglev.
Christensen, Nicolaj, Lovtrup,
6360 Tinglev.
Christiansen, Peter Bonde, Kegnæs-
gård, 6474 Skovby Als.
Clausen, Frederik, Vestervang, Søst,
6230 Rødekro.
Clausen, Søren Degn, Svanstrup,
6261 Bredebro.
Detlefsen, Thomas, Bremsbøl,
6270 Tønder.
Erichsen, Erling, Ellum Søndergård,
6240 Løgumkloster.
Eriksen, Knud Åge, Kragelundvej 25,
6700 Esbjerg.
Ernst, Ole, 6221 Løjt Kirkeby.
Eskildsen, Hans, Øster Terp,
6252 Bedsted Lø.
Fallesen, Marius, Kjestrup,
6170 Hoptrup.
Friederichsen, Håkon, Rørkær,
6373 Jejsing.
Friis, Anders, Gildam, 6240 Løgum-
kloster.
Gellert, Hans Oluf, 6140 Fjelstrup.
Glaser, Christian, Bjerndrupmark,
6381 Kliplev.
Grau, Hans Markussen, Oksbøl,
6430 Nordborg.
Hansen, Gunnar Schmidt, Elleshave,
6130 Stepping.
Hansen, Jens, Lystagertorp,
4250 Fuglebjerg.

- Hansen, Jørn Lykkemand, Sebbelev,
6440 Augustenborg.
- Hansen, Kurth, 6551 Over Jerstal.
- Heise, Christian, Ragebøl,
6480 Dybbøl.
- Hermansen, Arne, 6224 Bovrup.
- Holm, Peter G., Sode, 6191 Hejsager.
- Holmgård, Tage, Torsted,
6990 Ulfborg.
- Hougaard, Jørgen, Hedeby, 7323 Give.
- Høyer, Aksel, Årøsvendvej 33,
6100 Haderslev.
- Haastrup, Jens, Moschavegård,
5600 Fåborg.
- Jacobsen, Jens, Bjerregård, Horne,
6862 Tistrup.
- Jacobsen, Kristen, Hanning,
6900 Skjern.
- Jensen, Regnar, Skovgård,
6350 Kollund Sdj.
- Jepsen, Kaj Møller, Gravlund,
6252 Bedsted Lø.
- Jessen, Valdemar, Valdemarshøj,
6120 Hammelev.
- Johansen, Henry, Øster Gejl,
6382 Tørsbøl.
- Jørgensen, Nis, Øster Gammelby,
6292 Visby Sdj.
- Kjær, Jens, Erlev, 6100 Haderslev.
- Kock, Hans, Oksenvadgård,
6560 Sommersted.
- Krog, Ejler, Kollundbjerg,
6350 Kollund Sdj.
- Kristesen, Niels, Nybølmark,
6391 Hjordkær.
- Kristiansen, Niels Kr., Skrydstrup,
6500 Vojens.
- Lange, Peter, Stenderup,
6520 Toftlund.
- Larsen, Frede, Møllebjerg,
6543 Sdr. Hygum.
- Lautrup, Hans Kresten, Pøl,
6430 Nordborg.
- Lorenzen, Peter, Smedager,
6292 Bolderslev.
- Lunden, Anders Peter, Benniksgård,
6383 Rinkeæs.
- Lynge, Knud Erik, Helligkilde,
7790 Hvidbjerg.
- Matthiesen, Jes Olav, Højbrogård,
Frøslev, 6330 Padborg.
- Matthiesen, Johannes, Rønhave,
6400 Sønderborg.
- Matzen, Henning, Verst, 6600 Vejen.
- Marquardsen, Thomas, Løjtved,
6240 Løgumkloster.
- Michelsen, Jens, Korup, 6253 Ravsted.
- Nielsen, Henrik J. Pade, Sølvbjerg,
5600 Fåborg.
- Nielsen, Preben, Langetved,
6610 Skodborg.
- Nissen, Christian, Daler,
6291 Møgeltoender.
- Nissen, Jørn Østergård, Harte,
6000 Kolding.
- Ohlson, Theodor, Asset,
6240 Løgumkloster.
- Pedersen, Hans, Uge mark,
6360 Tinglev.
- Pedersen, Torben, Ulbølle,
5700 Svendborg.
- Petersen, Jonni Nørregård, Toftnæs,
6800 Varde.
- Petersen, Poul Kappel, Højrup Over-
skov, 6560 Sommersted.
- Post, Christian Peter, Revbjerg,
6534 Agerskov.
- Rasmussen, Arne, Artoft mark,
6381 Klipleve.
- Rhode, Peter Chr., Markgade 23,
6270 Tønder.
- Schmidt, Kaj, Skustrup,
6610 Skodborg.
- Schmidt, Lars P., Uge mark,
6360 Tinglev.
- Schrøder, Ejner, Halk, 6191 Hejsager.
- Skau, Nis, Grarup, 6100 Haderslev.
- Skøtt, Jes H., Vadbjerggård,
6140 Fjelstrup.
- Søndergård, Hans Chr., Østergård,
6920 Videbæk.
- Sørensen, Ebbe Frede, c/o Karl Søren-
sen, Nybøllegård, 5781 Espe.
- Terp, Aksel, Asserballe,
6440 Augustenborg.
- Thielsen, Niels Kristian, 6541 Bevtoft.
- Thomsen, Poul Erik, Lovmandshøj,
7300 Jelling.
- Vejrup, Karl Kudsk, Spandet,
6542 Arnum.
- Wind, Peter, Nr. Løgum,
6240 Løgumkloster.
- Wrang, Hans, Vollerup,
6400 Sønderborg.
- Østergård, Anders B., 6532 Gabøl.
- Østergård, Ernst, Hanning,
6900 Skjern.

Praktikere:

- Henningsen, Frede, avlsleder, Slau-
gård, 6572 Simmersted.
- Nielsen, Gunnar, fodermester, Sejrs-
mosegård, 7321 Gadbjerg.
- Larsen, Knud, svinefodermester,
Sdr. Sig, 6800 Varde.
- Petersen, Hans Peter, Øsby,
6100 Haderslev.
- Sarsgård, Poul, Oksbøl, 6430 Nordborg.

Nyt fra gamle elever

Årgang 1924–25.

Redaktør: *Ejnar Pedersen*, Vangen 11, Tved, 6000 Kolding.

Kære kammerater.

Jeg blev lidt overrasket ved at modtage meddelelse om, at jeg var valgt som forbindelses-soldat mellem Landbrugsskolen og holdet 1924-25. Jep Holt har meddelt, at jeg på elevmødet blev »*eenstemmigt*« valgt. Der var kun én af vor årgang mødt. Det var Jep Holt. J. H. omfatter skolen og kammeraterne med levende interesse, og ved et par besøg her hos os har vi drøftet, hvad der kunne gøres for at holde god forbindelse mellem os, og bl. a. foreslog J. H. egnsvis sammenkomst tid efter anden. Er der nogen, der vil udtale sig? Ang. Nyt fra gamle elever skrev J. H. bl. a.: Jeg har i de senere år været i forbindelse med Ejnar Willumsen flere gange, og i 1970 besøgte jeg også vendelboen Anders Sørensen, og i Vesthimmerland Thorvald Nielsen i Kirketerp.

Om Ejnar Willumsen skriver J. H., at han var én af dem, der gjorde et stort arbejde. Tænk på avisen Revyen til fastelavn og dertil »Nyt fra gamle elever«. Bliv ved med det navnebroder Ejnar. (Red.).

J. H. fortæller i øvrigt, at E. W. har tiden fuldt besat af mange tillidshverv, og det tror vi gerne.

Udover ovennævnte har jeg kun fået én besvarelse på spørgeskortene. Og det er følgende:

Kysing, 21. 10. 71.

Efter opfordring fra Ejnar Pedersen sender jeg gerne mit bidrag til »Nyt fra gamle elever«.

Jeg har solgt min gård efter at have drevet den i 44 år og har efterhånden afviklet mine gåremål, altså trådt ud af »ræset« og har fået mine tre børn i vej og kan med ro i sindet nyde min alderdom. Det at være forhenværende er for mig gamle godt, idet vi er blevet boende i vort gamle hjem.

Af gamle kammerater har jeg gennem årene haft forbindelse med L. Chr. Jepsen, som var ung lærer på skolen de første par år. Var for få dage siden til hans 75 års fødselsdag. L. Chr. J. er stadig stor naturelsker og vittig som i gamle dage.

Et minde fra min start som avlsleder på skolen: En auktion på hele kreaturbesætningen og overskydende materiel blev holdt den 20. marts 1925. Efter auktionen fik jeg besked af »Stander«, at vi skulle have tilsæt indendeleverne rejste fra skolen. Stander var energisk, for ikke at sige dynamisk.

Opgaven blev løst, men alt for hurtigt. Resultat: nogle meget urene kornmarker (ingen sprøjtemidler). Onkel Hans' kommentar: Man skal stikke fingeren i jorden og lugte, hvor man er.

De tre år fra landbrugsskolens start har givet mig minder og gode kammerater, som jeg ofte tænker på.

Jeg nyder naturen og jagtens glæder, er så heldig at bo mellem hav og fjord, hvor ro og fred er til stede, og kommer af og til til at tænke på et par linjer af Aakjær: Hvad er vel i verden vort fattige liv med al dets fortærende tant, om ikke en plet med en dal og lidt siv vort hjerte i skælvinger bandt.

Hilsen til gamle kammerater.

H. H. Midtgaard, Kysingfjord, Odder.

9 mdr.s holdet 1971.

Vinterholdet 1971-72.

Lad mig slutte med en tak til Hjalmar Hansen for arbejdet som forbindelsesled gennem de mange år, og skulle nogle af jer komme på disse kanter, er I velkommen til at se ind. Der kunne måske komme noget ud af en snak. Det er åbenbart lidt svært at få gang i pennen.

De venligste hilsener.

Ejnar Pedersen.

Årgang 1925–26.

Redaktør: *Jørgen Thomsen*, Knud, 6140 Fjelstrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1926–27.

Redaktør: *Jens Sandvej*, Holm, 6430 Nordborg.

Ingen indberetning.

Årgang 1927–28.

Redaktør: *Søren Støjberg*, Bukshave, 6140 Fjelstrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1928–29.

Redaktør: *Nis H. Callesen*, Leerskov, 6230 Rødekro.

Ingen indberetning.

Årgang 1929–30.

Redaktør: *Aksel Nielsen*, 6480 Dybbøl.

Kære kammerater! Redaktøren må bekende, at han har sløset med sit hverv og intet foretaget sig. Tro ikke, at der ikke kunne være stof til mangt og meget, men når I ikke »rykkes«, så er I jo for beskedne til at komme med oplysninger. Generelt for vor årgang er jo afståelsen af ejendommen, enten det så er til børn eller salg i ren handel eller måske ingen af delene, så man bare bliver ved på stedet til udviklingen af det ene eller det andet har opbrugt den aldrende landmand med samt hans jord. Efter i aften at have set og ærgret mig til raseri næsten over en udsendelse om kunst fra Esbjerg, synes jeg lige, jeg er i stemning til at skrive lidt i aften og åbenbare min gammeldags indstilling – min uforstand overfor kunst, det være sig jernskulpturer, tøjsnore, malerier med øjne og uforklarlige streger; men også min uvilje overfor landbruget, som man pønser på at lave det fremover. –

Ejendommene skal være store, det indprenter man ungdommen – 30–40 tdr. ld. det er ikke noget at begynde på. Nej, det 3 til 4 dobbelte og så godt gennemmekaniseret fra a til z, så bliver der en god stak af renter at trække fra en stor bruttoindtægt; men kan den også tåle afdragene? Kan han få medhjælp? Også i ferietiden, der er ret omfattende. For skal han pukke i weekend selv med det hele og samtidig holde styr på omfattende regnskab og anstrengt økonomi, så lige så godt være fri bonde på familiebruget og måske ved børns hjælp få en tilværelse med jord og dyr der er værd at leve og ikke være så følsom overfor uregelmæssigheder, – uheld, tørke, regnsky! m. m. – Vi ved jo, det går op og ned i en dog stigende kurve hos de fleste. Dette mit private syn kan jeg ikke få almen tilslutning til, og man får den revet i næsen: »Ja, du er jo gammel.« Rigtigt, og desværre vel også så gammel, at man ikke opnår at se, hvorledes det går; men som man i

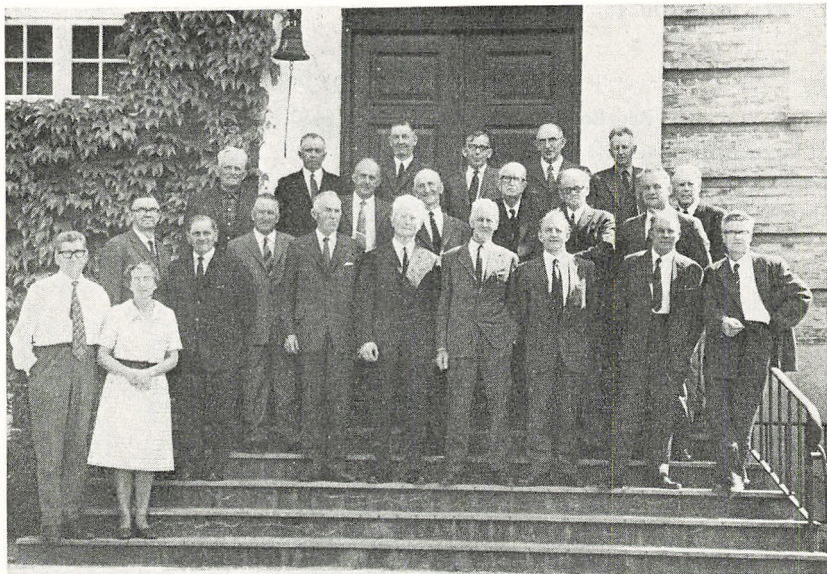

dag gnaver og slider af Danmarks jord, så er det nu begrænset, hvor mange storlandbrug, vi har om 50 år. – Så har vi nu for mange landbrugsskoler, konsulenter, skrivebordsmedhjælpere og forsøgsgårde.

Mit ønske skal være, at danske borgere, der har lyst til bondegerningen, skal have lov at komme til at få en plet af jorden, og så må man ikke skele for meget til økonomien, for hvor meget bliver der tilbage, når først trækprocent, momsafgift, importafgift, ATP, skat på biler, benzin, tobak og m. m. er taget? – Så vejer det godt op, at man i det daglige går ved sin hobby.

Venlig hilsen og god jul.

Mary og Aksel Nielsen, Dybbøl, 6400 Sønderborg.

40-års jubilarerne 1971.

Årgang 1930–31.

Redaktør: *Hans Jepsen, Rørkær, 6373 Jejsing.*

Ingen indberetning.

40-ÅRS JUBILÆUMSHOLDET

Årgang 1931–32.

Redaktør: *Loren Lassen, Ryvang, 6473 Tandslet.*

Hermed resultatet af 30 udsendte kort. Jeg havde håbet på et bedre resultat, men forhåbentlig mødes rigtig mange af holdet til vort 40-års jubilæum til sommer.

Arne Hansen skriver, at alt hos ham går ved det gamle med alsidig drift af landbruget med både køer, søer og lidt fedesvin og fedekalve. Der skal jo produceres noget for at få en nogenlunde levestof på så lille en ejendom. Han tager stadig del i offentligt arbejde, idet han er med i kommunalbestyrelsen i Tornved kommune, repræsentant i sparekassen København-Sjælland og i ligningskommissionen. Han synes, det tager så megen tid, at der næsten er for få dage i ugen. Han skriver, det snart kniber ham og hans kone at få ejendommen passet, som den gerne skulle.

Til jul hører han som regel fra Sigfred Rasmussen, Ole og Harry. Han sender endvidere de bedste hilsener til kammeraterne og til skolen.

Til slut vil jeg endnu en gang udtrykke håbet om, at vi møder talrigt til jubilæet på skolen.

Lorens Lassen, Ryvang, 6473 Tandslet.

Årgang 1932–33.

Redaktør: *J. Skovmand*, Ringmosegård, 6440 Augustenborg.

Ingen indberetning.

Årgang 1933–34.

Redaktør: *Henrik Thomsen*, Roost, 6535 Branderup J.

Ingen indberetning.

Årgang 1934–35.

Redaktør: *Andreas Brink*, Rørkjær, 6373 Jejsing.

Ingen indberetning.

Årgang 1935–36.

Redaktør: *Markus Lund*, Nørballe, 6223 Felsted.

Ingen indberetning.

Årgang 1936–37.

Redaktør: *Kr. Vigen Hansen*, 6223 Felsted.

Sidst i oktober 1971. Ja, det er jo allerede, så kalder pligten, egentlig en kær pligt, men det kniber med at nå og få gjort så meget ved det, som jeg gerne ville.

Det går vel sagtens sådan hos de fleste af flokken, at vi får mere og mere travlt for at nå både det man ønsker af os, og det, vi selv gerne vil, for man synes jo, at tiden går rask; jeg plejer at sige det på den måde: »Børnene er ikke længe om at blive en snes år nu om dage.«

Hos *Erik R. Nielsen* i Skovlund har de det godt. Jorden er lejet ud, og Erik arbejder i et kornfirma i Toftlund. Han har været der i mange år og er glad for arbejdet. Den dag jeg var der, var Erik alene hjemme. Hans kone var hos en datter langt oppe i »det mørke Jylland«, hvor der var indtruffet en »glædelig begivenhed«, så er det jo rart, hvis mormor kan komme.

Nok er landbruget lagt på hylden, men »Landsbladet« ville Erik ikke undvære. Interessen er der, og vi kan regne med, at der følges med – og tages stilling – når problemerne behandles i bladene.

Man kommer nordfra ad hovedvejen til »Bredebro«, drejer til højre; på det første vejskilt man kommer til, står der meget tydeligt »smal bro«, hm. Nå, en Fiat 600 kunne broen nok tage.

I Brede fandt jeg frem til *Andreas Bock*. Her sker der noget netop nu, ja, jeg tør næsten udtrykke mig så stærkt, Andr. Bock's livsdrøm er lige gået i opfyldelse. I 1933 brændte fødegården, som ligger ved Bygaden i »Brede«, og da var Andreas klar over, at det bedste ville være at flytte gården ud til den del af jorden, som lå uden for byen. Men forsikringsselskabet ville trække en betydelig del fra de 16.000, der kunne blive til at genopbygge gården for. Altså, man byg-

gede på tomten, selvom man var klar over det praktiske i at flytte ud til største-parten af jorden. Men nu har der fundet en arrondering sted. En helt ny gård er i sommer bygget på gårdens 115 tdr. land, som ligger samlet lidt uden for byen. Sønnen skal have den ny gård, og Andr. Bock og frue bliver så boende hvor de er, og den gamle kostald skal ombygges til svineavl og -fedning.

Der er også blevet læsset en del tillidshverv på Andreas Bock. Sognefoged, stævningsmand o.s.v. Det var, som jeg anede, at han også var en meget betydelig kraft ved jordfordelingssagen der på egnen.

Foruden de 115 tdr. land drives en del jord, som er forpagtet. Andr. Bock er er også kirkesanger. Der er rart indendøre i stuehuset, hvor man kan forstå, der er ved at blive mere plads, eftersom »børnene« drager ud.

Andr. Bock's far faldt i den første krig, og allerede fra 1932 har han tildels måttet forestå driften af gården, ikke mærkeligt om han i alle disse år har høstet erfaringer, som kan udnyttes til gavn for hans »omgivelser«.

På hjemvejen var jeg inde hos *Heinrich Wolf* i Uge. Sønnen er nu helt voksen og arbejder på andels-maskinstationen i Bolderslev. I fritiden har han muret maskinhus, som senior har udført tømrerarbejdet på og derved afsløret sig som en god håndværker.

Alle tre er raske og synes glade. I stuehuset er der blevet megen plads nu, da aftægtslejligheden er taget med; der er både stor stue, lille hyggestue og mange dejlige rum til forskellige formål.

Tak skal I have for den gæstfrie og beredvillige måde, I har modtaget mig på, når jeg kommer dumpende, sikkert ikke altid på de mest bejdlige tidspunkter.

Spørgsmålene, problemerne, som i år kommer på bane atter og atter: Fællesmarkedet, mulighederne som sikkert bliver anderledes for mange af os, for hvem bliver de bedre? Vores generation? Bliver en del ødelagt af det, vi har været med til at rejse, og som vi er kommet til at holde af. Pengene. Da vi gik i skole, var 1.000.000 et næsten abstrakt tal, i dag møder vi det mange gange om dagen. Korruption, nej, så stærkt har vel ingen voyet at udtrykke sig om forholdene herhjemme, men – skulle den være her alligevel?

Hilsen sender *Metha* og *Vigen*.

Årgang 1937–38.

Redaktør: *Hans Dinesen*, Aller, 6070 Christiansfeld.

Ingen indberetning.

Årgang 1938–39.

Redaktør: *Ebbe Poulsen*, Grøngrøft, 6223 Felsted.

Ingen indberetning.

Årgang 1939–40.

Redaktør: *Hans Asmussen*, Nr. Hostrup, 6230 Rødekro.

Ingen indberetning.

Årgang 1940–41.

Redaktør: *Thomas Jensen*, Gabøl, 6500 Vojens.

Det ser vældig trist ud med alle disse overskrifter: I år ingen indberetning. Jeg har derfor bedt foreningens sekretær sende mig en fortegnelse over de tilbageværende medlemmer af foreningen. Jeg synes, det er ganske pænt, at der af ca. 90 elever vi var, stadig er 48 der er opført som medlemmer.

Men for nu at gøre et vældigt fremstød har jeg sendt spørgekort til 25 af disse. Indrømmes skal det, at fristen for at sende svarkortet retur kun var nogle få dage, men alligevel 1 stk.! Man skulle ellers tro, at der sagtens var stof til en lille roman, eftersom vi jo har gennemlevet godt 30 år af den tid, der jo skulle være vore bedste år – fra vort landbrugsskoleophold og til dato. – Det er vel den menneskelige natur, der gør sig gældende; hvem ønsker at skilte med sine små cifre og mange skuffelser.

Men tak til *Hans Bonde*, Skovby, Als, der sender hilsen og melder alt vel. Han driver landbrug på gammeldags manér, d.v.s. med både køer og svin, hvilket ikke mere er så almindeligt på Als. Jeg agter at fortsætte med denne driftsform, så længe der er kræfter til det, skriver *Hans Bonde*.

Kan for mit eget vedkommende berette, at jeg efter at have konstateret, at ingen af børnene (2) ønsker at beskæftige sig med landbrug, har forenklet og formindsket min driftsform ganske betydeligt.

I øvrigt lever jeg da i bedste velgående og vil hermed gerne sende mange hilsener til alle, som modtager årsskriftet.

Thomas Jensen.

Årgang 1941–42.

Redaktør: *Hans Jørgen Festersen*, Tombøl, 6223 Felsted.

Efter udsendelsen af spørgekort til 1/3 af holdet har jeg kun fået ét tilbage. Det var fra *Volmer Munkegaard*, Lille Snøde på Langeland. Det lyder således:

Jeg tror ikke, *Volmer* får taget sig sammen til at skrive. Han siger altid, at jeg er hans sekretær – så derfor et par ord fra hans kone *Aase*.

Vi har stadig den gård i Lille Snøde på 39 tdr. ld. med masser af dyr. 56 stk. kvæg og 17 grisesøer.

Vor ældste søn på 18 år har været hjemme et års tid, og de har udvidet besætningen meget, lige som de også har bygget kostalden om, så der er blevet flere båse. Den helt store mekanisering har vi ikke. Vi har grønthøster og aflæsevogn. Ingen mejetærsker, men i år fik vi en ballepresse. Rørmalkningsanlæg og udmugningsanlæg er fremtidsdrømme. Jeg har i år fået en vaskemaskine, som jeg er meget glad for.

Heldigvis – eller uheldigvis – ser det ud til, at begge drengene vil være landmænd. Jeg synes jo nok, at en landmand får for lille en timeløn, men hovedsagen er selvfølgelig, at de kommer til et erhverv, de kan lide.

Vores yngste søn, *Lars*, der er 12 år, har desværre fået sukkersyge, men klarer sig godt, og så snart han er hjemme fra skole, trækker han i det gamle tøj og går ud for at hjælpe sin far. Det er der også god brug for de næste 3 måneder, da *Jørgen* er på *Korinth Landbrugsskole* til grundkursus.

Begge pigerne er gift og har hver sin lille datter. *Kirsten* arbejder stadig i *Langelands Sparekasse*, og *Hanne-Lene* er omsorgsassistent i *Nyborg*, så de har det godt – både økonomisk og i enhver anden henseende.

Vi er jo ovre den bedste ungdom nu, men dejligt er det at blive morfar og mormor.

Med venlig hilsen.

Aase Munkegaard.

Også fra redaktøren sendes hilsen til alle kammerater med ønsket om en glædelig jul.

Jørgen Festersen.

Årgang 1942–43.

Redaktør: *Niels Aggesen*, Aggesensgård, Maugstrup, 6572 Simmersted.

Hermed resultatet fra årgang 1942–43:

Andreas Sørensen, Højgård, 6280 Højer, har en ejendom på 24 ha god jord. Bygningerne er opført i 1950 efter en brand. Køerne blev solgt i 1969–70, og stalden er omlavet til søer, hvoraf der findes 35–40. *Andreas* er meget godt til-

freds, det går fint. Høsten klares af maskinstation. I familien er der 3 døtre (lige som kongen).

Marius Horne, Rens Efterskole, 6371 Store Jyndeved, er stadigvæk gartner på skolen og har det på alle måder godt og sender hilsen til alle på holdet.

Chr. Hansen, Holm, 6430 Nordborg, har forpagtet det meste af jorden ud i 1968 og tog arbejde på Danfoss; har svin i stalden og campingvogne i laden. Børnene er på vej til en højere uddannelse, mener at der ikke bliver brug for mange i landbruget fremover og sender hilsener til alle kammeraterne.

Hvad mig selv angår så driver jeg det med køer og grisesøer og har forpagtet 30 ha jord og samarbejder med sønnen, som har forpagtet en gård på 90 ha, og vi kan dermed udnytte større maskiner.

Hilsen til alle på holdet og tak til dem, som besvarede kortet.

Niels Aggesen.

Årgang 1943–44.

Redaktør: *Nis Jorsal*, 6580 Vamdrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1944–45.

Redaktør: *Iver Kristensen*, Rudbølgård, 6280 Højer.

Kære kammerater!

Da det er meget lidt, der i de seneste år er indkommet til »Nyt fra gamle elever« fra vores årgang, var det min hensigt at undlade indberetning i år, men da jeg erfarede, at *Marquard Mathiasen* var død den 14. oktober, bad jeg *Peter Madsen*, *Brøstrup*, om et mindeord. De to var sammen på Skibelund Efterskole, Rødding Højskole og Gråsten Landbrugsskole.

Peter Madsen har sendt os følgende:

Dagens avis læses. På lokalsiden fanges blikket af en dødsannonce: Marquard Mathiasen er død den 14. oktober. Han var blevet syg hen mod aften og døde af en hjertelammelse fra kone og børn – kun 51 år gammel.

Marquard huskes af vor årgang for sin rolige væremåde og vågne medleven i skolens liv. Det være sig på skolebænken som i diskussionen og i godt og muntert kammeratskab i fritiden – så sparsom denne fritid ellers kunne være for en solidt og grundigt arbejdende elev. Han havde gode evner og stor energi – og det blev brugt.

Disse træk prægede også hans færd i tiden, der er gået, siden vi en grå novembertag stævnedes til Graasten.

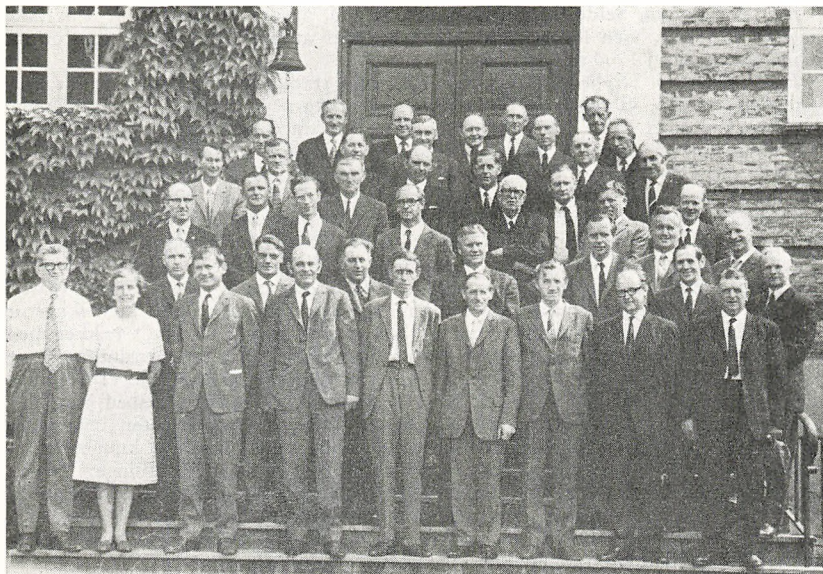
Ved dygtigt bondevirke på gården i Majbøl, Øster Lindet, og på fødegården, som han også drev efter faderens død. Det fulgte ham også i de tillidshverv, han betroedes af sine standsfæller: Næstformand i den nordslesvigske landboforening og i bestyrelsen for Rødding Slakteri.

Men Marquard havde også sans for det, der lå ud over det daglige og faglige. Her skal blot peges på, at han i en årrække var formand for menighedsrådet, og gennem årene traf vi ham hyppigt til efterårsmøder o. l. på Rødding Højskole.

»Gamle skal dø – unge kan dø« må vi endnu en gang sande. Det uventede dødsfald rører op i vort sind, og vi føler med hans familie i deres sorg.

Æret være Marquard Mathiasens minde.

P. M.

25-års jubilarene 1971.

Årgang 1945–46.

Redaktør: *Alfred Lyck*, 6225 Varnæs.

Ingen indberetning.

25-ÅRS JUBILÆUMSHOLDDET

Årgang 1946–47.

Redaktør: *N. P. Bladt*, Lunding.

Kære kammerater! Det er en hel svir at være redaktør, når det sådan vrimler ind med svar – tak for det!

Mathias Nissen, Kettingskov, har solgt jorden fra sin ejendom på 12 tdr. land. Han har indrettet værelser til sommergæster, har hele tiden haft arbejde på mejeriet, de sidste 4 år på Hørup Mejeri. Efter et kursus på Ladelund i marts er han fra 1. april blevet ostemester på mejeriet, der er det eneste ostemejeri på Als.

Karl Saaby Nielsen, Velling, er foregangsmand med afvanding i marsken, har en gård på 44 ha, men da han lider af en alm. landmandssygdom, dårlig ryg, »nøes« han med at producere 600 svin årligt. 20 ha dyrkes med græs til tørrecentralen, resten med korn. Han har 7 børn (4 til 19 år). Den ældste lige student.

Hans Hansen (Vorret Nedergård) har i tyve år drevet sin fødegård, men i foråret solgt den til et stort firma, der ejer 2000 tdr. plantage lige op til. Prisen: Ejendomsskylden + 120.000 kr. I sommer har han købt »Ryttergården« i Vinding pr. Bryrup på 18 ha lermuldet jord, nyere bygninger med plads til 24 malkekøer + opdræt, sostald til 12 søer og en stald til 120 fedesvin. Ejendomsskyld 275.000, pris 285.000 kr. Har 5 børn, de to ældste i gymnasiet, den midterste (16) vil til landbruget, de to mindste 3 og 9 år.

Heinrich Brüggmann, Sebbelevmark, overtog i 1960 (efter 7 års forpagtning) sin fødegård på 53 tdr. land + skov. 1962 byggedes ny svinestald, og alt det gamle blev revet ned. Det er en alsidig bedrift med både søer og fedesvin, 14 køer og opdræt. Tre børn, men ingen vil til landbruget, så Heine og hans kone »håber at holde til mange år endnu.«

Morten Hansen, Selde, kan næsten ikke forstå, at der er gået 25 år, har ikke nået at gifte sig, men lever stadig i håbet. Efter at have været bestyrer for sin mor overtog han i 1960 selv gården.

Erik Andersen, Stivhøjgård, Skibby, fortryder stadig, at han ikke sov lidt længere den morgen, vi rejste fra Graasten, han måtte nemlig vente på isbryderen i Nyborg i 6 timer. Han blev for 23 år siden gift med eleven på Graasten Hus-holdningsskole og startede med den lille ejendom på 7 tdr. land, som han ejede allerede mens han var på Graasten, og gik på dagleje (10 kr. om dagen) ved siden af. I 1952 fik han fødegården i forpagtning, fra 1960 ejer (50 tdr. land). Han har været så heldig at kunne sælge 3 tdr. land til udstykning, hvilket gav mulighed for at købe de maskiner, der var brug for. Han er en af de få nordsjællændere, der endnu har køer, gens. 18, men plads til 21. Har i sommer fordoblet svinekapaciteten ved at bygge svinehus til 100 fedesvin og 14 goldsøer (båse). »Noget, der skulle have været gjort for mange år siden, men ideen kom ikke før nu,« skriver han. Han skriver videre, at han er gået over i de fhv.'s rækker med hensyn til tillidshverv, »fordi jeg er modstander af de store sammenslutninger og enheder. Jeg er alvorligt bange for, at den frie bondes tid er forbi. Vi vil blive dirigeret og sat i arbejde af en ny slags herremænd: direktører, embedsmænd og tjenestemænd. Den eneste post, der er tilbage er næstformandsposten i mejeriet, der lige er omdannet til aktieselskab for at kunne være i fred og kunne bevare det, som den gode forretning, det er.« Privat: 7 børn (2 gange tvillinger) fra 11 til 22 år, men ingen vil til landbruget. Har i de sidste 5 somre haft udlændinge til hjælp, hvilket resulterer i en omfattende korrespondance og flere besøg af udenlandske rejseselskaber. E. A. skriver, at han er godt tilfreds med tilværelsen, bortset fra, at han ikke længere kan løbe så stærkt. Endvidere, at

Richardt Petersen er forholdsvis nygift (mindre end 10 år) og har en dejlig gård i Lunde ved Odense.

Jens Peder Hedegaard, Sevel-Skovby, har nu i 24 år haft »Østergaard« (75 tdr. land i forpagtning. Men det har ikke givet nok til at betale investeringer og familiens forbrug, så han er kommet til den overbevisning, at enten har han ikke forstået sig på økonomien – investeringerne ikke været de rigtige – eller forbruget været for stort – måske lidt af alle tre ting. Helt galt kan det vel ikke være, de er da blevet hængende, og har endda 3 voksne sønner, der alle vil være landmænd, desuden er der en dreng på 13 år, en pige på 16 er på ungdomsskole, og den ældste datter er lige blevet færdig med sin handelsuddannelse. Der er ind imellem også blevet tid til offentlige tillidshverv: Landboungdom, Landboforening og ikke mindst sognerådet, hvor han har siddet siden 1962 og for tiden er formand for Teknisk udvalg i Vinderup kommune. Han er i den senere tid gået stærkt imod den stadige stigning i administrationsudgifterne og mener ikke, det kan være hans opgave at bruge borgernes penge til at skabe mere trygge arbejdspladser end det private erhvervsliv kan yde (kan bl. a. læses i BT). Hjemmeværnet er en af hans fritidsinteresser. Her har han været med i 20 år og gjort hele turen fra menig til kompagnichef, som han blev i fjor. J. P. slutter: »Vi har haft nogle gode og lykkelige år her på »Østergård«, og vi tror stadig, at der må være plads i solen til den, der vil dyrke Danmarks jord.«

Niels Højris, Herrup, Vinderup, overtog sin fødegård i 1948, blev gift med Dora, og har nu to børn, en pige (klinikelev) og en dreng, der »truer« med at være landmand. Der er købt til gården (opr. 42 tdr. land) så den nu er på 65 tdr. Desuden lejet 20 tdr. Køerne er solgt i 1970, men der er 35 griseseer, og de fleste af grisene feder han selv op. Bestyrelshverv har der været en del af, men da han nu er selv om arbejdet på gården, kan der kun blive til tilsynsrådet for Vinderup og Omegns Sparekasse.

Jørgen Kristensen, Brandsbyvej 47, Skovlunde, der jo kom på Landbohøjskolen, er der stadig, men har ændret status fra at være betalende studerende til at være betalt medarbejder med tjenestested på skolens forsøgsgård »Højbakkegård« i Tåstrup, hvor han, som han selv skriver, »nørkler med klimatiske ting.« Familien består foruden af ham selv af kone og tre drenge (4, 11 og 18 år). Han skriver, at

Hans J. Buhl, Bagsværdsvej 133 F, Lyngby, er virksomhedskonsulent ved ØK med EDB som speciale.

Jørgen Roued købte gård i Hviding, blev gift 1950, har nu 4 børn (2 af hver

slags), overtog sin kones fødehjem i Braderup (Sydslesvig) i 1963. Det er på 85 ha, halvt marsk og halvt gest. Han har altså været med i fællesmarkedet i 8 år og må desværre sige, at priserne var bedre dengang, end de er i dag.«

Peter J. Marcussen, Kragelund, driver stadig fødegården (53 ha, kreaturer + lidt svin) med sin 18-årige søn som medhjælp. Han skriver, at

Holger Christensen er assistent i deres kontrolforening, og at de er meget glade for ham.

Jens Andresen skriver, at han har det godt, driver gården »Ryland« i Kabdrup ved Haderslev med kvæghold og en del frøavl. Hans ældste søn starter 3. november som elev på Graasten.

Jens Mortensen, Stevelt, bygger til gården næsten hvert år og gør sammen med sine sønner det meste selv.

Vagn Rindom, Lambæk, synes også, at de 25 år er fløjet af sted. Han har en enmandsbetjent gård på 50 ha, hvoraf halvdelen dyrkes med græs til fabrik og resten med byg. Af husdyr er der søer og fedesvin.

Ib J. Clausen leder en afdeling af »Dansk Frøhandel«, Trifolium-Silo i Grenå, med alm. rapgræs og stivbladet svingel som speciale. Privat har han sammen med sin fynske kone Grethe en datter og en søn (teen-agere). Er formand for Venstre i Grenå, næstformand i LOF og sekretær i Lions.

Chr. Warming har skiftet adresse fra Hammelev og ejer nu en gård på 39 ha i Mølby ved Sommersted. Han har 19 køer, søer og fedesvin. Af de to drenge vil den ældste være landmand.

Hans Jacobsen, Djernæs, blev gift 1950 og overtog konens fødehjem i forpagtning, købte i 1958. Siden er arealet næsten fordoblet til 72 ha + 12 ha i forpagtning. Opdræt af ungvæg og svin. Har siddet i mejeribestyrelsen i 20 år indtil 1970, da kærne solgtes. Der er to drenge, 16 og 20 år, hvoraf i hvert fald den ældste vil være landmand.

Walther Jørgensen Bubel, Ejstrup, Skjern, der var i stalden 46/47, har en ejendom på 25 tdr. land og kører mælk ved siden af.

Svend E. Andersen, Kimergård, Stege, driver sin fødegård på 28 tdr. land med byg, sukkerroer til fabrik og svinehold. Han er kredsformand i Møens brandforsikring og kasserer i foredragsforening. I sit brev gør han status over de forløbne 25 år, »som nok har været de bedste i ens liv,« og husker forstander Hansens forsigtighed med at stifte gæld: »Den var vel nok lidt overdreven som udviklingen er gået, men hvem kendte fremtiden, og mon ikke det sammen med at jeg har en dygtig kone, som ser på det på samme måde, er skyld i, at jeg aldrig har haft økonomiske bekymringer som landmand, og at jeg aldrig i disse år har ønsket, at jeg havde valgt et andet erhverv.«

Ove Ditlev Nielsen har købt hus, Thorsmindevej 8 i Vanløse. Han drømte i sin tid om en lille skole på landet, men har befundet sig vel ved det store skolevæsen og er nu overlærer, har en søn på 21, der studerer medicin, en datter i 2. g og en dreng på 9 år. Siden sidst har han raget sig i endnu flere tillidsposter, især indenfor skolebibliotekerne, skolehaverne, radikale vælgerforening, grundejerforening, kandidat til borgerrepræsentationen, kredsværge i børneværnet m. m. Købte huset 1969 (model 1927) – »mens det endnu var billigt (230.000 kr.).«

Jens Berg, Løgumkloster, har ikke fået flere børn siden 1968 (4 ialt). Jens Berg er godt tilfreds med sit arbejde, der som driftsøkonomikonsulent med 10 medarbejdere, består i at hjælpe landmænd over hele Sønderjylland med deres økonomiske dispositioner. Har lige haft besøg af

Peter Petersen, S. Schmedeby, der har en gård på 35 ha, 20 køer med opdræt, 7-8 søer + ca. 100 fedesvin årligt. Begejstringen for EF er meget lille hos P. Petersen. Jens Berg mener dog ikke, at det vil gå lige sådan hos os, da vi ikke skal sælge vore svin til privatslagterier via private handelsmænd, men bør fastholde og udbygge vore salgs- og købsorganisationer og derved drage fordel af det, vi i 100 år har higit efter: At få lov til at konkurrere med andre landes landmænd på lige fod.

Jeg selv bor stadig her i Lunding, har mit arbejde dels ved Haderslev Amts Landboforening, dels på Vojens Ungdomsskole. 4 børn (2 af hver) fra 6 til 16 år. Tillidshverv: Skolenævn, Venstrevælgerforening, Sogneforening m. fl.

Ovenstående ønsker alle at sende kammerater og skole en hilsen. Mange skri-

ver: »Kik ind, når jeres vej falder forbi.« Jeg vil slutte med en hilsen til alle, og håber, at så mange som muligt møder op til elevmødet til sommer.

Niels P. Bladt.

Årgang 1947-48.

Redaktør: *Hans L. Clausen*, Elsmark, 6430 Nordborg.

Ingen indberetning.

Årgang 1948-49.

Redaktør: *B. Holstein Jessen*, Brunde, 6230 Rødekro.

Ingen indberetning.

Årgang 1949-50.

Redaktør: *Chr. Thomsen*, Skelbækgård, Tandslet.

Jeg har sendt kort ud til en trediedel af holdet. Jeg fik ét tilbage. Det lyder: Tak for kortet. Du kan hilse kammeraterne og sige, at her hos os er alt ved det gamle. Inge og jeg går og passer bedriften og håber så på, at en af vore 3 piger på 15-17 og 19 år finder sig en landmand. Det bliver nok ikke let, da tilgangen til landbruget jo ikke er stor.

Venlig hilsen.

Peter.

Her på »Skelbækgård« er der ingen store forandringer. Vi har fedesvin og høns som husdyr, og i marken har vi byg alene - ingen hestebønner.

En hilsen til alle med ønsket om en glædelig jul.

Chr. Thomsen.

Årgang 1950-51.

Redaktør: *Niels Justesen*, Nygård, 6392 Bolderslev.

Høsten kan vurderes på mange måder, når vi i dag ser i lo og lade, må vi vel kalde høsten 71 for en god middelhøst både med hensyn til korn og roer, dertil betingelsen for bjergning som vel aldrig før oplevet.

Hvad angår høsten af indkomne oplysninger er den vist også omkring middel, deriblandt et langt brev fra *Aksel Brandt*, som hermed i forkortet form refereres:

Er gift og har 6 børn, hvoraf den ældste på 19 læser til lærer. Nr. 2 er ved landbruget, de øvrige går i skole på nær lillesøster, der er 4 år. Har haft et par mindre ejendomme, driver nu Aksels hjem i Mysing, ca. 40 køer + opdræt, grisesøer og fedesvin, 105 tdr. land + 25 i forpagtning. Har fra 1. november lejet bestyrer til at lede landbruget, idet Aksel som hobby det sidste års tid har handlet en del med ejendomme. Dette har udviklet sig til mere, end hvad fritiden kunne strække til. Dertil kommer at hans kone har fået tid til en uddannelse inden for åndssvageforsorgen to vintre i København, mangler en vinter, held og lykke med det.

Henry Nielsen er inseminør i Bredebro, der er stadig tilgang i koantallet på disse egne. Har hus og familie at passe i fritiden.

Karl Emil Christensen, som han selv skriver måske bedre kendt under det bibelske navn Goliat, har siden 51 haft forskellige pladser, mest på Sjælland, blandt andet som fodermester på »Eskildstrup«, har også været en tur i Norge. Denne alsidige uddannelse til trods har Karl Emil forladt landbruget, er ansat ved DSB som arbejdsformand på strækningen ved København. Blev gift i 1962, har 2 børn på 9 og 5 år, har flyvning som hobby (brevduer).

De bedste hilsener for julen og det nye år.

Niels Justesen.

Årgang 1951-52.

Redaktør: *Laurits Juul*, Ø. Vamdrup, 6580 Vamdrup.

Kære kammerater!

Vi har i år nyheder fra 5 af vor årgang.

Fra *Steffen Radik*, Hellevad, hører vi – nej, fra hans kone hører vi, for Steffen blev jo godt gift – at han ikke arbejder på Hellevad Mejeri mere, men har skiftet til møbelsnedkeri med 5 dages uge, en helt ny fornemmelse efter 16 års gigt-samleri på mejeriet. Fru Karen fortæller videre, at Chr. Petersen Hellevad er der vældig skub i, han er selv made mand og laver om både ude og inde, så det er en lyst at se derpå. Fru Karen er selv bestyrer på en lejrskole i sommerhalvåret. Hilsen til årgangen.

Ejnar Corrydon, Gabøl, Vojens, skriver, at han i 1953 blev kontrolassistent i Nustrup-Skrydstrup Kontrolforening, og uagtet at han holdt af jobbet, måtte han i 1969 søge sin invalidepension efter sygdom i en del år. Det kniber ham lidt at følge med i tidens rivende udvikling, endskønt det ikke er interessen, der mangler. – Mange hilsener fra Corydon.

Chr. Schultz, Mangstrup, Simmersted, skriver, at hos ham går alt ved det gamle, og han sender vor årgang sin hjertelige hilsen (det glæder en redaktør, når han får et kort fra en, som ikke har noget nyt at fortælle, men som dog sender en hilsen).

Vi har fra *Jens Friis Styrk*, Visby, hørt, at han har haft en rigtig god sommer med passende regn og sol, det gav en god avl i modsætning til ifjor, hvor den var ringere. Han skriver, at de har det rigtig godt derude vesterpå; han driver sit landbrug uden større ændringer i det driftsmæssige, og han håber på lysning forude for dansk landbrug. Vi har jo mødt en del problemer, som vi ikke havde regnet med, da vi i sin tid var på Graasten. Hans søn er også landmand med liv og lyst og er på en gård på Tønder-egnen, og han får 10 gange så meget i løn, som han selv gjorde, og den gang var kornet jo dyrere end i dag. Hilsen fra Styrk.

Til sidst hører vi fra vor gamle redaktør *Nikolaj Mathiesen*, og han er stadig på Lysegården i Stenderup og har 10 års jubilæum nu der. De har 3 raske drenge, som hjælper godt til i bedriften. De driver det på gammeldags manér med køer og grise som husdyrhold. Nikolaj har lidt med skolenavn at gøre, og han har taget kursus for at kunne lede ungdomsklubben (vi beundrer din stadige interesse for ungdommen, Nikolaj). Hilsen fra Nikolaj.

Om mig selv er der ikke meget at berette, her går alt ved det gamle, og jeg håber jo som Styrk på lysning forude for erhvervet. Selv om jeg hører til dem, der er utilfreds med den økonomiske udvikling i vort samfund i de senere år, må jeg dog indrømme, at havde de, der ikke kunne få deres landbrug til at gå rundt, ikke kunnet gå over i industrien og tjene noget mere der, så havde vi ikke sluppet for tredivernes uhyggelige tvangsauktioner, og det må man vel prise og kalde en lysning i en mørk tid. I håb om at enhver måtte være tilfreds på sin post i det kommende år sender jeg hele årgangen min hjerteligste hilsen med ønsket om en glad jul.

Laurits Juul.

Årgang 1952-53.

Redaktør: *Laurids Aalling*, Selskær, 6560 Sommersted.
Ingen indberetning.

Årgang 1953-54.

Redaktør: *Jørgen Martin Jubl*, 6162 Sdr. Vilstrup.

Kære kammerater!

Efter at have holdt pause i nogle år har jeg i år atter sendt spørgeskort ud! Men høsten blev kun lille, der kom nemlig ingen tilbage, udover 2, hvorpå der stod, adressaten ubekendt. Disse 2 var fra *Svend Aage Bonderup* og *Peter Andersen*. *Asmus Faurholm* sendte nu også et kort; men skriver, at han har afbrudt

forbindelsen med »Graasten elever«, så ham har jeg altså streget på adresselisten. Jeg kan dog berette, at jeg sidste gang jeg sendte kort ud, fik ét, der kom for sent, og det var fra *Brita*. Hun skrev, at hun agronom i 1958, har været ansat på Landbohøjskolen som assistent og er gift med en dyrlæge og har 2 drenge.

Hermed de bedste ønsker om en glædelig jul og et godt nytår!

Jørgen Martin Jubl.

Årgang 1954-55.

Redaktør: *M. Uldall*, 6751 Vejrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1955-56.

Redaktør: *Bent Gade Holm*, Borkgården, No, 6950 Ringkøbing.

Ingen indberetning.

Årgang 1956-57.

Redaktør: *Poul Jensen*, Bregnegårdsvej 24, 6630 Rødding.

Ingen indberetning.

Årgang 1957-58.

Redaktør: *Povl Solmer Frank*, 6500 Vojens.

Carl Heinz Schmidt, Sønderballe, 6100 Haderslev. – Svarkortet blev først modtaget efter redaktionens slutning sidste år, men derfor må det anførte vel anses for at være ligeså rigtigt i år. – Carl Heinz forpagtede fødegården i 1964, gik ind i ægtestanden 1966 og overtog gården i 1968. Af børn er der en dreng og en pige. En gift fodermester klarer arbejdet i staldene, og markarbejdet gennemføres af manden selv, – til tider med lidt hjælp af maskinstation.

Hans Jensen, Skansegården, Dybbølmark, 6400 Sønderborg. – Med kulturministeriet blev for et par år siden afsluttet en forpagtningskontrakt på den 31 ha store ejendom, som er beliggende mellem skanse 2 og 3, og efter forpagterens mening – Danmarks smukkeste plet. Det tror jeg gerne. H. J. indbyder holdkammerater til selv at konstatere det, såfremt nogen skulle komme forbi. I Skanserne sanses der ellers med 17 køer. Endvidere sendes der ca. 300 svin til slagteriet årlig. I øvrigt fødes der på kone, en dreng og en pige.

Knud Holm, Vestervang 21, 6070 Christiansfeld. – Kontoruddannelse blev afsluttet i juli 1968. Søger man arbejde på Kolding-egnen, vil K. H. være behjælpelig. Er ansat ved arbejdsformidlingen i Kolding.

Iver Friis, Henningsminde, 6572 Simmersted. – 10 år er gået, siden fødegård blev overtaget. Med Katrine er det blevet til en pige på 8, en dreng på 6 og endnu en pige på 4 år. Småjobs i bestyrelser etc. er givet videre til andre, således at arbejdet hjemme kan klares uden medhjælp. I starten var der både karl og fodermester, men i de sidste 5 år er 48 ha, 20 køer og 300 årssvin klarer på egen hånd. Ristestald blev bygget i 1964. I år er der bygget ensilagesilo og foretaget det nødvendige for ladetørring af hø. I øvrigt forsøges det at få kælvninger til at ske i efterårsmånederne, således at malketiden i høstdagene bliver kortest mulig, – måske med tiden helt undgå den.

Chr. Jessen, Holm, 6430 Nordborg. – Der arbejdes stadig med køer, søer og fedesvin. Bestanden af sidstnævnte er dog fordoblet på det sidste. Hjemmeløbende husmoder og 2 børn befinder sig vel. Udadtil ingen ben med kød på.

Holger Hansen, Ringivegård, 7323 Give. – Egentlig kohold er afskaffet. For at få udnyttet noget eng og andet svært tilgængeligt jord haves en halv snes DRK-køer, som hver for sig i løbet af året bliver pattet af et par kalve. I svinestalden er installeret vådfodringsanlæg og automatisk udmugning. Men ellers er det i kartoflerne, der arbejdes. Kartoffelhus til 4000 tdr., vandingsanlæg dækkende 100 tdr. land, og i år er af 35-40 kartoffelavlere oprettet Give Konservesfabrik A.m.b.a. På denne fabrik skal kartoflerne forarbejdes til chips og pommes frites. Man er

lidt spændte på forløbet af denne investering, men alle er foreløbig optimistiske. H. H. håber på snarlig klaring af tilslutningen til EEC, så der i fremtiden kan planlægges efter mere sikre afsætningsforhold. Fru Inge passer hus og drenge på 4 og 2 år.

Hans Henrik Hansen, Ringive, 7323 Give. – Alt står vel til både ude og inde. Kone, 2 drenge og 1 pige. Køerne er afskaffet, så nu drejer det sig om kartofler og fedesvin. Feder 600 årlig på eget korn. Der er yderligere forpagtet 65 tdr. land sammen med broder (ell. er det fætter?) Holger, – »hvor jeg har den ære at gøre næsten alt arbejdet, mens Holger til gengæld snupper fortjenesten.« En hilsen til alle 57–58'ere.

Redaktøren takker for årets mange bidrag.

Povl Solmer Frank.

Årgang 1958–59.

Redaktør: *Niels Erik Mathiesen*, Karlsvrå, 6360 Tinglev.

Kære kammerater! Ja, så sidder jeg igen her med de indkomne svarkort. Der kan være enkelte, man ikke lige med det samme kan huske, derfor har jeg også billedet af vor årgang ved hånden, hver gang jeg »redigerer«, det giver ligesom lidt mere kontakt med vedkommende, når jeg samtidig kan se, hvordan han ser (eller har set) ud.

Først et par svar, som indløb efter »lukketid« sidste år. Det første kort er uden afsender, men hvis jeg ikke tager meget fejl, er det fra:

Anton Andersen, som fortæller, at han blev gift i 1966, hans kone hedder Liselotte. I 1968 startede de begge som funktionærer hos A/S J. Hehns i Tønder. Samme år købte de Antons forældres gård på 60 tdr. land i Gallehus, som de stadigvæk driver. Besætningen er på 10 søer (med hvad deraf følger) samt 20 ungkreaturer, som indkøbes som kalve, da Anton ingen kører har.

Peter Frees beretter, at han fra 1/3-70 har flyttet sin forpagtning til »Brundegård« ved Rødekre. Han er holdt op med at malke og tjener i stedet sin fodermesterløn som kontrolassistent i Hjordkær-Rødekre Kontrolforening. Han mener, at han er indehaver af vor årgangs største medhjælperskab, nemlig: 3 »karle« og 2 piger (det var sidste år) samt kone og en lejer karl (ingen højere?).

Thomas Hansen er stadig kørelærer og jordemodermand i Bylderup-Bov. Han flyttede i februar 71 ind i et nyt stort hus han har ladet bygge, og blev 8/4 far til en lille datter.

Svend E. Hansen skriver, at han stadigvæk bor på »Højbakken« og ernærer sig ved landbrug, og har ikke planer om at springe fra, men, skriver han, det kan måske hurtigt ændre sig; når man læser elevskriftet, ser man, at mange er gået over til andet erhverv, og flere vil nok følge efter. Familien blev 2/5-69 forøget med en søn, tidligere to piger 10–7 år. Sidste år blev stalden udvidet, så der nu er plads til 24 køer + opdræt og ca. 100 fedesvin (selvbyggeri). Bestyrelsesposter er der også faldet af. Brugsforening – Husmandsforening – Jerseyforening og formand for transformatorstationen, så der er nok at se til. Sender til slut en hilsen til alle 58'ere. Hvis nogen kommer på de kanter, så se ind.

Carl Lund meddeler kort og godt, at han den 12/5-70 blev far til en søn. Ellers intet at fortælle. (Ethvert bidrag modtages med tak uanset størrelse). Red.

Peter Lund solgte 1/5-71 sin ejendom i Gånsager og overtog i stedet et stats-husmandsbrug i Sofiedal (nær grænsen).

Jens Mikkelsen fortæller, at han nu har 2 sønner på henholdsvis 3 år og 3 mdr. Har i okt. 71 købt en ejendom mere (17 tdr. land), så han nu i alt driver 60 tdr. land. Køerne er skiftet ud med 70 grisesøer; ellers ikke noget særligt.

Andreas Mathiesen mener heller ikke, at der er sket store ting siden sidst; fortæller at han nu har plads til 22 køer og har planlagt en udvidelse af laden til næste år, således at den gamle del af laden laves om til ungkreaturer på spalter. Han har 2 døtre på 6 og 2 år, og hele familien dyrker gymnastik som hobby (højt kondital). Sender hilsen til alle fra årgang 58.

Osvald Nielsen fortæller, at han nu er ene om driften af 70 ha, får dog hjælp fra kone og tre børn. Han har afskaffet svinene og i stedet sat lidt flere kreaturer ind (ca. 90).

Det var så de svar, jeg har modtaget, og jeg siger tak til alle afsenderne. Hvis der skulle gå hen og blive lidt uorden i rytmen med udsendelsen af spørgeskortene, så skyldes det, at jeg har fået en ny adresseliste, hvor navnene er anbragt i en lidt anden rækkefølge. Hvis nogen af den grund skulle få spørgeskort, før det egentlig er deres tur (hvert 3. år) og man ikke mener, der er noget at fortælle, er der jo ikke andet at gøre end at lade være, men naturligvis vil jeg gerne have så mange besvarelser som muligt – og husk så at svare inden den 20/10, da jeg skal aflevere senest 1. novbr. – På forhånd tak!

N. E. Matthiesen.

Årgang 1959–60.

Redaktør: *Hans Schmidt*, Skolebakken 24, 6000 Kolding.

Ingen indberetning.

Årgang 1960–61.

Redaktør: *Gunner Kjer Hansen*, Rørbæk, 3600 Frederikssund.

I forbindelse med indsamling af stof til årsskriftet vil jeg desværre ikke være i stand til at gøre meget i år, da jeg befinder mig på den anden side af jordkloden.

Jeg skal være her i Australien i et år med ansættelse ved forbundsstatens videnskabelige og erhvervsmæssige forsøgsorganisation (CSIRO), hvor jeg er tilknyttet en miljøbiologisk forskningsgruppe her i Canberra. Jeg skal være her til juni 1972.

Jeg har min familie med, og vi er glade for at være her.

Australien har, ligesom Danmark, visse afsætningsproblemer med landbrugsprodukter – især er uldpriserne meget lave. I øvrigt er landbruget i store dele af Australien vidt forskelligt fra, hvad vi kender. Vand er den begrænsende udbyttefaktor her i dette store land, hvor de enorme arealer fortrinsvis er anvendt som naturlige græsgange. Dette resulterer i en spændende problematik rent forskningsmæssigt, nemlig hvorledes kan landet udnyttes bedst med mindst mulig investering i jordbrug. Nu er Australien et meget heldigt land, idet man – efterhånden som landbruget bliver mindre rentabelt – finder nye naturrigdomme i form af mineraller.

Jeg har netop bemærket, at Karlskov er blevet medlem af folketinget, og jeg vil naturligvis ønske til lykke og håbe, at han befinder sig godt på den nye ansvarsfulde post.

Endelig vil jeg sende mange hilsener til alle fra årgangen.

*Gunner Kjer Hansen,
13 Jansz Cresc
Griffith A.C.T.
2603 Australia.*

(Ovenstående brev, som vi modtog midt i oktober, indeholdt også en opfordring til at vælge en ny redaktør, men da vi regner med at Gunner Kjer Hansen er villig til at fortsætte, når han næste år vender tilbage til fædrelandet, lader vi hans brev stå som en hilsen til årgangen i år – idet vi regner med mange svar på spørgeskortene i 1972.) (Red.)

Årgang 1961–62.

Redaktør: *Holger Warncke*, Bovrup, 6200 Åbenrå.

Kære kammerater!

Så har jeg atter haft postvæsenet i sving med at fordele 40 kort ud over landet, og jeg tror, samme væsen har gjort det rigtig skidt, for der kom kun 5 hilsener tilbage. Heldigvis har jeg lidt i baghånden fra sidste år, idet der da kom hele 4 kort efter den 1. november, som er sidste frist for mig med hensyn til afsendelse af bidraget til »Elevnyt«. Jeg skynder mig at bringe de gamle nyheder først, inden de bliver alt for gamle.

Niels Chr. Christensen er flyttet til Faaborg, hvor han har arbejdet på slagte-

riet det sidste års tid. Blev gift d. 7/6-69 og venter en arving i november 70. (Forhåbentlig er den kommet, og red. ønsker til lykke). Niels Chr.'s fødegård blev solgt til fremmede, da han mente, den var for dyr at starte på, nemlig 360.000 kr. for 36 tdr. land. Siden salget har de set på ejendom, men fundet dem alle for dårlige og for dyre, så de regner med at havne i Jylland.

Hans Andresen overtog for 4 år siden sit hjem og har drevet det uden besætning af nogen art; kun med korn. De varige græsmarker har han lejet ud og har haft lidt arbejde, såsom pasning af kyllinger, ved siden af. I 1969 blev Hans gift med en lærerinde fra Nordjylland og har her i efteråret 70 begyndt med lidt svineproduktion i håb om, at det fremover må blive den dyriske produktion, der bliver præmieret.

Uffe Christensen sender mig et 3 sider langt brev og fortæller bl. a., at han efter skoleopholdet var 3 år i U.S.A. Efter hjemkomsten havde han svært ved at finde sig tilrette ved landbruget, men tog alligevel plads som forkarl i 3½ år for derefter at tage arbejde hos en entreprenør, indtil han fik en dårlig ryg. Siden fulgte et kursus til landbrugstekniker på Vejlbj Landbrugsskole, og Uffe er nu fra 1/9-70 assistent ved forsøgslaboratoriets afd. med kvægforsøg. Han er lidt ked af at bo så tæt på København, selv om han bor sammen med *Erik Andersen* i dennes nye hus.

Erik Andersen skriver, at efter nogle års ophold i Amerika kom han hjem i 1966 og forpagtede sit hjem, men det er nu bortforpagtet, og Erik er dermed holdt op som »praktiserende« landmand. Han har dog stadig tilknytning til landbrug, idet han er med i administrationen af ejendommene »Centrumgården« og »Buen«. Har købt hus ved Greve Strand, og vi er alle velkommen til at kigge ind på adressen: Pileås 17, 2670 Greve Strand.

Det var de forsinkede hilsner fra sidste år, og her er så de 5 friske.

Chr. Detlefsen oplyser, at de har det udmærket i Kværs, hvortil de er flyttet fra Kær ved Sønderborg. Driver fortsat alm. landbrug med køer, ungkreaturer, svin og høns. Jytte og Chr. sender en hilsen til alle på holdet.

Niels Hansen blev gift foråret 63 og købte samtidig et husmandsbrug på 24 tdr. land i Visby. Kort efter forpagtedes noget jord ind til, og i 1969 fik han yderligere 16 tdr. gennem jordfordeling. Dermed kunne han opnå billigt byggelån, som blev brugt til udvidelse af stalden. Niels har i dag plads til 20 malkekøer + opdræt og 25 søer. Han sender en hilsen til alle og oplyser, at familien er blevet forøget med 1 pige + 3 drenge, så der sker noget hos Niels, både ude og inde.

Tage Hjort er flyttet til Valby er ser som følge deraf ikke ret meget til »gamle graastenere«. Han har de sidste 3 år arbejdet for DANIDA i administrationen af de nordiske andelsprojekter i Kenya og Tanzania. Tage skriver: Det er interessant og fører til kontakt med en masse mennesker, men ikke til landbruget, som han gerne ville have det.

Bent Fredslund sendte mig et længere og meget oplysende brev. Bl. a. synes han »Nyt fra gamle elever« er et interessant afsnit af elevskriftet, og han vil gerne gøre en indsats for at holde gang i det. (Tak, men afsnittet bliver jo kun interessant, når jeg får mange svar. Dette være sagt til alle de, der i år lod spørgeskortet glide i papirkurven. Red.). – Men nå, Bent og hans kone overtog hendes hjem på 60 tdr. land god sandmuldet jord den 1/6-70. De har slået sig på kvægholdet som hovedproduktion og har kun få fedesvin. Stalden er i sommer lavet om, så der er plads til 31 S.D.M. køer. Ungkreaturerne går i en ældre svinestald. Der leveres konsummælk til Grenaa, som har en daglig leverance på 22.000 kg mælk til København. (De må være noget tørstige, de københavnere! Så vidt jeg ved, får de noget lignende dagligt her fra Sønderjylland, eller også er det Ole Olsen og andre derovre i nabolaget, der burde have køer. Red.). Bent sælger de kvier, han får i overskud, til udlandet til gode priser, så han er godt tilfreds som selvstændig landmand, blot mælkeprisen vil stige støt med årene. – Udover de mange køer og kvier er der også tillagt en datter, som nu er 3 år.

Bent Kortbek nåede også at komme med i år. Brevet kom i dag (29/10). Han blev gift i januar 68 og fik en søn i januar 70. De bor i et nyt hus ved siden af hans hjem, og han hjælper så til derhjemme, mens konen arbejder i en børnehave i Haderslev. Gården drives med 14 køer mod tidligere ca. 20. Til gengæld er soantallet sat op til 35-40 stk. Alle smågrisene sælges. De spekulerer på at sælge

alle køerne og har forpagtet Erik Andersens ejendom på 22 tdr. land. Bent skriver, at Erik bor i København. Det har vi jo lige læst, men Erik fortæller intet om, at han er godt på vej til at blive gift. Det gør Bent derimod. Nu er Eriks bidrag et år gammelt, og der kan jo ske en del på et år, når først der går ild i de gamle klude. Apropos »gamle klude« kan jeg fortælle, at *Jes Peter Skovg. Petersen* er blevet gift her i efteråret med en lærerinde; så vi kan vist gå ud fra, at *Jes Peter* er forsørgt i resten af sin tid. Hidindtil har han nu nok kunnet forsørge sig selv med 4000 høns – medhjælp på faderens ejendom og fast arbejde på Danfoss. – Pu-ha, sikken energi!

Knud Winther traf jeg til »Åbent Hus« på flyvestation Skrydstrup i sommer. Han er stadig ungkarl og driver helt alene sit fødehjem med både køer og svin. Ud over dette var *Knud* ikke let at lokke personlige oplysninger ud af. Jeg tror, han kom i tanker om, han kunne gå hen og komme i »avisen«. Helt så slem som de rigtige bladnegre er jeg nu ikke, selv om jeg vist skal til at have øjne og øren lidt mere åbne, når svarkortene udebliver – stort set da – heldigvis ikke alle, og vi stadig skal holde liv i dette afsnit af årsskriftet.

Andreas Petersen så jeg lige et glimt af samme dag, men desværre var vi da på vej hjem, og bilkøen var så tæt, at det var umuligt at stoppe. Han så ud til at have både sundheden og humøret i behold; men jeg håber at høre fra dig næste år, *Andreas*. Du så ud til at have en masse at fortælle!

Herfra er der ikke meget at berette. Tænker ofte på at udvide koholdet, men jeg synger stadig, som de gjorde på Dansktoppen for nogen tid siden: »Lad os nu se, hvad det bliver til!« – Hele holdet ønskes en rigtig glædelig jul samt et godt nytår, og så håber jeg, vi ses alle, eller næsten alle, til 10-års jubilæet næste sommer.

Holger Warncke.

Årgang 1962–63.

Redaktør: *Jes Lassen*, Tastegård, 6223 Felsted.

Ingen indberetning.

Årgang 1963–64.

Redaktør: *Vagn Hammer*, Lykkesborg Allé 22, 2860 Søborg.

Kære kammerat!

Efter antallet af returnerede spørgeskort at dømme så må »gutterne« på 63–64 holdet enten være så travlt optaget, at de ikke har tid til at meddele andre, hvad de bedriver, eller også må de være usandsynlig sløve. Af 42 udsendte kort kom 4 igen. Et glimrende resultat. Det bevirker nemlig, at redaktøren får det let i år.

Villy Mundt er stadig på svineforsøgsstationen i Langeskov. Han siger, at de i sommer har haft en del problemer med mavepine og lungesyge på stationen. Hvad hans eget tillæg angår har han nu både en pige og en dreng.

Vagn Jakobsen er i sommer blevet færdig med at bygge en ny svinestald til 180 fedesvin. Han har selv udført byggeriet; billigt men langsomt, skriver han. Hvad marken angår er arealet blevet forøget. Han har forpagtet 18 ha, som nu drives sammen med de 26 ha, der hører til gården. Sædskiftet er let: byg, industrikartofler og rajgræs til frø. For at få det hele til at løbe rundt har han giftet sig med den lærerinde, hvis indtægt giver et godt bidrag til bedriften. Yderligere kan jeg regne ud, at hans kone også får børnepenge – de har nemlig fået en dreng.

Henning Jespersen har fået ny adr.: Dæesvej 169, 7500 Holstebro. Også han er blevet gift, men har dog stadig sit gamle arbejde på Hunsballe Frøavlscenter.

Bent Jeppesen overtog sine forældres ejendom i 1969. Der hører 17 ha til ejendommen, og dertil er forpagtet 9 ha. Han har bygget ny svinestald med plads til 45 søer, således at han nu ialt har 60 griseseer. Derudover har han 12 køer, der går med pattekalve. Køerne vil han måske sætte ud til foråret og lave pladsen om til fedesvin. Han er også blevet gift, og indtil nu er det blevet til en dreng.

Jeg kan fortælle, at *Peter Rostgaard Andersen* er begyndt på landbrugsstudiet ved Landbohøjskolen.

Det var så slut med oplysninger fra 63-64 holdet. Jeg kan lige fortælle, at jeg selv er igang med sidste del af landbrugsstudiet ved Landbohøjskolen.

Venlig hilsen til alle fra holdet 63-64.

Vagn Hammer.

Årgang 1964-65.

Redaktør: *Frede Hansen*, Søvang 4, Ulkebøl, 6400 Sønderborg.

Knud Andersen overtog i december 1969 sit hjem på 20 ha, som han driver traditionelt med køer og svin. En måned efter, at han havde overtaget gården, blev han gift med Inga. Hvad børn angår så er det foreløbig blevet til en pige.

Jens Bech synes ikke, der er sket meget ovre i det mørke Vestjylland. Han er stadig gårdejer, og kreditorerne er flinke derovre. Han fortæller videre, at han hverken er blevet gift eller på anden måde straffet.

Harry Beyer har forpagtet en ejendom i Pøl ved Nordborg. Han driver den med søer og har arbejde som tækkemand ved siden af, men han har planer om at udvide sobestanden til ca. 40 og så blive hjemme og passe dem. Ingen bestyrelseshverv; har ikke tid.

Jens Bruhn er gift og har 2 piger; han overtog sit hjem i januar 1967. Han fortæller, at *Jes P. Jepsen* også har overtaget sit hjem og er blevet gift, han har en søn. *Hans Chr. Lund*, der er Jens' svoger, er gift og har 2 børn; han arbejder som fejmaskinechauffør i Toftlund.

Hvad mig selv angår kan jeg fortælle, at vi fik en datter i maj. Mange hilsener.
Frede Hansen.

Årgang 1965-66.

Redaktør: *Folmer Troelsen*, Bredsten Trampolincenter, 7182 Bredsten.

Forpagter *Nis Chr. Hansen*, »Skovlykke«, Lundtoft, 6382 Tørsbøl. – Jeg giftede mig i april 70 med Gudrun og passer derudover 3 mindre landbrugsejendomme ved forpagtning – på ialt 46,5 ha. Bygningerne er gamle og utidssvarende. Jorden uensartet sand og humusjord. Driften: 3/4 med korn og resten med frøgræs og raps. Feder 4-500 grise årligt, alt hvad der er plads til.

Bennet E. Nielsen, Håsum, 7861 Balling. – Jeg blev sidste år færdig på Landbohøjskolen (husdyrbrug). Er blevet gift og har købt en mindre landejendom 14 km fra Skive, hvor både min kone og jeg arbejder på Salling Landboforenings husdyrbrugskontor.

Vagn Midtgaard Jensen, Harlev »Præstegård«, Harlev J. – I april 1967 blev jeg gift med Ulla, og vi forpagtede så Harlev »Præstegård« oppe ved Århus, på 17 ha + 3 ha mere. Vi driver den med 19 køer, 60 fedesvin + opdræt, har fuldt mekaniseret og kører lidt ud ved siden af med maskineriet. I juli 1970 købte vi mit hjem i Ladegård ved Haderslev på 23 ha, men flytter først derned til april 73. Den 25. april i år fik vi en datter, så nu er der noget at lave skæg med. Adr. gælder til april 73.

Verner Johansen, Kalvslund, 6760 Ribe, telf. (05) 43 70 43. – Hvad nyt er der sket siden sidst: Vi har overtaget gården pr. 1. november 1970. Samme år fik vi en datter, ellers alt ved det gamle. Kik ind! Kaffekanden er varm . . . Red. – Tak skal du have, det tror jeg gerne, jeg må give videre til vore kammerater.

Jens Chr. Thulstrup, Eingsgård, 6092 Varmark. – Ja-ja, Jens, du troede, du var en af de sidste, hvad angår returpost, men du er faktisk en af de første. Det er helt rart at høre, du sådan er blevet landmand efter at have tilbragt 21 mdr. på den solbeskinnede ø Cypern iført kongens klæ'r. Det var en stor oplevelse, og hvor var det skønt, skriver Jens. – Han har overtaget sit fødehjem og prøver at drive det med korn, frø og sukkerroer samt ca. 50 grisesøer, så det går. Han synes nu livet på Cypern var lettere, men der er jo ingen, der har lovet os, det skulle være let.

Niels Erik Møller, »Vigård«, Uhre, 7330 Brande. – Ja, kære N.E. Det er da godt, at I har nogle kvikke landposte hos jer, ellers havde brevet vist aldrig fundet dig, men tak for den kraftige rettelse af adressen – og så til sagen: Med hensyn til vort landbrug prøvede vi i 1969-70 at sælge køerne og på den måde at bøde

lidt på det med hensyn til manglende medhjælp. Men det har vi fortrudt og er nu igang med at sætte kørne ind igen; vi har for tiden 22 stk., til foråret har vi forhåbentlig mellem 28 og 30, endvidere har vi plads til at fede mellem 450-500 fedesvin om året. Er nu ved at afslutte et byggeri, så vi kan have 45-50 søer. Ja, det er strengt og meget arbejde med det, men derfor har vi også set os om efter en evt. anden løsning, nemlig, vi er begyndt med at sælge byggegrunde, da gården ligger lige ved byen; det er nu det nemmeste af det hele, det tager ikke mere end en times tid at få et 5-cifret beløb stablet på benene. Den 25. maj fik vi vores førstefødte, der lyder navnet Jens, men om han skal være landmand, ved vi ikke rigtigt endnu. I ved, hvor vanskeligt det er for de unge mennesker at tage en beslutning i dag. Jeg er i bestyrelsen for Uhre Brugs som formand. - Vi var på Bornholm for en måned siden, og jeg kan hilse fra *Hans Oluf Vest Hansen* og *Marianne* på Bedegadegård, de har i foråret fået en søn og nyt stuehus.

Gunnar Kjær, Mandøvej 10, 7200 Grindsted. - Jeg er trådt ud af de aktive landmænds rækker for en tid og er nu en af de mange, som er beskæftiget i servicefagene, som lever af landbruget - til sagen: jeg er på et regnskabskontor og er godt tilfreds; jeg vender tilbage, når jeg har fundet ud af, hvordan jeg lettest skal drive en gård, samt et godt økonomisk resultat. Nyt om kammerater: *Peter Søndergaard* er blevet gift med Anne-Marie, de har overtaget hans fødegård.

Bent Søndergaard Jensen, Engvanggård, Give. - Efter 1½ år som fodermester og karl hos Ole Kyed, Give, købte jeg en nabogård til min fars. Købt den 1/11-69 med endelig overtagelse den 1/8-70. Ejendomsskyld 150.000, solide rødstensbygninger, 40 tdr. ld. sandmuldet jord. Tom for alt. Købesum 180.000. Fælles maskinpark med min far og korsilo (plansilo), som er lavet i sommer. Driftsformen er sohold, korn og kartofler (foreløbig). Stuehuset er lejet ud for 500 kr./mdr. Jeg bor hjemme, ugift.

Nis Wolfsen Krag, Daler, 6270 Tønder. - Siden jeg forlod skolen, har jeg været hjemme, først som forpagter og fra 1/12-69 som ejer af gården, der er 40 tdr. ld. med 14 køer og 25 søer. Jeg blev gift med Eva den 19/12-70 og venter en arving til foråret.

Bjarne Nørgaard, Haraldsholmvej, 6571 Jels. - Der er sket en hel del, er blevet gift med kontormusen Edith fra nabobyen, og det fandt sted 27/3-71. Vi har købt et lille husmandsbrug 3 km fra mine forældre. Jeg arbejder altså hjemme hver dag, og min kone på kontor, så vi er på en måde udearbejdende begge to. Jeg har det hele sået til med korn og stalden fyldt med fedesvin, det er jo moderne.

Søren Schmidt, Krokusvej 10, 5750 Ringe. - Jeg arbejder på regnskabskontoret her i Ringe og har været her i 3½ år og er fortsat glad for mit arbejde. Jeg giftede mig i maj 70, og i sommer har vi bygget hus. Jeg træffer ikke mange fra vores årgang, men jeg kan fortælle, at *Bent Lindgaard Hansen* er blevet gift og bor i Daugaard, de har fået en arving i sept. 71.

Johs. R. Callesen, Leerskov, 6200 Aabenraa. Jeg blev gift i maj 71, konen arbejder 3 dage om ugen som økonomaassistent på Aabenraa sygehus. Vi overtog gården den 1/8-71 samtidig med, at vi var på ferie i Norge. Far og mor har bygget et hus ikke så langt fra gården, så far hjælper fortsat dagligt til i bedriften.

Gunnar Glindvad Kristensen tæller tal sammen i Ulkebøl.

Det var noget fra de kvikke svarere, og til alle I andre kan jeg fortælle, at *Hans Bønlykke Olsen* befinder sig godt med den stadig voksende familie; han træner drengehold i fodbold, men har vist ikke planer om selv at stille hold. *Kvut Thorsen* skulle tiltræde en direktørstilling eller lignende ved en grøntpillekartoffelcentral ved Frederiksværk. Hele familien Thorsen er meget engageret i gymnastikken under Kregme Gymnastikforening. Min kære nabo *Kresten Brun Christensen* render rundt i giftermålstanker.

For mit eget vedkommende kan jeg ikke blive enig med Vejle Amtsråd om tiladelse til at fjerne knallert- og beatlarmen fra sovebyen Bredsten ud på min ejendom i Bredstenlund, hvor jeg sidste sommer havde en kæmpesucces med et diskotek hver fredag - og trampolinundervisning et par andre aftener om ugen, men en sådan aktivitet skal være indenfor byzonen, gak-gak!! Problemet er da også blevet større, da der skal en omkørselsvej syd om Bredsten, og denne vej vil være en trafikfælde for de unge. Jeg har ellers fået tegninger til et fuldt ud-

bygget fritidscenter med motionshal (trampolincenter), bar, bad, sauna, omklædningslokaler og svømmehal i gl. kostald, plus skitse til klub og mødelokaler i gl. svinestald, godkendt af Egtved Kommune. Min tanke var hermed at kunne betjene et stort klientel hvad aldersforskel angår, lige fra legestue til pensionistklub. Lige for øjeblikket er jeg ved at tabe gnisten og tiltroen om det private initiativs overlevelsessevne i det socialt udnyttede samfund; jeg mener, at det sundeste er, at man i så vid udstrækning som muligt betaler for sine fornøjelser selv, derved sættes der mere pris på udbyttet af tiden. – Jeg læser på Odense Børneforsorgs-seminarium til pædagog og skulle efter alle soltegn at dømme være færdig til sommerferien. – Til jer alle: *Kig ind!*

Fra holdet hvor alle hilser alle sendes de bedste hilsner.

Folmer Troelsen.

Årgang 1966–67.

Redaktør: *Peter Lei*, 6385 Vester Sottrup.

Igen er det tiden med et lille bidrag til elevskriftet. Tak for alle breve og kort. *Jørgen H. Jensen* er stadig i Elsmark. På ejendommen er der kun svin og alt i moderne maskiner.

Jørgen Frandsen købte gård den 1/4-1971. Den hedder »Cosmusgård«, areal 56 tdr. ld. Desuden har han forpagtet 11 tdr. ld. Gården drives med 30 køer og nogle gylte, når der er plads, ellers ingen svin. Der er i øjeblikket planer om at bygge spaltestald til ungkreaturer. *Jørgen* blev gift pinselørdag den 29/5-1971.

Kaj Andersen blev gift i maj 1970. Desuden overtog han sit hjem den 1/5-1970.

Egon Nielsen har købt sin fars ejendom den 1/7-1971. Der er 20 tdr. land og foreløbig 22 køer. Det er meningen at udvide til 35–40 køer og kun avle grovfoder. Han lader andre om korn- og svinepukler. Der skulle være mulighed for at forpagte eller købe jord ind til. Hvis ikke »lillemor« eller *Egon* melder fra inden, er det meningen, at de vil giftes om en måned.

Nis Peter Schultz er blevet politibetjent for godt et år siden. Han er blevet gift og har i sommer fået en datter. Adr. er Drejågade 43, 3. tv., 2100 Kbh. Ø.

Niels Aage Rasmussen har købt gård på 15 tdr. ld. Den ligger nabo til faderens gård. Overtagelsen fandt sted 1/4-1969.

Chr. Bundesen har opgivet bestyrer-jobbet til fordel for selvej. Han har købt en gård i Bodum med overtagelse 1. september 1970. Gården er på 50 tdr. ld. og drives med ko- og sobesætning (22 køer og 30 søer). Der er tilforpagtet 20 tdr. ld. Arbejdet klares alene. Fruen er på halvdags i byen. Adr. er Chr. Bundesen, »Jægergården«, Bodum, 6200 Åbenrå.

Ubekendt, ingen afsender, skriver, at han er begyndt på en tulipanproduktion, foreløbig 3 tdr. ld. Desuden er han ved at indrette en bygning til 60 søer. Han er kasserer i den stedlige landbougdomsforening og er i bestyrelsen for jagtforeningen. Desuden har han en datter på 2 år. (Kortet er poststemplet Glamsbjerg, Fyn, så er der måske nogen, der ved, hvem det er?).

Svend Aage Thomsen har stadigvæk mink, selv om det er en tvivlsom forretning. Det har efter 3 års forløb ikke givet ret meget overskud. Rent arbejdsmæssigt passer det godt sammen med landbruget. Han hjælper stadig sin far resten af tiden. Regner med at overtage gården den 1/1-72 og håber så på bedre økonomi.

Egon List driver stadig landbrug i Jels. Køer og smågrise som speciale. Er hverken gift, forlovet eller på anden måde straffet.

Gunnar Andersen rejste til Island straks efter skoleopholdet og er der stadig. Den første tid arbejdede han på en forsøgs gård, hvor han var til den 31/5-1969. Han er nu bestyrer på Minni-Vatuslaysa. Det er et lille husmandssted, der ejes af en mand i Reykjavik, som desuden ejer hotel og slagterforretning. Landbruget drives som fabrik. Der er 95–99 søer og alt opdræt efter dem, omkring 1500 grise opfedes og slages hjemme, dog med dyrlægekontrol. *Gunnar* bruger noget af sin fritid med at ride ture i den vilde islandske natur på sine små islandske heste. Adr. *Gunnar Andersen*, Minni-Vatnsleya, Vatnsleysastandahrepp, Gullringursysla, Island.

Erik Christoffersen er politibetjent ved Gladsaxe Politi. Efter at have tjent et år på Brobølgård begyndte han den 15/1-1969 ved politiet. Fra den 15/1-1972

kan han søge til provinsen, og det er hans hensigt at søge til Kruså. Han håber at kunne købe et husmandssted, som han mener at kunne passe ved siden af politigerningen, og for ikke at glemme det, han lærte på landbrugsskolen. Erik blev gift den 2/4-1969 med en sønderjyde – hun arbejder for tiden ved Gentofte Polit på kontoret.

Egon Nielsen skriver, at *Niels Secher* blev gift den 3/7-71.

Anders Kristiansen har overtaget sin fars gård, som han driver med frøavl foruden korn og fabriksroer samt en blandet grisebesætning af søer og fedesvin. Her i efteråret er han blevet gift med en pige fra Vejle-egnen, så der er god produktion i det hele.

Selv går jeg stadig herhjemme som forpagter. Har i sommer fået en søn (stor tilvækst, lille foderforbrug). – Det var alt i denne omgang. Årgang 66-67 ønsker hinanden en rigtig glædelig jul samt et godt og lykkebringende nytår.

Peter Lei.

Årgang 1967-68.

Redaktør: *Jørgen From*, Solgård, 6140 Fjelstrup.

Kære kammerater!

I år har jeg fået svar på 1/3 af de udsendte spørgeskort, og her er svarene:

Niels H. Rossen forpagtede sin svigerfars ejendom pr. 1/5-69 for en 5-årig periode. Der er 20 ha ager; desuden har han efterhånden tilforpagtet 15 ha. Ejendommen drives med 20 køer + 35 stk. opdræt. Der fedes 200 svin, som alle bliver indkøbt. Han har fået en datter.

Olav Dinesen blev, efter 2 år hos Vagn Favrholdt, den 31/10-70 gift med Hanna; den 1/11-70 begynder han som forvalter hos Johs. Dons-Christensen. Der er han stadig, og er så godt tilfreds, at han bliver der et år til. Derefter vil han se at få fod under eget bord.

Hans C. Christensen er flyttet fra Anila, hvor han havde en gård i forpagtning, og har overtaget sin fødegård. Der driver han et traditionelt landbrug med 27 køer, 24 søer + opdræt. Der er 42 ha med henholdsvis korn og græs og 2 ha roer.

Bent Pedersen var efter hjemkomsten fra skolen et 1/2 år på Vandborg maskinstation. Derfra kom han hjem, og den 1/7-70 overtog han gården, som han driver alsidigt. Han er ugift, men forlovet.

Mouritz D. Sørensen var efter hjemkomsten fra skolen karl på en gård på Fyn. Så var han hjemme, hvor han gik og hyggede sig et års tid. Derefter havde han plads som fodermester, hvorefter han blev bestyrer på en gård i Sønderjylland. Den 7/11-70 blev han gift, og kort efter købte han Skåphusgård, som ligger 12 km nord for Herning. Gården drives kvægløs. Der er kun korn, frø og en masse kartofler. Kornet bliver brugt til fedesvin. Mouritz skriver, at kartoffelpriserne er ret gode i år, og at det er dejligt at arbejde med gode priser det første år, man er selvstændig, og det har han jo fuldstændig ret i. Han laver stadig en masse gymnastik og er også aktiv leder.

Anders Skjøth har bestået både maskin- og planteavlsteknikereksamen på Vejlbys Landbrugsskole. Den 1/11-69 blev han ansat på Tylstrup Forsøgsstation, hvor han er faldet godt til. I maj 1970 begik han den letsindighed og giftede sig. Det var med Ingrid, som var elev på Dambod i 1968. Denne vinter venter Ingrid og Anders deres førstefødte. Ellers melder Anders alt vel og opfordrer alle til at se ind, hvis turen går til Vendsyssel.

Anton C. Lorenzen fortæller, at han i sommer tog højere handelseksamen. Derefter blev han ansat hos revisionsfirmaet C. Jespersen, Sønderborg. Her til september påbegyndte han HD-studiet på Sønderborg Handelshøjskole.

Ejnar Ernst er blevet gift og har en søn på 3 mdr. Han driver 2 gårde på tilsammen 80 tdr. ld. som forpagter. Han har det godt og ser optimistisk på fremtiden. Hans nabo er *Kresten Damgaard*.

Peter Pedersen er blevet regnskabstekniker fra Vejlbys Landbrugsskole. Den 1/8-1969 fik han ansættelse hos Frede Søndergaard, Randers, under Randers Amts Husholdningsselskab, og der er han endnu. Arbejdet består i almindelig revision og regnskabsafslutning samt i at forsøge at få klienterne revet ud af kildeskatte-direktoratets klør, når de p. g. a. en eller anden ubetydelighed bliver betragtet som syndere.

Jens P. Nielsen har ikke så meget at fortælle ud over, at han er forlovet. Den 1/11 flyttede han hjem. Han spekulerer iøvrigt på at købe egen gård, men har endnu ikke fundet en, der passede. Han fortæller iøvrigt, at *Finn Lauesen* er blevet gift og har overtaget sin fars gård.

Hans Ejnar Lassen blev efter hjemkomsten fra skolen svinekontrolassistent (til Bruschs store glæde!) i Åbenrå amt, og har nu været det i 3 år. Da han ikke synes, at det er en stilling for livstid, tænker han på at holde op i nær fremtid. I foråret 69 blev han gift med Erna, og de har en datter – Pia. I foråret 1971 købte han en lille ejendom på 15 ha nær Bolderslev, der han har bygget en svine-stald på 300 m². Det meste af den er lavet i fritiden med forskellig medhjælp. Stalden kommer til at stå ham i ca. 40.000 kr. eller 135 kr. pr. m², så der kan stadig (selv i 1971) bygges billigt. Han skriver, at hvis man ikke i en sådan stald kan få en god rentabilitet, er det ens egen skyld! Han interesserer sig stadig for UFO'er, men har selv ingen set fornylig, så hvis andre har noget at berette, er han interesseret. Ellers melder han alt vel og opfordrer folk til at se ind og få en øl og en cigar.

Det var så, hvad der var at berette for i år, og jeg ønsker alle en glædelig jul og et godt nytår.

J. From.

Årgang 1968–69.

Redaktør: *Gunnar Holm*, Rangstrup, 6534 Agerskov.

Kære kammerater!

Da jeg har lovet Bastholm at tage mig af redaktørhvervet under hans to-årige ophold i Indien, kan jeg hermed præsentere de nyheder, jeg har fået gravet frem fra os »gamle elever«.

Per Godthjælp Nielsen skriver, at han er blevet færdig med vinterpløjningen den 16/10, så nu skal alt det forsømte arbejde fra i sommer ordnes, indtil der forhåbentlig kommer megen sne. (Mon Per tjener mange penge på snerydning? Red.)

Christian Nissen er hjemme på sin faders gård i Daler og har været der, siden han forlod skolen.

Knud Rasmussen fortæller i et langt brev, hvad han har lavet siden skoleopholdet. I vinteren 70 arbejdede han for »Sprøjteselskabet af 1948«, som har hjemsted i Kvistgård i Nordsjælland. Deres speciale er, foruden al slags sprøjtning, d.v.s. kemisk renholdelse af offentlige parker m.m., etablering af græs-rabatter ved motorveje og større vejanlæg. Med dette firma har han »gjort« det meste af Vesteuropa, bl. a. Tyskland, Holland, Frankrig og England. Siden novbr. sidste år har han været hjemme. Deres gård er på 46 tdr. ld., som bliver drevet uden kvæg, kun grise til opfedning. Markbruget er specialiseret i frøavl, og jeg tør mene, der er lidt for enhver smag, såsom hundegræs, rødsvingel, gulerodsfrø, roefrø, hvidkålsfrø, spinat og morgenfruer.

Gunnar Skov har haft en plads, siden vi forlod skolen, men har så ellers været hjemme. 1. juli dette år har han købt en naboejendom på 22 ha + 10 ha forpagtet. Han driver den med malkebesætning og lidt kartoffelavl. Han skriver videre, at han stadig er ugift og uforlovet, så han bor og spiser hjemme indtil videre.

Benny Nissen skriver, at han faktisk ikke har så meget nyt at fortælle – og dog – han er blevet gift og har lige fået en søn. Det synes jeg da er helt godt. Han bliver i samme plads, som han har været i nu i 1½ år. De driver 250 tdr. ld. med græs, korn og kartofler, har 70 køer, 120 fedekalve + 250 fedesvin. Han spekulerer selv på at komme i gang med noget, men er ikke rigtig blevet færdig til det.

Fra *Svend Egon Pedersen* har jeg fået følgende: De første måneder efter skolen havde jeg flere kortvarige pladser ved landbruget, hvor der var brug for en mand p. gr. af sygdom og lign. I foråret 70 tog jeg med landboungdom en tur til Canada i et halvt år. Jeg arbejdede på en kvæggård i Vestcanada, hvor der var ca. 1000 stk. kvæg på ca. 7000 tdr. ld. Det var en oplevelse, og noget lærer man jo altid, selv om ikke meget kan overføres til dansk landbrug. Siden jeg kom hjem, har jeg været med et hegnsmontørhold. Vi er rundt i hele landet samt en enkelt gang i Tyskland. Jeg regner med at købe gård, så snart der viser sig

noget, jeg kan bruge. Jeg er hverken gift eller forlovet. – Svend Egon – det sidste må du se at få klaret, medens du er på farten.

Ejgil Toft beretter fra Mors: Jeg har været hjemme siden Graasten-opholdet, hvor jeg tager mig af 40 RDM, et foderblandingsanlæg samt lidt markarbejde. Foruden køerne har vi 40 søer og ca. 200 fedesvin. Jeg har købt en naboejendom på 20 tdr. ld. Stuehuset har jeg lavet i stand med en lejlighed ovenpå med udlejning for øje, selv bor jeg nedenunder. I januar 71 blev jeg forlovet. (Til lykke, Ejgil!). Det er meningen, jeg skal overtage gården derhjemme til sommer, da min far ikke er rask mere. Gården er på 80 tdr. ld.

Mere fra Mors. *Poul Nørgaard* har haft plads som fodermester i vinterhalvåret 70 og har så været hjemme siden. Der har han haft nok at rive i. De har selv bygget stald til 32 køer og en del søer. Lidt tid til pigen, som er den samme, er der da også blevet. Poul er blevet forlovet. Til lykke! Endvidere oplyser Poul, at *John Kjær* købte gård lige efter, han kom hjem fra Canada.

Svend Aage Slothuus, Kværs, sender en hilsen til alle og fortæller: Da vi forlod skolen, blev jeg karl hjemme, og denne plads har jeg endnu. Jeg er stadig forlovet med den samme pige. Endvidere oplyser *Svend Aage*, at *Troels Dall* har plads hos *Hans Hinrichsen*, Dyrkobbøl, Graasten.

H. P. Philipsen har arbejdet hjemme siden skoleopholdet. De har bygget stald i efteråret 69 og har nu plads til 52 jerseykøer – regner med at have 45 til vinter. *H. P.* fortæller iøvrigt, at han ser *Hans Nissen* af og til – han arbejder i svin – det ser vældig godt ud hos ham i Hydevad.

Dette var, hvad spørgekortene bragte retur.

Selv kan jeg oplyse følgende: *Ib Petersen* har haft den samme plads oppe i Gelballe ved Lunderskov og har der været med til at opbygge en større produktion med grisesøer. De har nu 450 søer og har selv lavet alt byggeriet, så *Ib* er næsten udlært murer nu. *Ib* tager endnu et år deroppe. *Niels Hvidkjær* er stadig hjemme på farmen ved Randers.

Under efterårets byggeekskursion traf jeg *Niels Helles*. Han fortalte, at han har forpagtet gården derhjemme og driver den alene – kvægløst.

Endvidere kan jeg fortælle, at *Nis Olesen* har overtaget gården derhjemme – eller rettere gårdene, idet de har en nabogård købt ind til fra 1. juli i år. *Nis* er også blevet forlovet. *Hans Enemark* begyndte 1. novbr. som avlsleder hos *Anton Holm*, Haustedgård her i Rangstrup. *Jørgen Dahlmann* har været på et 3 mdr.s studieophold i U.S.A. i sommer men er ellers hjemme. *Poul Petersen* er hjemme, hvor han har bygget ny svinestald i sommer. *Jens Chr. Hansen* har overtaget »Nejs Møllegård« 1. juli 71. *Mie* og *Jens* venter en arving ind under jul. *Peter Seeberg* købte gård 1. aug. oppe i Sæsten ved Randers. Den er på 52 ha.

Fra *Henrik Bastholm* i Indien har jeg modtaget et langt brev. En del af det følger her:

Kære kammerater!

Selv om det i år er *Gunnar Holm*, der er redaktør, slipper I ikke for mine udydelser, for den stilling jeg nu sidder i, giver en hel masse at skrive om. Mit job er »u-lands-frivillig« i Mysore State, Indien. U-landsfrivillig er et misvisende ord, fordi det får mange mennesker til at tænke på en stakkels, idealistisk fyr, der sidder langt ude i busksteppen i et mørkt u-land og lider en masse afsavn for de stakkels sultne inderes skyld. Det passer ikke. Det er en omgang forloren »Jyllands-Post-romance«, som så meget andet om u-landene folk derhjemme tillader sig at skrive, uden tilsyneladende at kende spor til forholdene hernede.

Inden jeg startede herude, var jeg, sammen med 3 andre landmænd, på et 2-måneders orienteringskursus, hvor vi lærte engelsk-indisk kultur og et indisk sprog. Her blev vi blidt vænnet til inderne og til indisk mad og drikke. Derefter blev vi sendt ud til vore jobs. Jeg blev tilknyttet et dansk-indisk kvægprojekt her i Sydindien (Bangalore) som kvægkonsulent på motorcykle. Dansk kvæg kan udmærket trives under tropiske forhold. Vi har her 150 køer + opdræt af R.D.M. Sidste år gav de 4000 kg mælk med 4,5 % fedt. En fin gennemsnitsydelse af så stor en besætning under lidt vanskelige forhold og med udelukkede indiske foder-mestre. Denne besætning fungerer som avlsbesætning med salg af R.D.M.-tyre til tyrestationer over hele Indien. Indtil nu er over 200 tyre solgt, og efterspørgslen er stigende. Kun gennem krydsning med indisk kvæg har R.D.M. berettigelse her,

for derved at få indflydelse på Indiens mælkeproduktion. Derfor krydses de sagnomspundne »hellige indiske køer« med R.D.M. Jeg har kun mødt hellige indiske køer, når de blev omtalt på kontorer i København og i danske avisers spalter. Vi har hellige mænd (præster) hernede, og de må ganske rigtig ikke slagtes. De indiske køer går løst omkring og finder selv føden på »overdrevet« og andre steder, hvor de kan finde noget spiseligt. Med krydsningskøerne forsøger vi at indføre et system med at avle grønfoder-afgrøder – også på de kunstvandede marker.

Denne nye tankegang med at investere i foder, og derved producere mere mælk, skal bringes fra eksperten ud til bonden, og her kommer de danske frivillige for alvor ind i billedet. I 4 distrikter, tilsammen på størrelse med Fyn, kører vi for tiden 3 frivillige, hver i sit distrikt. Hjulpet af 10 unge indiske medarbejdere kører vi rundt til landsbyerne på motorcykle. Vi besøger landmændene, som vi rådgiver. Ved de landmænd, hvor vi kommer regelmæssigt, er der en indisk medarbejder, der udfører kontrolforeningsarbejde.

Når jeg kommer til en landsby med min kontrolassistent (han er også tolk) på bagsædet, bliver vi sædvanligvis budt velkommen af byens børn. De råber: »Danis – good morning« (hele dagen). Når vi holder ved en farmer, skal vi først fortælle nyheder, bl. a. om hvem der er blevet gift med hvem. Derefter skal vi ind i huset og have kaffe. På vej ind får vi gerne tid til at beundre hans køer, der står i forstuen. Inde i stuen sidder vi på bastmætter med benene over kors. Min tolk og jeg forsøger at snakke om køer og deres fodring. Det er snart overstået. Landmanden siger ja til det hele. Derefter skal mine private forhold drøftes med de tilstrømmende tilskuere. Er jeg gift? Hvorfor ikke? Kan jeg ikke lide piger? Jamen så kan landmanden snart finde en kone til mig. Han har et par giftefærdige døtre, var det ikke noget?? Tilbudene er fristende, men jeg afslår tøvende – gerne med den begrundelse, at mine forældre har arrangeret et giftermål for mig derhjemme. Senere uden for landsbyen siger min kontrolassistent, at hvis jeg ikke vil gifte mig med pigen, må jeg ikke se så interessert på hende, for det holder andre bejlere borte. – Men det er huleme ikke let at holde øjnene borte fra sådanne charmerende skønheder, når de serverer lækre småkager og risanretninger. Moralens er forøvrigt streng her. Al omgang mellem kønnene er strengt forbudt før ægteskabet (officielt).

Et spørgsmål, der for tiden er meget fremme i Danmark, er: Skal inderne overhovedet have proteintilskud gennem den fordyrende ko? Er det ikke meget billige at lade dem spise de proteinrige sojabønner?

Indiens og indernes fremtid burde bestemmes hernede. Inderne er vant til at få mælk fra fødsel til grav – de kan lide køer og mælk – og de er parate til at betale for den. Koen er en integreret del af deres tilværelse. Derfor bør al diskussion om mælk kontra sojabønner standse. Forøvrigt kan sojabønnerne ikke gro her i Sydindien. Den skal »importeres« fra Nordindien – en transport som fra Graasten til Tunis.

Hvordan tilbringer jeg min fritid her i Indien? Lad os som eksempel tage en aften i marts. Vi sidder i en rundkreds midt på græsplænen. I hånden har vi alle en indisk bajer. Efterhånden som palmerne over vore hoveder bliver til mørke silhuetter mod den lyse himmel, kan man ikke skelne en amerikaner fra en inder, eller en japaner fra en dansker. Kun dialekten røber, hvorfra de forskellige gæster kommer. Indernes hurtige læbelyde skal man være hurtig for at forstå – japanernes engelsk er meget charmerende i deres forsøg på at tale korrekt Oxford-engelsk, – amerikanernes slang skal man være indviet i for at forstå – tyskerne kendes på deres hårde stødlyde – og det jyske er let at forstå. I midten af menneskecirklens tilbereder unge søde piger – i dette tilfælde japanske – små japanske lækkerier, der bagefter serveres på pinde. Til et sådant party bliver jeg let lidt små-beruset. Den milde nat – den megen talen udenlandsk – det gode øl – de søde piger – alt sammen har det sin virkning. Bagefter kører jeg hjem til mit toetages-hus med el - vand - gas og w.c. Der bor jeg sammen med min ugifte indiske medarbejder.

Hvis nogen skulle ønske at få oplysninger om et job som mit, kan det fås ved henvendelse til Mellemfolkeligt Samvirke, Hejrevej 38, 2000 Kbh. Der er især brug for landmænd – hvis nogen skulle få lyst til at rejse uden for Dybbøl Mølle. Der er brug for mange frivillige i Indien. Min løn er 760 kr./md. (købekraft ca.

1500 kr.) skattefrit, frit hus, fri el, fri gas, fri motorcykle samt ca. 3000 kr. som eengangsydelse + et genetableringstilskud på ca. 10.000 kr. efter 2 år.

Dette var lidt om min tilværelse i det forløbne år. Den er tilbragt dels i en millionby, dels som fast tilknyttet til en større gård og dels som rådgiver i landsbyer. Ingen af stederne har jeg kedet mig eller forslæbt mig. Det forbyder indernes venlighed og sindsro.

Glædelig jul og godt fart fremover til jer alle i kulden.

Henrik Bastholm,
D'Souza Estate, Yelehanka P.O.,
Bangalore dist., Mysore State, India.

Hvad mig selv angår købte jeg gård den 1. jan. 71. Den er på 50 ha. Der var en besætning på 30 køer + opdræt. Jeg er nu kommet op på 38-40 stk. køer, men jeg håber på en kraftig udvidelse næste år. - I foråret fik vi tvillinger - 2 piger, så vi kan ikke klage over besætningstilvæksten.

Hermed en hilsen til alle med ønsket om en god jul.

Gunnar Holm.

Årgang 1969-70.

Redaktør: *Svend Michelsen*, Lysabildskov, 6474 Skovby, Als.

Kære kammerater!

Hvis I bliver ved med at være så flittige til at sende spørgeskortene tilbage, er det jo ingen sag at være redaktør for holdet 69-70.

Her er så det nyt, jeg har fået tilbage:

Hej »gamle« kammerater!

26/9-71.

Når dette læses, er der jo gået ca. 1½ år, siden vi skiltes på skolen og spredtes over hele landet igen. Samtidig med at jeg hermed sender en hilsen til alle lærere og elever fra holdet 1969-70, vil jeg også fortælle lidt om, hvad jeg har bedrevet tiden med siden.

Da jeg rejste fra skolen, fik jeg plads på en gård i min hjemby til november. I november og december måned var jeg på en anden nabogård, indtil jeg efter nytår tog et lille »sidespring«, idet jeg rejste til København for at prøve arbejdet som politibetjent. Jeg var på skole i de første 3 mdr. Derefter har jeg været på en station i Gladsaxe. Man skal være herovre i mindst 3 år, inden man kan søge stilling i provinsen. Jeg kan godt lide arbejdet; man kommer ud for en masse ting - mere eller mindre spændende. - Jeg savner dog stadigvæk landbrugserhvervet, og jeg har da heldigvis stadig mulighed for at få jord under neglene, når jeg er hjemme en tur. Det er da også stadig meningen, at jeg vil drive landbrug igen. Forudsat at jeg fortsætter med mit nuværende job, regner jeg med, at det kan kombineres sammen med, at jeg evt. driver gården derhjemme samtidig.

Ellers har jeg det godt - er stadig ugift. Jeg håber, at jeg kan komme til elevmødet til sommer. - Hermed glædelig jul og godt nytår.

Per Poulsen Rask, Thorsted, 7700 Thisted.

Blåkrog, 14/10-71.

Ja, nu er det jo to år siden, vi var på landbrugsskolen, og tiden er gået hurtigt siden. - Til nov. 70 blev jeg fodermester på »Buskmose«, som vi besøgte, medens vi var på Graasten. Det har jeg været meget glad for og kan kun opfordre alle, som er kvæginteresserede, at gøre det samme.

I juni blev jeg gift, vi fik lejlighed hos mine forældre, og min kone arbejder i Sønderborg. Til foråret var det meningen, vi ville ud og købe en gård, desværre ser det ud til, at der kun er få ejendomme i handelen, og de samme forlanges der ret store priser for. Det er jo synd, hvis fordelene i fællesmarkedet skal kapitaliseres, inden vi kommer med.

Svend Rasmussen, Blåkrog, 6200 Aabenraa.

Kære kammerater!

Nu er der gået 2 år, siden vi begyndte på skolen i Graasten. Jeg kom først hjem i 3 mdr. efter skoleopholdet. Derefter var jeg i plads som landbrugsmedhjælper i nærheden af Haderslev. - Nu arbejder jeg ved en automobilforretning for

at prøve noget uden for landbruget. Det kan jeg godt lidt, og så skal det jo være, inden man bliver for gammel. Men jeg er ikke helt fra landbruget endnu, der er altid lidt at se til hjemme på fars gård.

Fra holdkammeraterne har jeg hørt, at *Bent Johansen* har købt sin fars gård, og at *Arthur Beuschau* er blevet gift og har overtaget gården hjemme. *Chresten A. Jørgensen* har sin plads som svinemajor endnu. *Bager* er vist nok kontrol-assistent endnu til den store guldmedalje. – Mange hilsener.

Jørgen Christensen, Broager.

Kære kammerater!

Jeg har i øjeblikket plads som enekarl på Grønvang i Balle ved Vejle. Gården er på 45 ha + 30 ha i forpagtning. Gården har en besætning på 35 køer, RDM + opdræt og plads til 200 fedesvin. Ejeren passer selv køerne.

Fra den 1/11 har jeg fået plads på Toftegården i Gesten ved Vejen. Jeg har været på gården henholdsvis sommeren 66 og 67, så det er jo ikke noget helt ukendt, man går ind til. Gården er efter indkøb af to nabogårde på ca. 350 tdr. ld. og drives med korn, frø og fedning af svin. Jeg skal arbejde sammen med en bestyrer, der har været på gården siden sommeren 66, så også dette forhold kender jeg en smule til. Det er en såkaldt bymand, der ejer foretagendet.

Fra den 1/1-1972 skal jeg bebo Stenagergård, som er en af gårdene, der er købt ind til gården. Min adresse bliver da: »Stenagergård«, 6621 Gesten.

Skulle der være nogen, som kommer på disse kanter, skal I være velkomne til at kigge ind.

Svend Dejgaard Pedersen.

Kære kammerater!

Ja, jeg har endnu ikke nået at blive selvstændig. Efter et halvt år i Tønder flyttede jeg tilbage til Rurup, hvor jeg var, inden jeg kom på landbrugsskole. Fra 20. september rejste jeg til Malling Landbrugsskole, hvor jeg er på inseminørkursus, det varer 3 mdr. – Venlig hilsen.

Niels Jensen, Øster Terp, Bested-Lø.

Ø. Hjermitslev, 3/10.

Kære kammerater!

Ja, der er sket en del, siden vi tog fra skolen. Først var jeg 10 mdr. på Stenderup Maskinstation. Den 1. juni overtog jeg mit hjem, som er på 31 tdr. ld. Desuden har vi købt en naboejendom på 28 tdr. ld. Det bliver mest kvæg, vi vil satse på, da det er meget lav jord her oppe, hvor vi bor. For tiden har vi 20 køer og en del kvier, der kælver i løbet af vinteren. Det er alle S.D.M.

Øvrigt blev Margit og jeg gift den 4. juni.

Venlig hilsen.

Karl Jørgensen.

Tage Nielsen har også givet livstegn fra sig. Han er fodermester på »Gjærndrupholm«, Brørup, og skal blive der et år mere. Der er ca. 60 køer med opdræt, og de feder selv alle kalvene, så han har nok at se til. På det private område er stillingen uforandret (forlovet). Han sender mange hilsener til hele holdet.

Henry Jannsen har haft en god sommer, hvor han har haft løst arbejde; men det giver for lidt penge, skriver han. Fra november skal han igen være fodermester, som jo godt kan være vellønnet. Når dette læses, er han blevet gift (30/10).

Christian Jensen er blevet gift og er bestyrer på en gård i Højrup pr. Christiansfeld.

Anton Jørgensen, Stepping, kører for maskinstationen i Tams.

Peter Haar Krag, Hejls, arbejder hjemme.

Bent Peter Krogh og *Laurits Jepsen*, begge Nordals, arbejder hjemme. De må befinde sig godt i Danfoss' skygge.

Johannes Eriksen rejste fra Kestrup, hvor han har været fodermester siden skoleopholdet den 24/7. Samme dag blev han gift. Nu bor han hos sine svigerforældre, hvis gård det er meningen, de skal overtage. Gården ligger i Kvistrup ved Øsby.

Jens A. Beck er hjemme. Han har fået et lille ekstra job på mejeriet som afløser. Han kører tankbil, som han godt kan lide, hvis det ikke bliver for tit.

Peter Hansen var hjemme til 1. novbr., efter at vi forlod skolen. Derefter var han på en gård i Vester Sottrup til 1. maj d. å. 1. maj overtog han gården hjemme.

Drives med 20 køer + opdræt og fedning af 200 slagterisvin årligt. Han skriver, at kornhøsten har været meget god, og roehøsten ser også ud til at give godt.

Jes Sørensen, Sdr. Sejerslev overtog gården hjemme i foråret d. 5. å. Han har i løbet af sommeren fået lavet plads til ca. 50 køer.

Bjarne Thomsen, »Rydgård«, Tandslet, er hjemme hvor de jo har nok at se til. Det opdagede vi da, dengang vi var der med landbrugsskolen.

Frederik Hansen har fået plads på »Ballegård« ved Blans på Sundevad, som forkarl. Han har fra 1/5-71 – 30/10-71 været forkarl på Bennixgård i Rinkenæs.

Hans H. Festeren er fra 1. novbr. ansat på Holmegårds rugeri i Ragebøl, som vi besøgte under skoleopholdet. Han skal passe markerne og svinbesætningen. Når dette læses, er han blevet gift (den 20/11).

Erik Damgaard Sørensen er blevet gift med Inge og har købt gård på Sydvestsjælland. Han overtog gården 15/7-71 med en god frø- og kornhøst. Han har startet med 18 SPF gylte, hvor udfra han vil oparbejde en SPF-besætning.

Ebbe Nør Madsen har købt gård her på Als, som han driver med korn og fedesvin.

Hans L. Jepsen tabte sig 20 pund den første vinter i København på Landbohøjskolen. For at hjælpe på dette problem er han nu blevet gift, så lad os nu høre, han ligner sig selv igen.

Det var så årets »høst« af udsendte spørgeskort. Sommeren har jeg tilbragt på »Grarupgård« ved Haderslev og er nu fra 1/11 ansat hjemme for at hjælpe at passe gården, som udelukkende drives med søer og salg af smågrise.

En glædelig jul og et godt nytår ønskes hele holdet.

Svend Michelsen.

Årgang 1970–71.

Redaktør: *Erik Kock Andersen*, Vinkelvej, 5781 Espe.

Hermed indholdet af de kort, jeg har fået tilsendt fra nogle af de kammerater, der blev opfordret til at fortælle om, hvad de beskæftiger sig med.

Frederik Clausen regerer derhjemme på Vestervang i Søst. Ind imellem han pusler om jersey-køerne installerer han badeværelse og toilet, laver nyt roehus, og går med planer om at rive svinestierne i kostalden ned for at skabe plads til endnu flere jersey-køer. Han har købt 4 jersey-kælvekvier; den ene har kælvet, og det tegner rigtig godt. Roerne er i hus, og han er godt tilfreds med udbyttet.

Thomas Dethlefsen fortæller, at *Erling Eriksen* er blevet gift og flyttet ud på sin gård. Thomas er hjemme. Han lufter planer om at udvide det bestående kvæghold og måske bygge en løsdriftsstald, når han overtager deres slægtsgård.

Ole Ernst får nok at se til til vinter. Han bliver i samme plads, han kom til fra skolen. Han bliver alene med 46 køer + opdræt og ca. 80 fedesvin. Ole har hørt fra *Jens Hansen* i England. *Jens* og *H. C. Søndergaard* har det godt derovre.

Haakon Frederiksen har arbejdet på maskinstation, men er nu så småt begyndt derhjemme med at købe en besætning sammen.

Heinz Christensen er imidlertid blevet overbevist om, hvilken fortræffelig ko jerseyen er. Han fortæller, at de derhjemme står for køb af ca. 10 jersey-kvier. Heinz arbejder hjemme de første 3 dage om ugen og de 3 sidste hos en nabo.

Hans Oluf Gellert blev gift den 21. august. De bor i Ejstrupholm, hvor hans kone er børnehavepædagog. Hans Oluf går i skole i Århus sammen med *Peter Lorenzen*, *Peder Rohde*, *Kaj Hansen Schmidt* og *Ejner Schrader*. Han er færdig sidst i maj 1972 og vil så søge arbejde på et regnskabskontor i Sønderjylland.

Hans Grau passer gården derhjemme sammen med en karl, til vinter skal han drive gården alene. Hans har været til bryllup hos *Hans Kock*, han blev gift 14 dage efter, vi var færdig på skolen.

Der er ikke mere denne gang. Du får brevet i 11. time, jeg synes altid at være »bagud«, hvilket jeg gerne vil undskylde for. Næste år lover jeg at sende svarene på et tidligere tidspunkt.

Jeg får iøvrigt brug for min kontrollære fra 1. november, da jeg er ansat som assistent på afkomsprøvestation Skøl vad ved Bramminge.

Venlig hilsen.

Erik Kock Andersen.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Den nye tid	3
Danmark i fremtidens Europa	5
Under forandringens lov	8
Ensidig dyrkning af samme kornart	11
Ukrudt	16
Dagbog fra englandsturen 1971	19
Målsætning i undervisningen	24
Sverigesturen 1971	27
Fodringsvejledning	32
Elevmødet 1971	37
Lidt om lyd og støj	39
Ethiopien-FAO-Danmark	42
Studietur til Israel	49
Avlsdyreksportens vilkår og muligheder	53
Nyt fra skolen	56
Julehilsen	65
Adressefortegnelse	68
Nyt fra gamle elever	70